

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΓ'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

1-15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1994

ΑΡΙΘ. 1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μήτηρ Θεού (εικόνα). — Ευαγγέλου Δ. **Θεοδώρου**, 'Ο άγιος Σίλβεστρος, Πάπας Ρώμης († 335). — 'Επισκ. 'Αχελώου **Ευθυμίου**, 'Η εποχή τών λαϊκών. — 'Επισκ. Ριφούτας **Μακαρίου**, 'Επιστολή του 'Αλεξανδρείας 'Ιακώβου πρὸς τὴν Κοινότητα 'Αλεξανδρείας. — 'Ιω. **Φουντούλη**, 'Απαντήσεις σὲ λειτουργικές, κανονικές καὶ ἄλλες ἀπορίες. — 'Αρχιμ. Εὐθ. Ε. **Ἐλευθεριάδη**, 'Η γλυκίτης τῆς ἐν Χριστῷ πνευματικῆς ζωῆς. — 'Αρχιμ. Μακ. **Φιλοθέου**, 'Ο Μ. Βασίλειος καὶ ἡ σχέση του μετὰ τὴν θύραθεν Παιδεία. — Πρεσβ. Γ. Δ. **Χαραμαντά**, 'Ο Λέξου καὶ Καλύμνου Γερμανὸς Θεοτοκάς (1918 - 1993). — 'Αλεξ. Μ. **Σταυροπούλου**, 'Εκκλησία, γάμος καὶ οἰκογένεια. Ποιμαντικὴ γάμου καὶ οἰκογένειας (ἐρωτηματολόγιο). — π. 'Αντ. **Ἀλεβιζόπουλου**, 'Οἱ κυβερνήσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς 'Ενώσεως προστάτουν τὸ πρόβλημα τῶν αἰρέσεων... — Πρεσβ. Γεωργ. Χρ. **Ευθυμίου**, 'Οἱ ποιμαντικὲς ἐπισκέψεις, «ἐπίβαιος» τῆς ποιμαντικῆς διδασκαλίας. — Παν. **Παπαθεοδώρου**, 'Ο ἀνάλωτος θησαυρὸς τῆς 'Ι. Μονῆς Ταξιαρχών. — Κων. **Κονταξόπουλου**, 'Οἱ ἅγιοι Γρηγόριοι τῆς 'Ορθοδοξίας. — **'Επίκαιρα**. — Ευαγγέλου Π. **Λέκκου**, Εἰδήσεις - Γεγονότα - 'Εκδόσεις.

Διεθνὲς ἔτος Οἰκογένειας
(σελίδες 15 - 18)

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
115 21 'Αθήναι, 'Ιασιῶν 1 — Τηλέ-
φωνο 72.10.734 • Προϊστάμενος
Τυπογραφείου: Σωκράτης Μαν-
ρογιάντατος, 'Ηπειροῦ 132 —
Πέραμα.

'Ο ἅγιος Σίλβεστρος, Πάπας Ρώμης († 335)

'Ο Πάπας Ρώμης Σίλβεστρος Α' τιμάται ὡς Ἅγιος στὴν Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τὴν 2α 'Ιανουαρίου, στὴν δὲ Δυτικὴ Ἐκκλησία τὴν 31η Δεκεμβρίου. Υἱὸς τοῦ ρωμαίου Ρουφίνου, ἐκπαιδεύθηκε στὴ Ρώμη καὶ διέπρεψε ὡς λαϊκὸς καὶ κληρικὸς. Τὴν 31η 'Ιανουαρίου τοῦ ἔτους 314 χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος Ρώμης καὶ διαδέχθηκε τὸν Πάπα Μιλτιάδη, πὺν εἶχε πεθάνει πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν.

Ὡς Πάπας ὁ ἅγιος Σίλβεστρος διακρίθηκε γιὰ τὴν ἱεραποστολικὴ του δράσι, ἡ ὁποία ὠδήγησε στὸ ἅγιο Βάπτισμα πολλοὺς ἔθνικούς' γιὰ τὴν ἀναμόρφωσι πτυχῶν τῆς λατρείας' γιὰ τὴν ἐνίσχυσι καὶ προστασία τῶν πτωχῶν κληρικῶν καὶ τῶν μοναζουσῶν παρθένων καὶ γιὰ τὴν υπεράσπισι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐναντίον διαφόρων αἰρετικῶν καὶ ἰδίως ἐναντίον τῶν Ἀρειανῶν, οἱ ὁποῖοι ἠρνοῦντο τὴν θεότητα τοῦ Κυρίου, ὡς καὶ ἐναντίον τῶν σχισματικῶν Δονατιστῶν, πὺν μετὰ ὑπερβάλλοντα ζῆλο καλλιέργησαν τὸν θρησκευτικὸ φανατισμὸ καὶ ἠρνοῦντο τὴν ἐκκλησιαστικὴν «κατ' οἰκονομίαν» ἐπιείκεια. 'Ο Σίλβεστρος γιὰ τὴν καταπολέμησι τῶν Δονατιστῶν ἔστειλε δύο πρεσβυτέρους ὡς ἐκπροσώπους του στὴ Σύνοδο τῆς Ἀρελάτης (Ν. Γαλλία) (314). Τὰ μέλη τῆς Συνόδου αὐτῆς τὸν ἐνημέρωσαν γιὰ τὶς ἀποφάσεις τῶν μετὰ τὸν ἄξιμα, στὸν ὁποῖο τοῦ ἐξεδήλωναν μεγάλη ἐκτίμησι καὶ σεβασμὸ. Πρὸς καταπολέμησι τῶν Ἀρειανῶν ἔστειλεν ἐπίσης ὡς ἐκπροσώπους στὴν Α' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο (325) τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ρώμης Βίκτορα καὶ Βικέντιο. 'Ο Μέγας Κωνσταντίνος, ἐκτιμώντας τὸν ἅγιο Σίλβεστρο, τοῦ ἔκαμε ὑλικὲς δωρεὰς καὶ τὸν βοήθησε στὴν ἀνοικοδόμησι ἢ στὴν ἀνέγερσι στὴ Ρώμη τῶν περιφῆμων βασιλικῶν τοῦ Λατερανοῦ, τοῦ ἁγίου Πέτρου, τῆς ἁγίας Ἀγνῆς, τοῦ ἁγίου Λαρεντίου κ.ά. Πολλὲς ἱστορικὲς ἐνδείξεις ὀδηγοῦν στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἅγιος Σίλβεστρος κατὰ τὸν διωγμὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἀναδείχθηκε «ὁμολογητῆς». Ἀπέθανε τὴν 31η Δεκεμβρίου 335.

Τὸ γεγονός, ὅτι διακρινόταν γιὰ τὴν ἀγιότητα καὶ τὸ κῦρος του καὶ ὅτι εἶχεν ἀποσπάσει τὴν ἐκτίμησι τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, συντέλεσε ὥστε ἀργότερα νὰ χρησιμοποιηθῆ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Σίλβεστρου ὡς ἐφαλτήριο πρὸς προώθησι τῶν ἀξιῶσεων περὶ παπικῶν πρωτείου ἐξουσίας καὶ περὶ παπικῆς πολιτικῆς κυριαρχίας. Τὸ πρῶτο βῆμα ἔγινε τὸν 5ο αἰῶνα, ὅταν τότε στὴ συγγραφὴ «Vita Silvestri» παρουσιάσθηκε ἡ πλαστὴ διήγησις, ὅτι ὁ ἅγιος Σίλβεστρος βάπτισε τὸν Μ. Κωνσταντίνο, ἀφοῦ αὐτὸς θεραπεύθηκε ἀπὸ λέπρα. Ὅτι ἡ διήγησις αὐτὴ εἶναι πλαστὴ, τονίζεται λ.χ. ἀπὸ τὸν ρωμαιοκαθολικὸ Καθηγητῆ (τοῦ Πανεπιστη-

1. Η ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΛΑΪΚΩΝ

Τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Οἱ χριστιανοί, στὸ σύνολό τους, ἀποτελοῦν τὸν «κατὰ χάριν» «λαὸ τοῦ Θεοῦ», ποῦ ἀντικατέστησε τὸν «κατὰ φύσιν» ἐκλεγμένο λαὸ τοῦ ἀρχαίου Ἰσραήλ, ὅταν αὐτὸς ἐξέπεσε τῆς χάριτος καὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Θεοῦ. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν, ὅλοι οἱ χριστιανοὶ εἶναι «Λαϊκοὶ» μέλη δηλαδὴ τοῦ «Λαοῦ τοῦ Θεοῦ». Ὡστόσο, στὴν ἐκκλησιαστικὴ καὶ κανονικὴ ὀρολογία, «Λαϊκὸς» καὶ «Λαϊκοὶ» καθιερώθηκε νὰ ὀνομάζονται μόνο οἱ μὴ ἔχοντες τὴ μυστηριακὴ χειροτονία χριστιανοί: ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά, καθὼς καὶ οἱ μοναχοί.

Ἔτσι, τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας διακρίθηκαν τελικὰ σὲ δύο κατηγορίες: στοὺς Λαϊκοὺς καὶ τοὺς Κληρικοὺς¹. Τὴν κατηγορία τῶν κληρικῶν ἀποτελοῦν οἱ ἐκλεγμένοι καὶ χειροτονημένοι χριστιανοὶ ἄνδρες², στοὺς τρεῖς βαθμοὺς τῆς Ἱερωσύνης: οἱ Διάκονοι (α' Βαθμὸς), οἱ Πρεσβύτεροι (β' Βαθμὸς) καὶ οἱ Ἐπίσκοποι (γ' Βαθμὸς).

Ἐνῶ ὅμως, ἡ βασικὴ (θεολογικὴ) διάκριση τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι αὐτὴ τῶν Κληρικῶν καὶ τῶν Λαϊκῶν, ἐν τούτοις ἡ οὐσιαστικὴ διάκριση μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ἔμελλε νὰ γίνῃ ἀνάμεσα στοὺς ἀπλοὺς χριστιανοὺς καὶ τοὺς μοναχοὺς³. Ἀντίστοιχη διάκριση καθιερώθηκε ἀπὸ τότε ποῦ ἄρχισαν νὰ χειροτονοῦνται κληρικοὶ καὶ ἀπὸ τὴν τάξη τῶν μοναχῶν. Ἔτσι, προστέθηκε καὶ ἡ διάκριση ἀνάμεσα στοὺς Μοναχοὺς Κληρικοὺς (ἄγαμοι ἱερομόναχοι) καὶ τοὺς Κοσμικοὺς Κληρικοὺς (ἐγγαμος κληρικός).

Ἡ διάκριση αὐτὴ λαϊκῶν καὶ μοναχῶν, ἐγγάμων

καὶ ἀγάμων κληρικῶν, στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ἀνατολῆς μέχρι τὰ τελευταῖα χρόνια, δὲ γινόταν ἰδιαίτερα αἰσθητὴ. Οἱ ἐν τῷ κόσμῳ λαϊκοὶ χριστιανοί, εἰδικότερα, λόγῳ ἱστορικῶν περιπετειῶν (διωγμῶν, ἐπιδρομῶν ἀλλοφύλων καὶ ἀλλοδόξων, μακροχρονίων ὑποδουλώσεων σὲ ἄλλοθρήσκους κ.λπ.) δὲν εἶχαν ποτὲ τὴν ἄνεση καὶ τὰ μέσα νὰ διοργανώσουν τὴν ἐκκλησιαστικὴν τους ζωὴν. Σὲ ὁλόκληρη τὴ μαρτυρικὴ Ἀνατολή, ἐκεῖνοι ποῦ ἄντεξαν περισσότερο στὶς ἀλλεπάλληλες ἱστορικὲς δοκιμασίες καὶ ἀντιξοότητες ἦταν οἱ ἐκτὸς τοῦ κόσμου μοναχοί, οἱ ἀσκούμενοι στὶς διάφορες ἱερὲς Μονές. Στους χώρους αὐτοὺς τῆς ἄσκησις καὶ περισυλλογῆς, «ἐν ἐρημίαις καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς» (Ἐβρ. ια' 38) κατέφευγαν καὶ οἱ χριστιανοὶ τῶν χωριῶν, γιὰ νὰ συμμετάσχουν καὶ θεῖα Λατρεία. Στὶς νησίδες αὐτῆς τῆς ἀσφάλειας καὶ τῆς ἡσυχίας, ἐγκαταστάθηκαν ἐμπνευσμένοι καὶ χαρισματοῦχοι χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνο διατήρησαν τὴν πίστη, ἀλλὰ καὶ συνέβαλαν στὴ δημιουργία τῆς ὀρθόδοξης πνευματικότητας, τὴν ὁποῖαν ἐπλούτισαν μὲ τοὺς θησαυροὺς τῶν χαρισμάτων τους.

Εἰδικότερα, στὶς ἱερὲς Μονές τῆς Ὁρθοδοξίας, σφυρηλατήθηκε ἓνας τρόπος ζωῆς, μιὰ «πολιτεία», ποῦ δημιουργήθηκε καὶ βιώθηκε κυρίως ἀπὸ μοναχοὺς, γιὰ πολλοὺς αἰῶνες. Αὐτὸς, ὁ ὀρθόδοξος, μοναχικὸς «τρόπος ζωῆς», λόγῳ τῆς αἴγλης ποῦ εἶχαν ἀποκτήσει οἱ ἱεροὶ χώροι καὶ τὰ πρόσωπα τῶν μοναχῶν, ἀλλὰ καὶ ἐξ αἰτίας τῆς ἔλλειψης ὀργανωμένου ἐκκλησιαστικοῦ βίου, γιὰ τὰ λαϊκὰ μέλη τῆς Ἐκκλη-

μίου Mainz) Hans Ulrich Instinsky. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀξιόπιστη μαρτυρία τοῦ Εὐσεβίου Καισαρείας (Migne Ἐ. Π. 20, 1212-1220), ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος βαπτίσθηκε σὲ προάστειο τῆς Νικομηδείας, ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του, ἀπὸ τὸν Εὐσέβιο Νικομηδείας, συμπαραστατούμενο ἀπὸ ἄλλους, «τὰ νόμιμα τελούντας», ἐπισκόπους.

Ἡ πλαστὴ διήγησις γιὰ τὴ βάπτισι τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀπὸ τὸν ἅγιο Σίλβεστρο ὠδήγησε σὲ νέα ἱστορικὴ παραχάραξι. Στὸ τέλος τοῦ η' αἰῶνος χαλευθῆκε τὸ κείμενο τῆς ψευδο-«Κωνσταντινείου Δωρεᾶς» (Constitutum Constantini), κατὰ τὸ ὁποῖο ὁ Μ. Κωνσταντῖνος χάρισε δῆθεν στὸν Πάπα Σίλβεστρο Α' καὶ στοὺς διαδόχους του ὄχι μόνο αυτοκρατορικὰ

ἐμβλήματα, ἀλλὰ καὶ πρωτεῖον ἐξουσίας, ποῦ ἐκτείνεται ὑπεράνω ὅλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν θρόνων καὶ ὑπεράνω ὅλων τῶν βασιλείων καὶ αυτοκρατορῶν! Εἶναι εὐχάριστον, ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς Ψευδο-Κωνσταντινείου Δωρεᾶς, τὸ ὁποῖον ἐπὶ αἰῶνες ὑπέθαλπε τὴν ἐκκλησιαστικοπολιτικὴν ἱμπεριαλιστικὴν ἐπιδιώξει ἀρκετῶν Παπῶν, ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 19^{ου} αἰῶνος θεωρεῖται ἀπὸ ὅλους ὡς ψευδές, ὡς τονίζει λ.χ. ὁ ρωμαιοκαθολικὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κολωνίας Hans Martin Klingenberg. Ἀσφαλῶς ἡ ψυχὴ τοῦ ἁγίου Πάπα Σίλβεστρου Α' ἐπὶ αἰῶνες θὰ εἶναι λυπημένη, διότι τὸ ὄνομά του ἔχει χρησιμοποιηθῆ σὲ μιὰ τόσο ἀπαράδεκτη μηχανορραφία.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

σίας, όπως είπαμε, κατ' ἀρχὴν ἐπηρέασε καὶ σταδιακά ἐπικράτησε σὲ ὅλες τὶς ἐν τῷ κόσμῳ χριστιανικὲς κοινότητες τῆς Ἀνατολῆς, ἤδη ἀπὸ τὸν 4ο αἰῶνα! Ἔτσι, σήμερα, ἡ ὀρθόδοξη πνευματικότητα καὶ λατρεία, στὸ σύνολό της ἔχει βαθύτατο μοναχικὸ καὶ ἀσκητικὸ χαρακτήρα. Ὁ τρόπος ζωῆς, ἡ ὀρθόδοξη «πολιτεία», τὸ Τυπικὸ, οἱ Ἀκολουθίες κ.λπ. δὲν κάνουν πιά καμμιὰ διάκριση ἀνάμεσα σὲ λαϊκοὺς καὶ μοναχοὺς. Τὰ πάντα ἀναφέρονται στοὺς μοναχοὺς, σὰν αὐτοὶ νὰ εἶναι οἱ μόνοι ποὺ συμμετέχουν στὶς διαφορὲς ἐκκλησιαστικὲς ἐκδηλώσεις καὶ οἱ ἀποκλειστικοὶ φορεῖς τοῦ κατὰ Χριστὸν βίου⁴.

Ὡστόσο, μὲ τὴ γαλλικὴ Ἐπανάσταση (1789 μ.Χ.), ἄρχισε μιὰ καινούρια περίοδος τῆς ἱστορίας, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ὡς «ἐποχὴ τῶν λαϊκῶν». Οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ ἱερομόναχοι ποὺ διαφέενταν ὄχι μόνο τὴν ἐκκλησιαστικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν κοινωνικοπολιτικὴν ζωὴν (ἰδιαίτερα στὴ Δύση), μὲ τὸ ρεῦμα τῆς «ἐκκοσμίκευσης» (secularization) τέθηκαν στὸ περιθώριο, ἐνῶ ἀντίστοιχα, οἱ λαϊκοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἄρχισαν νὰ κυριαρχοῦν καὶ νὰ ἐλέγχουν ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ τοὺς φορεῖς τῆς κοινωνικῆς, πολιτικῆς καὶ πολιτιστικῆς ζωῆς.

Ἡ νέα αὐτὴ κατάσταση εἶχε σοβαρὲς ἐπιπτώσεις στὸ κῦρος καὶ τὴν αὐθεντία τοῦ χριστιανικοῦ μοναχισμοῦ. Ὁ μοναχισμὸς, ποῦ, τόσο στὴν Ἀνατολικὴ ὄσο καὶ τὴ Δυτικὴ Ἐκκλησία, κατεῖχε τὰ πρωτεῖα, τώρα ἄρχισε νὰ χάνει τὴν αἴγλη καὶ τὴ σημασία του, ἐνῶ ἀντίστοιχα ἄρχισε νὰ αὐξάνει τὸ κῦρος καὶ ἡ σημασία τῆς τάξης τῶν λαϊκῶν χριστιανῶν. Στὸ δυτικὸ κόσμο, εἰδικότερα, ἀποφασιστικὸ κτύπημα κατὰ τοῦ μοναχισμοῦ κατάφερε ἡ Μεταρρύθμιση, ποῦ κατάργησε ἐντελῶς τὸ θεσμὸ τοῦ μοναχισμοῦ καὶ ἐξώθησε μοναχοὺς καὶ μοναχές νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ μοναστήρια καὶ νὰ δημιουργήσουν οἰκογένειες⁵.

Ἡ ἄνοδος αὐτὴ τῶν λαϊκῶν στὸ προσκήνιο τῆς ἱστορίας ὀλοκληρώθηκε, μετὰ τὸ Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, μὲ τὴ Διακήρυξη τῶν «Δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου», ἀπὸ τὸν Ο.Η.Ε., τὸ 1948, ποῦ κατὰ βάση εἶναι τὰ δικαιώματα τῶν λαϊκῶν.

Τὸ ρεῦμα αὐτὸ τῆς «ἐκκοσμίκευσης» ἐπληξε κυρίως τὸ δυτικὸν κόσμον, εἶχε ὅμως σοβαρὲς ἐπιπτώσεις καὶ στὴν ὀρθόδοξη Ἀνατολή. Ἡ σπουδαιότερη συνέπεια ἦταν ὁ θρησκευτικὸς ἀποχρωματισμὸς τῶν λαϊκῶν τάξεων, στὶς ὁποῖες βρῆκαν ἰδιαίτερη ἀπήχηση οἱ τάσεις καὶ τὰ συνθήματα τῆς νέας αὐτῆς κατάστασης⁶.

Ἡ ἐπανάσταση αὐτὴ βρῆκε, δυστυχῶς, τὴν Ἐκκλησία ἐντελῶς ἀπροετοίμαστη καὶ ἀνέτοιμη. Ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, εἰδικότερα, δομημένη καὶ ἐφησου-

χασμένη στὸ μοναχικὸν τρόπο ζωῆς, ὅπως εἶπαμε, δὲν ἔκανε τίποτε, γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὸ διογκούμενον αὐτὸ ρεῦμα τῶν λαϊκῶν τάξεων. Ἐξακολούθησε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ χρησιμοποιοῖ τὴ γλώσσα καὶ τὸν τρόπο ζωῆς τῶν μοναχῶν ποῦ εἶναι τελειῶς ξένα καὶ μακριὰ ἀπὸ τὴ νοοτροπία καὶ τὸν τρόπο ζωῆς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ λαϊκῶν.

Ἡ ὅλη αὐτὴ κατάσταση ἀποτελεῖ τὸ ὑπ' ἀριθ. 1 πρόβλημα τῆς ποιμαντικῆς θεολογίας καὶ διακονίας. Τὸ πρόβλημα αὐτὸ ὑποχρεώνει τὴν ποιμαντικὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἔστω καὶ καθυστερημένα, ἀφενδὸς νὰ διαγνώσει καὶ νὰ μελετήσῃ ὅλες τὶς παραμέτρους τοῦ φαινομένου τῆς «ἐκκοσμίκευσης» καὶ ἀφετέρου νὰ διερευνήσῃ καὶ ἐπεξεργασθεῖ μεθόδους καὶ τρόπους γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή του.

Εἰδικότερα, πρέπει μελετηθῶν: ἡ σχέση μοναχῶν καὶ λαϊκῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ ἰδιαιτερότητα τῆς κλήσης καὶ ἀποστολῆς τῶν μοναχῶν καὶ τῶν λαϊκῶν, καθὼς καὶ ἡ δυνατότητα ἐμπλουτισμοῦ τῆς ὀρθόδοξης πνευματικότητος μὲ νέα στοιχεῖα, προσαρμοσμένα στὸν τρόπο ζωῆς τῶν χριστιανῶν λαϊκῶν.

1. Ὀνομάσθηκαν «κληρικοί», διότι στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία ἐξελέγοντο διὰ κλήρου (βλ. Πράξ. α' 26).

2. Ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, γιὰ δογματικούς καὶ πολλοὺς ἄλλους λόγους, δίνει τὸ χάρισμα τῆς Ἱερωσύνης μόνο στοὺς ἄνδρες καὶ ὄχι καὶ στὶς γυναῖκες. Βλ. ἄρθρο μου στὴν ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ, 1-16.1.1993.

3. Μοναχοὶ εἶναι ὄρμοι στὴν ἡλικία ἄνδρες καὶ γυναῖκες ποῦ ἔχουν δώσει καὶ μοναχικὴ ὑπόσχεση τήρησης τῶν τριῶν ἀρετῶν (ὑπακοή, πτωχεία, παρθενία) καὶ ἔχουν λάβῃ κανονικὴ χειροθεσία.

4. Τὸ λειτουργικὸ βιβλίον τῆς Ἐκκλησίας, π.χ. Τὸ Μέγα Ὁρολόγιον, εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐγχειρίδιον τῶν Μοναχῶν, διότι περιέχει τὶς καθημερινὰς Ἀκολουθίας τοῦ μοναχικοῦ Τυπικοῦ, ὅπως εἶναι τὸ Μεσονυκτικόν, οἱ Ὁρεὲς κ.λπ. Ξεφυλλίζοντας λοιπὸν κανεὶς τὸ Ὁρολόγιον, σὲ μερικὰς ἡμέρας τοῦ Ἑορτολογίου, βλέπει νὰ σημειώνεται μὲ κόκκινα γράμματα «Εἰς τὴν τράπεζαν, κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου». Ἡ σημείωσις αὐτὴ ἀφορᾷ ἀσφαλῶς τὴν «τράπεζαν τοῦ Μοναστηρίου» καὶ ὄχι βέβαια τὸ οἰκογενειακὸν τραπέζι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀπλῶν χριστιανῶν!

5. Ὁ ἴδιος ὁ Λούθηρος ποῦ ἦταν μοναχός, νυμφεύθηκε τὴν Αἰκατερίνη φὸν Βόρα, ποῦ καὶ αὐτὴ ἦταν ἡγουμένη σὲ γυναικεία μονή!

6. «Φαίνεται ὅτι στὴν ἐποχὴ μας τελειώνει μιὰ περίοδος στὴν πορεία τῆς ἀνθρωπότητος, κατὰ τὴν ὁποία πνευματικότητα καὶ εὐδαιμονοθηρία ἀποτελοῦσαν ἀντιστρόφως ἀνάλογα μεγέθη, ὅπου κυριαρχοῦσε ἡ πεποίθησις ὅτι "πρέπει νὰ δώσεις αἷμα γιὰ νὰ πάρεις πνεῦμα"». Κ. Δελιωσαντή, Ἡ γοητεία τοῦ Ἀσκητισμοῦ, περιοδ. ΚΟΙΝΩΝΙΑ 1992/3, σελ. 171.

Παραινετικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Ἰακώβου πρὸς τὴν Ἑλληνοαἰγυπτιακὴ Κοινότητα Ἀλεξανδρείας

Τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ριζούτας κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ

Τὸ γεγονός καὶ μόνο ὅτι ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἴδρυσεν τὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ μετέφερε τὸν Ἑλληνικὸ πολιτισμὸν εἰς τὴν χώρα τοῦ Νείλου ἀποτελεῖ μιὰ τρανὴ ἀπόδειξη τῆς ἑλληνικότητος καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ μιὰ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη παραμονῆς ἐκεῖ ἀκόμα ἔστω τῶν λίγων Ἑλλήνων γιὰ θύμιση τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς παράδοσης. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ μάλιστα ποὺ ἐμφανίστηκε ὁ Μωχάμετ Ἀλῆ καὶ ἄρχισε νὰ δραστηριοποιεῖται τὸ Ἑλληνικὸ στοιχεῖο εἰς τὴν Αἴγυπτον ἔγραψε σελίδες ἱστορικῆς μετὰ τὴν παρουσία του ἐκεῖ ὅπου ἀναπτύχθηκε σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς. Διακρίθηκε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φυλὴ μὴ ἐξαίρουμένης ἀκόμα καὶ αὐτῆς τῶν ντόπιων. Ἐκανε ἔργα ποὺ κοσμοῦν καὶ λαμπρύνουν μέχρι σήμερον τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς χώρας αὐτῆς ὀφείλεται ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο εἰς τὸ γεγονός ὅτι οἱ Ἕλληνες κρατοῦσαν τὰ σκήπτρα σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς ἐμπορικοῦς, κοινωνικοῦς, πνευματικοῦς, πολιτιστικοῦς ἀκόμα καὶ πολιτικοῦς.

Μέσα λοιπὸν εἰς αὐτὴ τὴν πρωτοφανῆ πρόοδο οἱ Ἕλληνες τῆς Αἰγύπτου ἴδρυσαν σχολεῖα, νοσοκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα, βιομηχανικὰ ἐπιμελητήρια, λέσχες, ἀθλητικὰς ὀργανώσεις, πολιτιστικοὺς ὀμίλους κτλ. Καὶ ὅλα αὐτὰ πάντα μετὰ τὴν βοήθειαν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ παλαίφατου καὶ ἱστορικοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ποὺ στίς μέρας μας ἐπεκτείνεται εἰς ὅλην τὴν Ἀφρικανικὴν Ἠπειρὸν. Ἦταν πολὺ φυσικὸν ἐκεῖ ποὺ οἱ Ἕλληνες ἀνοίγαν καινούργιους καὶ ὑψηλοὺς σκοποὺς κάποτε νὰ συναντοῦσαν τὰ προβλήματα καὶ τὴν δυσκολίαν τους, κάτι ποὺ βέβαιον συνεχίζεται μέχρι καὶ τῶν ἡμερῶν μας. Μιὰ καλὰ ὀργανωμένη κοινότητα μετὰ τὸν Πρόεδρον καὶ τὸ Συμβούλιόν της σὲ θέματα πολὺ λεπτὰ καὶ ποὺ χρειάζοντοσαν εἰδικὴ ἐξέτασις, εὗρισκαν ἐμπόδια καὶ διαφωνοῦσαν μετὰ ἀποτέλεσμα νὰ δημιουργοῦνται παρεξηγήσεις καὶ ἀντιζηλίαι. Ἐκεῖνος ποὺ μποροῦσε νὰ τοὺς βοηθήσῃ εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν διαφορῶν τοὺς ἦταν τὸ Πατριαρχεῖον καὶ συγκεκριμένα ὁ Πνευματικὸς τὸς Ἡγέτης, ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης.

Μιὰ τέτοια διένεξις φαίνεται ὅτι τάραιε τὴν Ἑλληνικὴν Κοινότητα Ἀλεξανδρείας ὅταν Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἦταν ὁ Ἰακώβος (1861-65).

Γιὰ λόγους ἱστορικοῦς μὰ καὶ γιὰ παραδειγματικούς παραθέτω πρὸς κάτω ἓνα ἀνέκδοτον κείμενον τοῦ, ποὺ ἀκριβῶς φανερώνει τὸ ἀμέριστον ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὰ κοινὰ θέματα τῆς Κοινότητος Ἀλεξανδρείας. Μπορεῖ νὰ ἔχουν περάσει περισσότερα ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια καὶ ὅμως τὸ κείμενον αὐτὸ ἔχει πολλὰ νὰ μᾶς διδάξῃ. Τὸ κείμενον τοῦ Πατριάρχου Ἰακώβου ἔχει ὡς ἑξῆς:

«*Ἰακώβος, ἐλέω Θεοῦ Πάπας καὶ Πατριάρχου τῆς Μεγάλης Πόλεως Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Γῆς Αἰγύπτου.*

Ἐντιμότατοι κύριοι, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλληνοαἰγυπτιακὴν Κοινότητα, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῖν ἀγαπητά, χάρις ὑμῖν εἶη καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Ἰσχυρῶς αἰσθανόμενοι τὴν θλίψιν τῆς καρδίας ἡμῶν διὰ τὰς ἀρτίως ἐξ ἀνυποστάτων λόγων ἐνσκυψάσας μεταξὺ ὑμῶν διχονοίας καὶ διενέξεις, ἐσπεύσαμεν διὰ προηγηθεισῶν ἤδη ἐπιστολῶν νὰ φανερώσωμεν πρὸς πάντας ὑμᾶς ὅσην λύτην ἠσθημεν τοιαῦτα αἰφνης ἀκούσαντες καὶ παραγνωριζόμενα βλέποντες τὰ ἀγνὰ ἡμῶν αἰσθήματα ὑπὲρ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ τούτου Θρόνου, ὑπὲρ τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων καὶ ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ καλοῦ τῶν περὶ τὸν Θρόνον τούτον ὀρθοδόξων χριστιανῶν καὶ νὰ προσκαλέσωμεν πάντας εἰς ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης. Ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν διαλείπομεν περὶ τῆς καθ' ὅλου ἡσυχίας κηδόμενοι, νὰ προσκαλέσωμεν ἐνώπιον ὑμῶν πάντων τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην καὶ εὐαγγελικὴν εἰρήνην, ὑπὲρ ἧς ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ὁ Χριστός, ἐξέχεε τὸ αἷμα αὐτοῦ, καὶ ἡ Ἐκκλησία νυκθημερὸν εὔχεται καὶ δι' ἧς πᾶσα κοινωνία εὐδοκιμοῦσα εὐδαιμονεῖ, κατὰ Χριστὸν πολιτευομένη. Μὴ οὖν ἀπιστεῖτε, τέκνα Ἐκκλησίας ὀρθοδόξου, ἧς τὸ γάλα ἐποτίσθητε, μὴ ἀπιστεῖτε εἰς τοὺς λόγους τῆς οὐρανοῦ φιλοσοφίας τοῦ Εὐαγγελίου λέγοντος: «Πᾶσα πόλις ἀφ' ἑαυτῆς μερισθεῖσα οὐ σταθήσεται», καὶ κατ' ὀρθὸν λόγον σκεπτόμενοι, ἄρετε τὰς ἀτόπως ταύτας διασπαρείσας ἰδέας, καὶ ῥύπατε ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν καταπατοῦντες τὰς ἀπρεπεῖς ταύτας ἐριδας, ἐν ἡμέραις ἀγίαις μάλιστα καὶ τὰ

τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν προαγγελού-
σαις σωτήρια ἡμῖν πάθη. Ἐνθυμήθητε ὅτι οὐχὶ μό-
νον ἡ καταγωγή τοῦ Ἑλλήνου, ὡς εὐγενοῦς, δια-
κρίνεται, ἀλλὰ καὶ προορισμὸς αὐτοῦ, διὰ τε τὴν
διάδοσιν τῶν φώτων ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ τὴν συν-
τήρησιν καὶ αὐξησιν τῆς θεοδιδάκτου ἡμῶν πί-
στεως. Μνήσθητε ὅτι οἱ περὶ ὑμῶν, οἱ τὴν κοινω-
νίαν ταύτην τὸ κατὰ δύναμιν εὐεργετήσαντες
προσέφερον τὰς εὐγενεῖς αὐτοῦ ταύτας προσφο-
ρὰς οὐχ ἵνα οἱ περιλειπόμενοι ἐρίζωσι καὶ διαφι-
λονεικῶσι πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' ὅπως ἀμιλλῶνται
πρὸς τὰ καλὰ φιλοτιμούμενοι, τοιαῦτα ἔμψυχα ὑπ'
ᾧσιν καὶ λαλοῦντα παραδείγματα ἔχοντες. Συνέλ-
θετε περὶ ἡμᾶς. Ἀκούσατε τῆς Ἐκκλησίας ὡς τέ-
κνα αὐτῆς ἀγαπητά. Λαλεῖτε ἕκαστος ὑμῶν εἰρή-
νην, τὸ τοῦ Μακαρίου Δαβὶδ ἐπιλέγοντες «ἐνεκα
τοῦ ἀδελφοῦ μου καὶ τοῦ πλησίον μου ἐλάλουν δὴ
εἰρήνην περὶ σοῦ», ἵνα μὴ ὀνειδίζεται τὸ ὄνομα
τοῦ ἔθνους ἡμῶν ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες ζητοῦσι
κατ' αὐτοῦ μέμψεως ἀφορμὰς καὶ κατηγορίας. Ὁ-
μολογήσαμεν, καὶ αὐθις ὁμολοῦμεν ὅτι οὐδὲν ζη-
τοῦμεν νὰ κατακτήσωμεν, οὔτε εἰς μερίδα ἀνήκο-
μεν οὐδεμίαν. Καλῶς οἴδατε ὅτι ὁ καθ' ἡμᾶς οὗτος
ἀποστολικὸς θρόνος ἱκανὰς τὰς φροντίδας ἡμῖν
παρέχει, ὑπὲρ οὗ καταβάλλομεν σύντονον προσπά-
θειαν παντὶ ἀγωνιζόμενοι. Εὐχόμεθα οὖν ὑμῖν πᾶ-
σι διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ προτρέπομεν πάντας
ἵνα καταπνίξαντες τὰ ἔξαφθέντα πάθη, ἀνακαλέ-
σθαι ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον
καὶ τὴν συμπάθειαν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων.

Ἡ χάρις δὲ τοῦ Θεοῦ εἴη μετὰ τῆς ὑμετέρας
ἐντιμότητος.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 21 Μαρτίου 1862».

Σὰν συμβολὴ στὴν ἱστορία τοῦ Αἰγυπτίωτῆ Ἑλ-
ληνισμοῦ θὰ ἤθελα νὰ δώσω μερικὲς πληροφορίες
γιὰ τὴν ἰδρυση τῆς Ἑλληνοαιγυπτιακῆς Κοινότητος
Ἀλεξανδρείας. Ἡ Κοινότητα αὐτὴ ἰδρύθηκε τὸ
1843 μὲ πρῶτον Πρόεδρο τὸν Μιχαὴλ Τσοῦτσαν
(25 Ἀπριλίου – 5/17 Μαρτίου 1854). «Ἡ Ἑλλη-
νοαιγυπτιακὴ Κοινότης συνίστατο ἀπὸ τὴν ὀλομέ-
λειαν τῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἐθνικῶν Καταστημάτων,
Ἐκκλησίας, Νοσοκομείου, καὶ Σχολείων. Τὰ συγ-
κροτοῦντα αὐτὴν μέλη δύνανται ν' αὐξηθῶσι ἕως
24 καθόσον αὐξάνει ὁ πληθυσμὸς τῶν ὁμογενῶν
Ὀρθοδόξων...». Τὰ πρῶτα τότε μέλη ἦσαν οἱ: Κ.
Θ. Νάτζιος, Γεώργιος Μινῶτος, Π. Σουμαρίπας, Β.
Γεωργαλάς, Κ. Σπανόπουλος, Ε. Ρηγάδης, Μαργα-
ρίτης Δημητρίου, Δημήτριος Κορτέσης καὶ Δ. Κα-
βαρᾶς, γραμματέας δὲ ὁ Γ. Κορωνᾶς. Μέσα στίς
δραστηριότητες αὐτῆς τῆς ὁργάνωσης ἰδρύθηκε ἡ

Ἑλληνοαιγυπτιακὴ Σχολὴ ποὺ ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὸ
Ἀλληλοδιδασκατικὸ καὶ τὸ Ἑλληνικὸ τμήμα μὲ μα-
θητὲς «παντὸς ἔθνους καὶ θρησκείματος» καὶ αὐ-
τοὶ ποὺ δὲν ἦσαν μέλη «τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολι-
κῆς Ἐκκλησίας συγχωροῦνται νὰ μὴ ἀκούωσι τὸ
μάθημα τῆς Ἱεράς Ἱστορίας, τῆς Π. καὶ Ν. Γρα-
φῆς, μηδὲ τὴν Κατηχητικὴν».

Σ' ἓνα ὑπόμνημα ποὺ κυκλοφόρησε τὸ 1862
στὴν Ἀλεξανδρεία μὲ τίτλο «Ἐπόμνημα περὶ τῆς
ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλληνοαιγυπτιακῆς Κοινότητος
καὶ τῆς γενικῆς συνελεύσεως τοῦ 1862» πληροφο-
ροῦμαστε τὰ ἑξῆς: «Ὅτε τὸ εὐρὺ καὶ ἐκπολιτιστι-
κὸν πνεῦμά τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς νῦν δυναστείας ἐν
Αἰγύπτῳ Μεχμέτ Ἀλῆ ἤνοιξεν ὀριστικῶς τὰς πύ-
λας τῆς Αἰγύπτου εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πολιτι-
σμόν, καὶ πανταχόθεν συνέρρευσαν ἐνταῦθα ἄν-
θρωποι πάσης ἐθνικότητος, φέροντες ὁ μὲν τὸν
πλοῦτον του, ὁ δὲ τὴν ἱκανότητά του, μὲ τὴν στα-
θερὰν πρόθεσιν νὰ ἐγκατασταθῶμεν ἐνταῦθα ὡς
ἐν νέᾳ αὐτῶν πατρίδι, πολλοὶ Ἕλληνες ἐκ πάσης
τῆς Ἑλλάδος κατήλθον, καὶ μετὰ τῶν προὔπαρχόν-
των συναπετέλεσαν οὐκ εὐάριθμον Ἑλληνικὴν ἀ-
ποικίαν, ἥτις ὠφεληθεῖσα ἐκ τῶν προοδευτικῶν
προθέσεων τῆς ἐγχωρίου Διοικήσεως, διὰ τῶν
χρηματικῶν μέσων ἄτινα συνεισεκόμισε, διὰ τῶν
μεθ' ὅλων τῶν μερῶν τοῦ Κόσμου ἐμπορικῶν σχέ-
σεῶν τῆς καὶ πρὸ πάντων διὰ τῆς καρτερίας, τῆς
δραστηριότητος καὶ τοῦ ἐμπορικοῦ τῆς πνεύματος,
ἐν βραχεὶ χρόνῳ ἀνεπτύχθη καὶ κατὰ πλοῦτον καὶ
κατ' ἀριθμὸν».

Τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ πιὸ
πάνω ὑπόμνημα ἦταν ἀπὸ τὰ πρῶτα βιβλία ποὺ
κυκλοφόρησαν στὴν Ἀλεξανδρεία. Ἐνα ἀπὸ τὰ
μεγαλεπιβόλα ἔργα τῆς Ἑλληνοαιγυπτιακῆς Κοινό-
τητας ἦταν καὶ ἡ ἰδρυση τοῦ Ναοῦ τοῦ Εὐαγγελι-
σμοῦ τοῦ ὁποῦ οὗ ἡ θεμέλιος λίθος τέθηκε τὴν 1
Σεπτεμβρίου 1847 ἐπὶ Πατριάρχῃ Ἱεροθέου τοῦ
Β'.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομητὲς τῶν περιοδι-
κῶν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» καὶ «ΘΕΟ-
ΛΟΓΙΑ», κάθε ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεώς τους νὰ
τὴ γνωρίζουν ἀμέσως στὰ Γραφεῖα τῶν Περιοδι-
κῶν, Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα, ἀναφέ-
ροντας ἀπαραίτητα καὶ τὴν παλαιὰ τους διεύθυν-
ση, γιὰ νὰ γίνεται κανονικὰ ἡ ἀποστολὴ τῶν Πε-
ριοδικῶν.

Τηλ. 72 18 308, 72 51 149. Fax 72 26 597

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**, Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

Κατὰ μισὸ περίπου αἰῶνα παλαιότερο ἀπὸ τὸ Τυπικὸ τοῦ Σωτήρος Μεσσηνίας εἶναι τὸ Τυπικὸ τοῦ ὁσίου Νίκωνος τοῦ ἐν τῷ Μαύρῳ Ὁρει (Ἀντιόχεια). Ὁ Νίκων διαπιστώνει ἀσυμφωνία μεταξὺ τῶν Τυπικῶν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸ τῶν ἡμερῶν, κατὰ τὶς ὁποῖες ψάλλεται τὸ «Θεὸς Κύριος...» («Οὐ συμφωνοῦσιν ἐν ἀκριβείᾳ αἱ ἑορταί..., ἀλλὰ πολλάκις αἱ εὐρισκόμεναι εἰς τὸ ἐν σύγγραμμά εἰς τὸ ἕτερον οὐχ εὐρίσκονται») καὶ τάση μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡμερῶν ψαλμωδίας τοῦ «Ἀλληλούϊα» γιὰ νὰ ἀυξάνονται ἀντιστοίχως μὲ εὐσχήμονα πρόφασιν οἱ ἡμέρες τῆς καταλύσεως τῆς νηστείας. Στὸ ἐν λόγῳ Τυπικῷ οἱ ἡμέρες κατὰ τὶς ὁποῖες ψάλλεται τὸ «Θεὸς Κύριος...», δηλαδὴ οἱ ἑορτάσιμες ἡμέρες, κατὰ τὶς ὁποῖες κατὰ διάφορο τρόπο καταλύεται ἡ νηστεία, στοὺς μῆνες ποὺ δὲν ἐπίπτουν σὲ περιόδους νηστειῶν ἢ καταλύσεων, εἶναι κατὰ μέσο ὄρο οἱ μισὲς τοῦ μηνός: γιὰ τὸν Σεπτέμβριον εἴκοσι, τὸν Ὀκτώβριον δώδεκα, τὸν Ἰανουάριον δεκαπέντε, τὸν Ἰούλιον δέκα κ.ο.κ. Ἡ τάση αὐτὴ δὲν ἀναχαιτίσθηκε οὔτε μὲ τὴν παρεμβάσιν τοῦ Νίκωνος οὔτε ἄλλων ἐραστῶν τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς συντηρητικότητος. Ἔτσι, ἐνῶ παντοῦ ἴσχυε ἡ ἴδια περίπου κατανομὴ ὡς πρὸς τὶς ἡμέρες τῶν ἑορτῶν ποὺ ψαλλόταν τὸ «Θεὸς Κύριος...» καὶ τὶς «λιτὲς» ἡμέρες ποὺ ψαλλόταν τὸ «Ἀλληλούϊα», βαθμηδὸν γιὰ ποικίλους λόγους τὸ «Θεὸς Κύριος...» κέρδιζε διαρκῶς ἕδαφος εἰς βάρος τοῦ «Ἀλληλούϊα», μέχρις ὅτου καὶ σ' αὐτὰ ἀκόμα τὰ μοναστήρια — ἐκτὸς ἀπὸ ὀλίγες ἐξαιρέσεις — ἔφθασε νὰ περιορισθῆι μόνον στὶς καθημερινὰς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ἡ ἰσοπέδωσις αὐτὴ φυσικὰ ζημίωσε τὸ «Θεὸς Κύριος...» καὶ ὑποβάθμισε τὴν ἀρχικὴν του σπουδαιότητα, ἀφοῦ οἱ ἐκτὸς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἡμέρες ἐγίναν κατὰ κάποιον βαθμὸν ὅλες ἑορτάσιμες, χωρὶς ἀληθινὰ νὰ εἶναι.

Ἡ γενίκευσις τοῦ «Θεὸς Κύριος...» εἶχε καὶ μιὰ ἄλλη λιγότερο ἐκ πρώτης ὄψεως ἐμφανὴ ἐπίπτωσι. Ἐγίνε αἰτία τῆς πλήρους παρερμηνείας τοῦ νοήματος τοῦ «Ἀλληλούϊα», ποὺ θεωρήθηκε πένθιμο, κατανυκτικὸ καὶ κατάλληλον μόνον γιὰ τὶς καθημερινὰς τῆς μεγάλης νηστείας, ποὺ ὅμως ἦταν ἀφ' ἑαυτῶν ἡμέρες κατανύξεως καὶ πένθους. Τὸ «Ἀλληλούϊα» ὅμως στὸν ὄρθρον

καὶ στὰ προκείμενα ἦταν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἡ πρόσκλησις γιὰ δοξολογία τοῦ Θεοῦ γιὰ τὶς κοινές, τὶς «λιτὲς» ἢ «ἀμνημες» ἡμέρες, χωρὶς νὰ ἔχει οὔτε αὐτὸ, οὔτε τὰ τριαδικὰ ποὺ τὸ συνοδεύουν, κατανυκτικὸ ἢ πένθιμο χαρακτῆρα.

Ἡ παρεξήγησις αὐτὴ ὡς πρὸς τὴν ἔννοια τοῦ «Ἀλληλούϊα» καὶ ἡ ἀπόδοσις σ' αὐτὸ κατανυκτικοῦ νοήματος βρῆκε τὸ ἀποκορύφωμά της στὴν προσπάθεια ἀπαλείψεως τοῦ ἀλληλουαρίου κατὰ τὴ Διακαινήσιμον Ἑβδομάδα. Στὴν ἐκθεσὴ τῆς ἐπιτροπῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Τυπικοῦ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ποὺ προτάσσεται τῆς ἐκδόσεως τοῦ Τυπικοῦ τοῦ πρωτοψάλτου **Γεωργίου Βιολάκη** (ἐκδ. Μιχαὴλ Σαλιβέρου, ἐν Ἀθήναις 1921, σελ. ε') τίθεται ὡς τέταρτον τὸ ἐξῆς παράδοξο ἐρώτημα: «Εἰ παραλείπεται τὸ «Ἀλληλούϊα» μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς περικοπῆς τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων κατὰ τὴν Διακαινήσιμον Ἑβδομάδα, ὡς εἰθίσθη ἀπὸ τινῶν ἐτῶν, καίτοι ἡ ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ διάταξις διαγορεύει τὸ ἐναντίον, προστιθεῖσα καὶ τοὺς στίχους ἔτι τοῦ «Ἀλληλούϊα» μετὰ τὸ ἀνάγνωσμα». Ἄν ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ποὺ παρέλειπαν τὸ ἀλληλουάριον δὲν ὀφειλόταν σὲ κάποια ἐπιπόλαια ἀντιλατινικὴ τάση καὶ ἐνέργεια — εἶδαμε ὅτι στὴ Δύση ἀνέκαθεν τὸ «Ἀλληλούϊα» ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν πασχάλιος ὕμνος — ἡ παρερμηνεία του εἶναι ἀναμφισβήτητη, δείγμα καὶ τοῦτο περὶ τοῦ πῶς οἱ ἐσφαλμένες θεολογικὲς μας ἀπόψεις μποροῦν νὰ ἀποβοῦν καταστρεπτικὲς γιὰ τὴν παράδοσις καὶ τὴν ἀπὸ αἰῶνων λειτουργικὴ τάξις τῆς Ἐκκλησίας. Εὐτυχῶς δόθηκε ὀρθὴ λύσις. Ἔτσι στὸ «περὶ τοῦ «Ἀλληλούϊα» τοῦ Ἀποστόλου» 43ο κεφάλαιον τῆς Προθεωρίας τοῦ Τυπικοῦ διαβάζουμε: «Ἐν πάσαις ταῖς Ἱεραῖς Λειτουργίαις μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἀποστόλου ψάλλεται τὸ «Ἀλληλούϊα» τρίς... Τὸ δὲ παραλείπειν τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα καὶ ταῖς λοιπαῖς τῆς Διακαινήσιμου Ἑβδομάδος ἡμέραις μετὰ τὸν Ἀπόστολον καὶ τὸ Κοινωνικὸν τὸ «Ἀλληλούϊα» οὐδαμοῦ τῶν ἀρχαίων Τυπικῶν εὑρηται, ἀλλὰ τούναντίον εἰς τὸ τέλος ἐκάστου τῶν Ἀποστόλων τῆς ἑβδομάδος ταύτης εὐρίσκεται γεγραμμένον τὸ «Ἀλληλούϊα» τρίς μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, καὶ ὀφείλουσιν οἱ χοροὶ ψάλλειν τοῦτο» (**Μ. Σαλιβέρου**, Τυπικόν, σελ. 37).

Ἡ γλυκύτης τῆς ἐν Χριστῷ πνευματικῆς ζωῆς

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗ, Θ.Φ.

Ἕμνογράφου τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας

Τὸ νὰ βιώνῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐν τῇ σημερινῇ καταναλωτικῇ κοινωνίᾳ τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τοῦ αἰσθησιασμοῦ, τὴν πνευματικὴν, ἐν Χριστῷ, ζωὴν εἶναι ταυτόσημον, μὲ τὸ νὰ ἐπιχειρῇ νὰ κολυμβᾷ ἀντίθετα πρὸς τὸ ρεῦμα ὀρμητικοῦ ποταμοῦ.

Ἐνίοτε ἡ χυδαιότης τοῦ ἀχαλινώτου, τοῦ ἀσυγκρατήτου, τοῦ ἀρρεποῦς καὶ ἀσέμνου καὶ ἀναιδοῦς, πέρα πάσης ἐννοίας φόβου Θεοῦ καὶ ἐντροπῆς ἀνθρώπων, σήμερον τείνει, νὰ προστατεύεται, ἀπὸ τὴν ἐννοίαν τῶν ἀνθρωπίνων ἐλευθεριῶν καὶ ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ἡ ἀποξένωσις, ἀπὸ πάσης φιλοσοφικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀξίας, βιωμάτων καὶ ιδανικῶν, χαρακτηρίζεται, ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν, χυδαιότης, ἥτις σήμερον τείνει νὰ θεωρητῆται λαϊκισμός.

Ἄδειαοὶ οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ πνευματικῶν περιεχομένων, ἀναζητοῦν τὴν ψυχαγωγίαν, τὴν διασκέδασιν, τὴν χαρὰν, εἰς τὰ «σκυλάδικα» καὶ εἰς τὰς ταβέρνας μὲ τὰ «μπουζούκια». Καὶ ὅμως εἶναι χυδαιότης ἠθικοπνευματικῆ, τὸ συχνάζειν εἰς καπηλεία καὶ κοσμάκας ταβέρνας, κατὰ τὸν Ἁγ. Κύριλλον Ἱεροσολύμων (313-386), χαρακτηριζόμενον «καπηλοδυτεῖν». Τοῦτο συνιστᾷ, διὰ τὸν Χριστιανόν, ἠθικοπνευματικὴν χυδαιότητα: «Ἀποστρέφου δὲ πᾶσαν καὶ τοῦ καπηλοδυτεῖν χυδαιότητα»¹.

Καὶ ὁ Ἁγ. Ἰω. ὁ Χρυσόστομος (338-407) ἐπιτιμᾷ τοὺς «ἐπὶ μέθην καὶ καπηλείαν τρέχοντας»².

Ἀντιθέτως, οἱ βιοῦντες τὴν γλυκύτητα τῆς, ἐν Χριστῷ, πνευματικῆς ζωῆς, κατὰ τὸν Ἁγ. Κύριλλον Ἱεροσολύμων, «μεθυσθήσονται ἀπὸ ποιότητος οἴκου σου καὶ ἐκ τῶν χειμάρρων τῆς τρυφῆς σου ποτιεῖς αὐτούς³. Μεθύουσι μέθην νηφάλιον, ἀμαρτίας, καὶ καρδίας ζωοποιητικῆν, μέθην ἐναντίαν τῆς σωματικῆς»⁴.

Ἡ γλυκύτης τοῦ Θεοῦ ἀπαντᾷ, ἐν τῇ Σοφίᾳ Σολομώντος. Ἐκεῖ διασώζεται ἡ πρὸ Χριστοῦ γλυκύτης τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, τὴν ὁποίαν ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγή τῶν Γονέων ἐφρονημάτισεν εἰς τὰ τέκνα «τὴν σὴν γλυκύτητα πρὸς τέκνα ἐνεφάνισε»⁵. Καὶ ἐν Σοφίᾳ Σειράχ, ὁ στοχασμὸς τοῦ Θεοῦ «τὸ μνημόσουνον αὐτοῦ ὑπὲρ τὸ μέλι γλυκύ»⁶. Πολὺ ἀρχαιότερα τούτων ἡ ἰδέα αὕτη εὐρίσκεται, ἐν τῷ 118ῳ ψαλμῷ ὅστις ἐπονομάζεται «Ἄμωμος», διότι προδιαγράφει τὴν νοοτροπίαν καὶ τὴν πολιτείαν τῶν ἀμώμων ἀνθρώπων τοῦ Θεοῦ: «Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγιά σου»⁷, «ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου»⁸. Ὁ στοχασμὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ βίωσις τοῦ κατὰ Θεὸν βίου, ὑπὸ τὴν παρουσίαν

τῆς Χάριτος Αὐτοῦ, ἀνεπανάληπτοι γλυκύτητες «Φάρυγξ αὐτοῦ γλυκασμοί»⁹.

Ὅσακις, ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος ἀνυψούμενος, ἀπὸ τὴν καθημερινότητα καὶ τὴν χθαμαλότητα τῶν ἐγκοσμίων ὑλικῶν, ἐφημέρων καὶ ἐφαμάρων πραγμάτων, ἀναρριχάται πρὸς τὰ πνευματικὰ καὶ ἅγια ὄρη τοῦ Θεοῦ, τὰ ὑψώματα τοῦ Θεοῦ «ἀποσταλάξει τὰ ὄρη γλυκασμόν» λέγει ὁ θεόπνευστος Προφήτης τοῦ 8ου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, Ἄμωσ¹⁰. Ὁ συμπαθέστατος αὐτὸς Προφήτης, μολοντί ἀστός, ἐπεζήτη, εἰς τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸν καθαρὸν ἀέρα τῆς ὑπαίθρου χώρας, τὸν ἀπλοῦν καὶ ἀγνὸν βίον καὶ τὴν προσέγγισιν πρὸς τὸν Θεόν, τοῦ ὁποίου ὁ στοχασμὸς καὶ ἡ αἴσθησις ἐπλήρου τὴν ὑπαρξίν του ἀνεπανάληπτου γλυκύτητος, γλυκασμοῦ. Ἀληθῶς ἡ ἐξοδος, ἡ ἀνάβασις, πρὸς προσέγγισιν τοῦ παμποθήτου Θεοῦ καὶ αἰσθῆσιν αὐτοῦ, φέρει τὸν γλυκασμόν, τῆς κατρημύσεως καὶ ἰάσεως τῆς ψυχῆς: «Γλύκασμα δὲ αὐτοῦ ἴσους ψυχῆς»¹¹. Προφητεῖ δὲ ὁ Προφήτης Ἄμωσ, ὀκτῶ αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ, ὅτι χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν θὰ εἶναι ἡ ἀγνοία τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν σχετικῶν πνευματικῶν ἀνατάσεων: «ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ ἐξαποστελώ λιμὸν ἐπὶ γῆν, οὐ λιμὸν ἄρτον οὐδὲ δίψαν ὕδατος, ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι τὸν λόγον Κυρίου»¹².

Ι. Καὶ ὁ Μέγας Προφήτης Μωϋσῆς καὶ ὁ Προφητὰναξ Δαβὶδ καὶ πάντες οἱ Προφῆται, μετὰ τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, μᾶς ὑπέδειξαν τὴν γλυκύτητα τῆς, κατὰ Θεόν, πνευματικῆς ζωῆς. Αὐτὸς δέ, ὁ προσδοκηθεὶς καὶ προφητευθεὶς, παρὰ πάντων τῶν Προφητῶν, ὡς ὁ Ἐρχόμενος θεοεπάγγελτος Θεῖος Λυτρωτῆς, Σωτὴρ καὶ Διδάσκαλος ἡμῶν, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ἐνῶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν εἰργάζετο, ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοινωνίας διδάσκων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ θεραπεύων τοὺς νοσοῦντας καὶ καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ μισοθέου καὶ μισανθρώπου Διαβόλου, τὸ ἐσπέρας ἀνέβαινεν «εἰς τὸ ὄρος προσεῦξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ»¹³. Πλήρης παρομοίων ἐμπειριῶν μεταρσιώσεως, περισυλλογῆς καὶ προσευχητικοῦ στοχασμοῦ, ὁ Προφητὰναξ Δαβὶδ, ἐκ βαθέων, ἀνεφώνει, «Ἦδυνθείη αὐτῷ ἡ διαλογία μου, ἐγὼ δὲ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ»¹⁴.

Μετὰ τὸν προφήτην Ἄμωσ, προφητεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, περὶ τῆς χυδαιότητος τῶν ἀνθρώπων

τῶν ἐσχάτων καιρῶν: «Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποὶ ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τετυφλωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι»¹⁵ καὶ «προσέχοντες μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν»¹⁶. Ἐντούτοις, «ὄπου ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις»¹⁷. Ἀληθῶς «Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα, ἀρησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν, ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς, ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθάρισῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων. Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς μηδεὶς σου περιφρονεῖτω»¹⁸. Ὑπάρχουν καὶ σήμερον ψυχαί, καὶ νέων μάλιστα ἀνθρώπων, αἱ ὁποῖαι, ὡς ἀπόδειξις τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, ἐν τῷ κόσμῳ μας, γνωρίζουν, ἐξ ἰδίας ἐμπειρίας, τί ἐστὶν ἡ γλυκύτης τῆς ἐν Χριστῷ πνευματικῆς ζωῆς.

II. Γράφων ὁ Ἅγ. Γρηγόριος ὁ Νύσσης (334-394), περὶ τοῦ Ἅγ. Πνεύματος, ἀποφαίνεται, ὅτι τοῦτο ἐξασφαλίζει, εἰς τὸν βιοῦντα τὴν πνευματικὴν, ἐν Χριστῷ, ζωὴν «τὰ τῆς εὐσεβείας γλυκίσματα»¹⁹.

Ὁ οὐρανοβάμων Ἅπ. Παῦλος γενεσάμενος, παρὰ τὴν Δαμασκόν²⁰, τὸν γλυκασμὸν τῆς φωνῆς, τοῦ, ὃν κατεδίωκε, Θεανθρώπου Ἰησοῦ, κατὰ τὸ ἀποκαλυπτικὸν τοῦ Ἄσματος «φάρυγγξ αὐτοῦ γλυκασμοὶ καὶ ὄλος ἐπιθυμία»²¹ ἐτρώθη καὶ ἐπληρώθη καὶ κατελήφθη, ὑπὸ τοῦ ἀκορέστου καὶ ἀκατανικήτου γλυκασμοῦ, τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ Ἐσταυρωμένου καὶ Ἀναστάντος ἐκ νεκρῶν. Καί, ὁ γλυκασμὸς τῆς φωνῆς, τοῦ λόγου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἐγλύκανεν ἀστείρευτα τὸν φάρυγγα τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν, ὥστε, μὲ τὸ θεόπνευστον κήρυγμά του, τὸ προφορικὸν καὶ ἐκεῖνο τῶν 14 Ἐπιστολῶν του, νὰ γλυκαίνη, ὡς γλυκασμὸς Χριστοῦ, ἐπὶ εἴκοσιν, ἤδη, αἰῶνας, τοὺς ἀκούοντας καὶ μελετῶντας αὐτόν, τὴν φωνὴν τοῦ Χριστοῦ ἑαυτῷ χρήσας γλυκασμὸν, ἣν δι' ἐκεῖνου φθεγγόμενος»²².

Τὰ ρήματα ἃ ἐλάλησεν ὁ γλυκύτατος Θεὸς Λόγος Χριστὸς Ἰησοῦς, οἱ λόγοι οἱ ἐξεληθόντες τοῦ στόματός του «πνεῦμά ἐστι καὶ ζωὴ ἐστι»²³. Καὶ ἐπὶ εἴκοσιν αἰῶνας, μὴ παλαιωθέντα, μὴ ἐξατμισθέντα, γλυκαίνουν καὶ ἐξημερώνουν, ἐξευγενίζουν, ἐξυψώνουν, ἀγιάζουν καὶ θεώνουν τὸν ἄνθρωπον, ὃν ὁ Χριστὸς γλυκαίνει «λόγοις θείοις»²⁴.

Καί, ὅστις ἀκούει, μελετᾷ, στοχάζεται τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ, οὐ μόνον Πνεύματος πληροῦται καὶ τῆς μακαρίας ζωῆς, τῆς κατὰ Θεόν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἰδιαζούσης ἐκεῖνης γλυκύτητος, λέγει ὁ Ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης (750-826)²⁵.

Τὰ λόγια τοῦ Κυρίου ἐγλύκαιναν τὴν ὑπαρξίν τῶν πρώτων Χριστιανῶν, οἵτινες προθύμως ὑφίσταντο καὶ τὰ ἀνεκδιήγητα βασανιστήρια καὶ τὸν φορικτὸν μαρτυρικὸν θάνατον, διότι ἦσαν φιλόθεοι, ἦσαν φιλόχριστοι «ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις».

III. Σήμερον, οἱ ἄνθρωποι, κατὰ τὴν προφητείαν τοῦ Ἅπ. Παύλου, γίνονται «φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι»²⁶.

Κατὰ τὸν αὐτὸν Ἅγ. Γρηγόριον Νύσσης: «Παντὸς γλυκίσματος... γλυκύτερος... ὁ κατ' ἀρετὴν... βίος»²⁷.

Ἡ, κατὰ Θεόν, ἐν Χριστῷ, πνευματικὴ ζωή, πληροὶ ἡμᾶς τῆς ἀγαθότητος, τῆς χρηστότητος, τῆς εὐχαριστήσεως καὶ τῆς γλυκύτητος τῆς μακαριότητος τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς²⁸, ἀνάγουσα τὸν ταλαίπωρον καὶ ἀγχομένον ἄνθρωπον, «ἐκ τῆς ἀβύσσου» τῆς ἀβειαιότητος, τῆς ἀνασφαλείας καὶ τῆς ἀπελπιστικῆς ἀπαισιοδοξίας καὶ μελαγχολίας, εἰς τὴν ἀναψυχὴν τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ.

(Συνεχίζεται)

1. Κατήχ. 4, 37.
2. Πανηγυρ. εἰς Μάρτυρα Πελαγίαν τὴν Ἀντιοχειανὴν 3 P.G. 50, 679.
3. Ψ. 35, 9.
4. Κατήχ. 17, 19.
5. Σοφ. Σολομ. 16, 21.
6. Σοφ. Σειράχ 24, 20.
7. Ψ. 118, 103.
8. αὐτόθι.
9. Ἄσμα 5, 16.
10. Ἄμωσ 9, 13.
11. Παροιμ. 16, 24.
12. Ἄμωσ 8, 11.
13. Λουκ. 6, 12.
14. Ψ. 103, 34.
15. Β' Τιμ. 3, 1-4.
16. Τιτ. 1, 14.
17. Ρωμ. 5, 20.
18. Τιτ. 2, 11-15.
19. P.G. 46, 79B καὶ P.G. 46, 544C.
20. Πράξ. 9, 1-18.
21. Ἄσμα 5, 16.
22. Γρηγόρ. Νύσσ. Ὁμιλ. 14 εἰς τὸ Ἄσμ. (5:16) P.G. 44, 1084C. Ἰω. Δαμασκ. Κανὼν Ἐξοδιαστικὸς P.G. 96, 1368B καὶ Βίος Βαρλ. καὶ Ἰωάσαφ 24 P.G. 96, 1077. Κανὼν Ἅγ. Νικολάου P.G. 96, 1384D καὶ Κανὼν Ἅγ. Χρυσόστομου 6 P.G. 96, 1381B. Γρηγόρ. Θεολόγ., Χριστὸς Πάσχων 810 P.G. 38, 203A.
23. Ἰω. 6, 63.
24. Ἰσίδωρος Πηλουσ. (360-430) Ἐπιστ. I. 293 P.G. 78, 353C.
25. Ἐπιστολὴ 2. 29 P.G. 99, 1200B.
26. Β' Τιμ. 3, 4.
27. Βίος Μωϋσ. P.G. 44, 365B.
28. Α' Κλήμ. 14, 3.

Ο ΜΕΓΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ἔνθεος τῆς Οἰκουμένης φωστήρ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΗ ΘΥΡΑΘΕΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

Τοῦ Ἀρχιμ. κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΥ

Α'

Ἡ ἐπισκοπικὴ ποιμαντορικὴ δράση τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας, ἢ κοινωνικὴ του προσφορά, ἢ παιδευτικὴ του ἐργασία, τὸ σύνολο τοῦ συγγραφικοῦ του ἔργου, ὅπως καὶ ἢ ἐναντίον τοῦ Ἀρειανισμοῦ καὶ τῆς ἠθικοκοινωνικῆς διαφθορᾶς πολεμικὴ του, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ σπουδὴ ἀπ' αὐτὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ λόγου, ἀποτελοῦν ἔκφραση τῆς πρὸς τὸ Ἀπόλυτο καταφατικῆς πορείας του σὲ μιὰ προσπάθεια καταφατικῆς βιώσεως αὐτοῦ τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ βαθειὰ σπουδὴ ἀπὸ τὸ Μ. Βασίλειο τοῦ Ἑλληνικοῦ λόγου στὴν Ἀθήνα μαζὶ μὲ τὸ Γρηγόριο τὸ Θεολόγο, ἀποτελοῦν κατάφαση πρὸς τὸν Ἑλληνικὸ λόγον. Τὸ γεγονός αὐτὸ βρῖσκεται σὲ συμφωνία μὲ τὴν ἀλήθεια ἢ ὅποια ἀποκαλύπτεται ἀπὸ τὸ Θεὸ διὰ τοῦ Μωϋσέως στὴ Γένεση: «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν». Ὁ λόγος αὐτὸς τῆς Θεότητος στὴν Π.Δ., ἢ ἀλήθεια τούτη φανερῶνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὁ κάθε ἄνθρωπος ἀποτελεῖ μέσα στὴν ἱστορία τὴν ἔκφραση τοῦ Θεοῦ ὡς εἰκόνα αὐτοῦ καὶ ὅτι ἡ ἱστορία ἀποτελεῖ τὴν πορεία τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγὼ πρὸς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν», πρὸς τὴν θεότητα, πρὸς τὴν τελείωση. Ὁ Ἑλληνικὸς προχριστιανικὸς λόγος ἀποτελεῖ ἔκφραση τοῦ αἰτήματος γιὰ τὴν τελειότητα καὶ τὴν θειότητα, μιὰ πορεία ποῦ ἀποτελεῖ προσπάθεια συνθέσεως ἀνθρωπίνου ἐγὼ - μὴ ἐγὼ - Ἀπολύτου.

Ἡ σπουδὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ λόγου ἀπὸ τὸν Μ. Βασίλειο ποῦ ἐμεῖς μὲ πίστη καὶ πόθο προσπαθοῦμε νὰ προσπαύσουμε, ἔστω καὶ ἐλάχιστα, βρῖσκεται σὲ σχέση μὲ τὴν ἰδέα - ἀκολουθία τῆς προαναφερθείσης ἀλήθειας ὅτι αὐτὴ ἢ θεία προέλευση καὶ ἢ πρὸς τὸ Θεῖον πορεία τοῦ ἀνθρώπου ἐκφράζεται ἐννοιολογικὰ καὶ συμβολικὰ ἀπὸ τὸν προχριστιανικὸ ἄνθρωπον καὶ ἰδιαίτερα τὸν Ἑλληνα.

Μελετητὲς καὶ σπουδαστὲς τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ λόγου ἀναγνωρίζουν σ' αὐτὸν ὅπως καὶ στοὺς δύο ἄλλους ὁμοτίμους του Ἱερόαρχες τὴν ἔκφραση τοῦ Θεοῦ μέσα στὴν ἱστορία διὰ τοῦ Ἑλληνος ἀνθρώπου.

Ὁ μέγας αὐτὸς ἀγωνιστὴς ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου, ὑπὲρ τῆς ἀλήθειας, ὑπὲρ τῆς ἀγάπης, προκαλεῖ τὸ δέος. Ὁ γίγαντας αὐτὸς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς δράσεως γίνεται θεμελιωτὴς τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Διακρίνεται ὡς ὁ κατ' ἔξοχὴν ἅγιος καὶ σο-

φὸς μοναχὸς καὶ κοινωνικὸς ἐργάτης, μελετητὴς τῆς ἀνθρώπινης ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς πραγματικότητας, πρόδρομος τῆς νεώτερη κοινωνιολογίας καὶ φιλοσοφικῆς ἀνθρωπολογίας, τῆς παιδαγωγικῆς καὶ τῆς ψυχολογίας. Ὁ φιλοσοφικὸς του στοχασμὸς μαζὶ μὲ ἐκεῖνον τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ ἀδελφοῦ του Γρηγορίου Νύσσης καὶ τοῦ προγενεστέρου αὐτῶν βαθυστοχάστου στύλου τῆς Ὁρθοδοξίας Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου καὶ τοῦ συστηματικοῦ φιλοσόφου ἐκκλησιαστικοῦ Πατρὸς Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἀπετέλεσαν τὸ θεμέλιο τῆς Ἑλληνορθοδόξου Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ μέσω αὐτῆς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πνεύματος.

Μὲ τὸ ἔργο του ὁ Μ. Βασίλειος, τὴν στάση του, τὶς σπουδὲς του γίνεται συντηρητὴς, καὶ διακρινεῖ τὸ πνεῦμα τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας, ἢ ὅποια μὲ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀποκαλύπτει τὴν φτώχεια τῆς ὡς πρὸς τοὺς σκοποὺς καὶ τοὺς στόχους ποῦ ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον. Κάτι ἀνάλογο σὲ ἀντιστοιχία συνέβη καὶ μὲ τὸν Ἅγιο Δημήτριον, τοὺς Ἁγίους Μεθόδιο καὶ Κύριλλον, φωτιστὰς τῶν Σλάβων καὶ τὸν Μεγάλον Μυσικὸν Θεολόγον Ἱερόαρχον Ἅγιο Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶ, οἱ ὅποιοι διεδράνωσαν καὶ ἐπιβεβαίωσαν ἀκόμη περισσότερο τὴν Ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας, διατηρώντας ἐντονη τὴ μνήμη καὶ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Μακεδονικοῦ Πνεύματος ἀλλὰ καὶ τὴ μνήμη τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου μέσα στοὺς αἰῶνες.

Ἀσφαλῶς θὰ περιμένει κανεὶς νὰ μιλήσουμε γιὰ τὸ θέμα τῶν σχέσεων τῆς Χριστιανικῆς μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Παιδεία, ὅπως φαίνεται στὸ ἔργο τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ πρὸς εἰδικὰ στὸ δοκίμιό του «Πρὸς τοὺς νέους ὅπως ἂν ἐξ ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων». Ὁ Μεγάλος αὐτὸς διδάσκαλος ἐπιτρέπει νὰ χρησιμοποιῶμε τοὺς θύραθεν μιὰ καὶ ὁ ἴδιος σπουδάσε ἐπισταμένως τὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ σοφία, ἀλλὰ νὰ παίρνομε ἀπ' αὐτοὺς ὅπως οἱ μέλισσες, μονάχα ὅ,τι εἶναι χρήσιμο. «Ὡσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὀρώμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσιν ἀφ' ἐκάστου δὲ τὰ βέλπιστα λαμβάνειν, οὕτω δεῖ καὶ τοὺς παιδεύειν νεανίας ὀρεγομένους τὴν μόρφωσιν πανταχόθεν τὰ χρήσιμα συλλέγειν». Ἐδῶ εἶναι ἐπιεικὴς γιὰ τὴν θύραθεν σοφίαν, γιὰτὶ εἶναι παιδαγωγὸς ποῦ ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς νέους καὶ πρέπει μὲ τὸν τρόπο του νὰ τοὺς κερδίσει.

Σε άλλο σημείο όμως δεν θα διατάσει να πεί για το θέμα της θύραθεν παιδείας: «Έδαπάνησα πολύ χρόνο της ζωής μου στην ματαιότητα. Ξόδεψα όλη σχεδόν τη νεότητά μου σε μάταιη εργασία προσπαθώντας να άφομοιώσω διδασκαλίες σοφίας, που ο Θεός την έμώρανε. Μια μέρα όμως ξύπνησα σαν από ύπνο βαθύ και έστρεψα τα μάτια προς το θαυμαστό φώς της αλήθειας του Ευαγγελίου. Τότε είδα πόσο άνώφελη ήταν ή σοφία των άρχόντων του κόσμου τούτου που το βασίλειό τους παίρνει τέλος. Έκλαψα πολύ για την άθλια ζωή μου και εύχόμουν να μου δοθεί χειραγωγή για την εισαγωγή μου στα δόγματα της ευσέβειας».

Βέβαια δεν πρέπει να άγνοούμε παρά τα λεγόμενα του Μ. Βασιλείου το ότι με έπιτυχία έδιδασκε μερικά χρόνια την Ρητορική και την Φιλοσοφία. Όμως παρ' όλες τις έπιτυχίες του, ή τέχνη αυτή δεν τον ίκανοποιεί έσωτερικά. Καταλάβαινε πως όλη εκείνη ή εξέλιξη που του χαμογέλασε, δεν ήταν παρά λάσπη και καπνός. Τι λοιπόν; Θα έμενε ένας πραγματευτής λέξεων, ένας ταχυδακτυλουργός φράσεων; Αυτή ή ώραία ψυχή, αυτή ή άστραφτερή διάνοια, αυτή ή ευαίσθητη και θεόπαθη καρδιά θα ύποδουλωνόταν σε χωμάτινες επιδιώξεις;

Πολέμησε λοιπόν σκληρά για να κατορθώσει να εγκαταλείψει τον θύραθεν έαυτό του. Μα δεν ήταν και εύκολο. Το πάθος για την μόρφωση, και οί άριστοι σπουδές του δεν ήταν δυνατόν να τον αφήσουν άνεπηρέαστο σε μια περίοδο της ζωής του έντονη, δυναμική και συνεχώς διαμορφούμενη. Μπορεί να θέλησε να απαλλαγεί από τα στοιχεία της Έλληνικής Φιλοσοφίας. Η πράξη, όμως, όταν ύποσυνείδητα έπηρεάζεται κανείς δεν είναι εύκολη. Από μια τέτοια δυνατή έμπειρία όλο και κάτι μένει που ζητάει ευκαιρία να φανερώνεται. Ο άγώνας και ή άρετή δεν σημαίνουν τέλεια την άποφυγή της παρεκκλίσεως. Ούτε και γίνεται κανείς τέλειος, τελειοποιημένος, χωρίς να υπάρχουν δυνατότητες βελτιώσεως. Ο άκραιφνης ορθόδοξος γίνεται συνεχώς, όχι μια και καλή. Το ίδιο και ο άγιος, ο οποίος συνεχώς άγωνίζεται και προσπαθεί να ξεπεράσει κάποια όρια, να γίνει καλύτερος παρά το γεγονός ότι συνεχώς βάλλεται από τον Σατανά ή έχει τις πτώσεις του. Κάτι τέτοιο συνέβη και με το Βασίλειο στη σχέση του με την Έλληνική Φιλοσοφία.

Άλλωστε ο Μ. Βασίλειος μολονότι στην κρίσιμη στιγμή της άποφάσεώς του να εγκαταλείψει τα έγκόσμια οδύρεται γιατί έχασε την νεότητά του με την θύραθεν παιδεία δεν έπαιψε ποτέ να την χρησιμοποιεί στα κείμενά του άλλοτε για να έξηγηεί τη σκέψη του και άλλοτε για να διανθίζει άπλως το κείμενό του, να το ξεκουράζει, να το εμπλουτίζει, να το κάνει ακόμη πιο όμορφο. Γιατί είτε το θέλουμε είτε όχι ή Έλληνική Παιδεία έχει μέσα της πλούτο, όμορφιά, πλαστικότητα.

Ο Μ. Βασίλειος δεν ήθελε να άρνηθεί την έλληνική παιδεία γιατί είχε μέσα της το κάλλος που του χρειαζότανε. Όσα έγραψε για αυτήν τα έγραψε μ' ένα σκοπό. Όχι μόνο να προφυλάξει τους χριστιανούς και τα παιδιά από την ουσιαστική επίδραση των έθνικών δασκάλων αλλά και για να τα φυλάξει από μια φοβερή πλάνη. Από την πλάνη της περιφρονησεως της παιδείας γενικά. Κάτι τέτοιο ήταν της μόδας τότε. Ήταν μια αντίδραση στα μέτρα του Ίουλιανού. Ο Βασίλειος τόσο πλατειά και βαθειά μορφωμένος με την έλληνική παιδεία αντιδρούσε στην ιδέα ότι μπορούσαν οί χριστιανοί να στερηθούν με την βία το άγαθό της παιδείας. Οί νέοι πρέπει να πατούν σε στερεό έδαφος. Κι αυτό είναι ή καθαρή διάκριση της ιερής σοφίας από την έθνική. Σύγκριση μεταξύ τους βέβαια δεν ύπάρχει. Ποιός μπορεί να άμφισβητήσει την άνωτερότητα, το ύψος της ιερής σοφίας του Θεού ή όποια άποκαλύπτεται στους ανθρώπους. Μα κάτι μπορεί να δώσει και ή έθνική παιδεία. Έχει κι αυτή τη χρησιμότητά της. Γυμνάζει, προπαιδεύει, προετοιμάζει τον νέο για να δεχθεί με τα την ιερή σοφία.

Η άνάγκη να έξηγησει στους νέους την όρθή θέση τον πίεζε άφόρητα. Έτσι στο γ' κεφάλαιο του έργου του δίνει μια παραστατική σύγκριση για τις δύο παιδείες. Στο δένδρο γράφει, ύπάρχει ο καρπός, ή αλήθεια. Ύπάρχουν όμως και τα φύλλα, ή όμορφιά. Άλλο βέβαια ή ιερή σοφία και άλλο ή έθνική. Αυτή είναι ή μεγάλη αλήθεια του Βασιλείου που κανείς δεν την διετύπωσε τόσο καθαρά. Η Θεολογία του κάλλους. Ο Βασίλειος θέλει την αλήθεια με κάλλος δοσμένη. Δεν γνωρίζει αλήθεια χωρίς όμορφιά. Η αλήθεια είναι όμορφη. Και πρέπει να εκφράζεται, να δίνεται όσο γίνεται ώραϊότερη. Και ο έλληνικός λόγος και ή έλληνική σκέψη κάνουν ώραϊότερη την αλήθεια του Ευαγγελίου. Αυτό το γεγονός είναι ή προσφορά του ανθρώπου στην αλήθεια. Ότι ώραϊο έδημιούργησε ο άνθρωπος απ' όπου κι αν προέρχεται ταιριάζει στην αλήθεια.

Άπέραντο λοιπόν το περιβόλι της έθνικής παιδείας. Κακό δεν είναι να εκμεταλλευτεί κανείς τη χάρη του, την όμορφιά του, τον πλούτο του.

Γι' αυτό και ο Βασίλειος κάνει την διάκριση της αλήθειας και μορφής. Άλλο είναι το ένα και άλλο το άλλο. Είναι όμως τόσο ένωμένα όσο και οί δύο φύσεις του Χριστού. Γιατί πως θα καταλάβει ο άνθρωπος την αλήθεια του Θεού, τη θεία πραγματικότητα αν αυτή δεν γίνει ανθρώπινη; Κατανοητή; Αυτόν τον ίδιο δρόμο άκολούθησε ο Χριστός ο Σωτήρας και Λυτρωτής. Έντυσε τον Θεό με τον άνθρωπο για να γίνει κατανοητός, εύληπτος στους ανθρώπους. Και ο Βασίλειος ντύνει την αλήθεια με τον Έλληνικό λόγο.

(Συνεχίζεται)

Ὁ Μητροπολίτης Λέρου καὶ Καλύμνου Γερμανὸς Θεοδοκᾶς (1903-1918), ὁ ἀπὸ Μυρέων (1893-1899) καὶ Αἴνου (1899-1903)

Τιμητικὸ ἀφιέρωμα γιὰ τὰ 75 χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του (1918-1993)

Τοῦ θεολόγου - πρεσβυτέρου κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΡ. ΧΑΡΑΜΑΝΤΑ

Ὁ μητροπολίτης Λέρου καὶ Καλύμνου (Ἀστυπαλαίας) Γερμανὸς κατὰ κόσμο Κωνσταντῖνος Μιχαήλ Θεοδοκᾶς, γεννήθηκε στὸ Πυργί¹ τῆς νήσου Χίου τὸ 1850, ἀπὸ πάμπτωχη ἀγροτικὴ οἰκογένεια. Πρωτοδιδάχτηκε τὰ ἑλληνικὰ γράμματα στὴ γενέτειρά του Στὴ συνέχεια πῆγε στὴν ἱστορικὴ Νέα Μονὴ τῆς Χίου, ὅπου ἔγινε ὑποτακτικὸς τοῦ συγχωριανοῦ του, Προηγουμένου Ἀρχιμ. Νεοφύτου Παντελάκη.

Στὶς ἀρχὲς τῆς 10ετίας τοῦ 1860 ἐκδηλώθηκε δυναμικὰ ἡ ἔντονη φιλομάθειά του. Γι' αὐτὸ πῆρε μόνος τὴν μεγάλη καὶ θαρραλέα ἀπόφαση, νὰ ἐγκαταλείψει κρυφὰ τὸ πατρικὸ του σπιτί, ἀφοῦ ὁ φτωχὸς ἀγρότης πατέρας του, γιὰ λόγους καθαρὰ οἰκονομικοὺς, τοῦ ἀρνιόταν τὴ συνέχιση τῶν σπουδῶν του στὸ Γυμνάσιο τῆς Χίου. Στὴ συνέχεια κατέβηκε στὴ Χώρα, τὴν πρωτεύουσα τῆς Χίου, καὶ κατόρθωσε νὰ ἐπιβιβαστεῖ κρυφὰ χωρὶς χρήματα σ' ἓνα ἐμπορικὸ καράβι πὸ ἀναχωροῦσε γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολη, μὲ ἓνα καὶ μοναδικὸ σκοπὸ. Νὰ μάθει περισσότερα γράμματα. Ἀργότερα ὅταν, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ἔγινε ἓνας ἀπὸ τοὺς διακεκριμένους μητροπολίτες τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διηγόταν μὲ πραγματικὴ² συγκίνηση τὴν παιδικὴ του περιπέτεια.

Στὴν Κωνσταντινούπολη μὲ τὴ βοήθεια³ τῆς μεγάλης «Χιακῆς Ἀδελφότητος» φοίτησε στὴ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή, ἐργαζόμενος ταυτόχρονα σ' ἓνα χιακὸ ἀρτοποιεῖο γιὰ τὴν ἐξοικονόμηση μερικῶν χρημάτων πὸ τοῦ ἦταν ἀπαραίτητα γιὰ νὰ ἐπιβιώσει. Στὴ συνέχεια μὲ τὴν ἐνθερμη συμπαράσταση τοῦ Χίου Ἀρχιμ. Γρηγορίου Φωτεινοῦ, τοῦ μετέπειτα Σχολάρχου⁴ τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς τῆς Χάλκης (1872-1873) καὶ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου τοῦ μητροπολίτη Χίου Ἀμβροσίου (1877-1881) μὲ τὸν τίτλο τῆς «πάλαι ποτὲ διαλαμφάσης Ἐπισκοπῆς Σιών» (1881-1882) καὶ Μυριοφύτου καὶ Περιοστάσεως (1882-1891) εἰσήλθε στὸ γυμνασιακὸ τμήμα της, τὸ ὁποῖο ὅμως δὲν τελείωσε. Τὸ 1867 ἐπέστρεψε στὴ γενέτειρά του, ὅπου ἐκάθη Μοναχὸς στὴ Νέα Μονὴ καὶ μετονομάστηκε σὲ Γερμανό. Μετὰ ἀπὸ τρία

ἔτη καὶ συγκεκριμένα τὴν 15.8.1870, ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, χειροτονήθηκε στὴ Μονὴ τῆς μετανοίας του⁵ Διάκονος ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Χίου Γρηγόριο Βυζάντιο (1860-1877).

Μετὰ τὴ χειροτονία του παρέμεινε στὴ Χίο, ὅπου ὀλοκλήρωσε τὶς γυμνασιακὲς του σπουδὲς καὶ τὴν 15.9.1880⁶ πῆρε τὸ ἀπολυτήριό του. Στὴ συνέχεια μετέβη στὴν Ἀθήνα ὅπου στὴν 4ετία 1880-1884 σπούδασε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν⁷. Στὴ διάρκεια τῶν σπουδῶν του ὑπηρέτησε μὲ τὴ διακονικὴ του ἰδιότητα στὸν Ἱερὸ Ναὸ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης-Αἰόλου. Στὴν πόλη τῶν Ἀθηνῶν παρέμεινε μέχρι τὸ 1886. Τὸ ἴδιο ἔτος ἐπέστρεψε στὴν Κωνσταντινούλη ὅπου χειροτονήθηκε στὸ βαθμὸ τοῦ Πρεσβυτέρου καὶ ἀφοῦ εὐεργετήθηκε μὲ τὸ ὄφρικο τοῦ Ἀρχιμανδρίτη, διορίστηκε ἀπὸ τὸ Πατριαρχεῖο Προϊστάμενος στὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τῶν Χίων καὶ ἀργότερα μὲ τὴν ἴδια ἰδιότητα στὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου - Γαλατᾶ, ἐνῶ ταυτόχρονα ἀνέλαβε καὶ καθήκοντα καθηγητῆ τῶν Θερησκευτικῶν στὴν Ἑλληνικὴ Ἀστικὴ Σχολὴ τῆς⁸ μεγαλόνημης Κοινότητος τοῦ Σταυροδρομίου - Κων/λεως. Ἐπιπρόσθετα συμμετεῖχε ἐνεργᾶ σ' ὅλες ἀνεξαιρέτα τὶς κηρυγματικὲς δραστηριότητες τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς⁹ Κωνσταντινουπόλεως. Στὴ διάρκεια τῆς ἐκκλησιαστικο - εκπαιδευτικο - κηρυγματικῆς του δραστηριότητος (1886-1893) συμπεριλήφθηκε ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἀρκετὲς φορὲς σὲ τριπρόσωπο ψηφοδέλτιο ἐκλογῆς Βοηθῶν Ἐπισκόπων καὶ Μητροπολιτῶν.

Συγκεκριμένα. Τὸ 1890 συμπεριλήφθηκε στὸ τριπρόσωπο ψηφοδέλτιο γιὰ τὴν ἐκλογὴ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως μὲ τὸν τίτλο τῆς «πάλαι ποτὲ διαλαμφάσης Ἐπισκοπῆς» Σταυρουπόλεως¹⁰, ἀλλὰ δὲν ἐκλέχτηκε. Τὸ 1892 συμπεριλήφθηκε στὸ τριπρόσωπο ψηφοδέλτιο γιὰ τὴ Μητρόπολη¹¹ Νευροκοπίου, ἀλλὰ δὲν ἐκλέχτηκε. Τὸ ἐπόμενο ἔτος (1893) συμπεριλήφθηκε στὸ τριπρόσωπο ψηφοδέλτιο γιὰ τὴν ἐκλογὴ Βοηθοῦ Ἐπισκόπου τοῦ

μητροπολίτη Μελενίκου Ἀλεξάνδρου, με τὸν τίτλο τῆς «πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς» Δαφνουσίας¹², ἀλλὰ δὲν ἐκλέχτηκε. Τὸ ἴδιο πάλι ἔτος συμπεριλήφθηκε στὸ τριπρόσωπο ψηφοδέλτιο γιὰ τὴν ἐκλογή Βοηθοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως με τὸν τίτλο τῆς «πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς» Κλαυδιουπόλεως¹³, ἀλλὰ δὲν ἐκλέχτηκε.

Ἀλλὰ τὴν 19.6.1893 μετὰ ἀπὸ ἐπίσημη αἴτηση τῶν «Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων» Κων/λεως πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο, ἐκλέχτηκε Βοηθὸς Ἐπίσκοπος με τὸν τίτλο τῆς «πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς» Μυρέων, τῶν κανονικῶν ψήφων τῆς ἐκλογῆς του, «γενομένων» στὸν Πάνσεπτο Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου. Τὸ ἐπίσημο Ὑπόμνημα τῆς ἐκλογῆς του ἔχει ὡς ἑξῆς¹⁴.

Εἴθισται τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐκ παλαιοῦ τοὺς ἀξιότους καὶ βίον ἀμεμπτον ἐπιδεικνυμένους κανονικῶς προχειρίζεσθαι Ἀρχιερεῖς τῶν πάλαι ποτὲ διαλαμψασῶν Ἐπαρχιῶν, πρὸς οἰκοδομὴν καὶ καταρτισμὸν τοῦ χριστεπανύμου πληρώματος. Ἐνθεν τοι καὶ ἤδη αἰτήσεως ὑποβληθείσης τῇ Ἐκκλησίᾳ παρὰ τῆς ἐντίμου Ἐφορείας τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων χειροτονηθῆναι τὸν ἄξιον, ἐπὶ ψιλῇ μόνῃ προσωνυμίᾳ τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Μυρέων ἐπὶ τῷ Προϊστασθαι Ἀρχιερατικῶς τῆς ἐν Γαλατᾷ Ἱερᾷ Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἡμεῖς οἱ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον συγκροτοῦντες Ἀρχιερεῖς μετὰ τὴν γενομένην πρότασιν καὶ προβολὴν τριῶν ὑποψηφίων τῶν μᾶλλον καταλλήλων πρὸς τοῦτο, ἦτοι τῶν Ὀσιολογιωτάτων Ἀρχιμ. κ. Γερμανοῦ Θεοτοκά καὶ κ. Προκοπίου Λαζαρίδου καὶ τοῦ Ὀσιολογιωτάτου Πρωτοσυγκέλλου τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως κ. Κωνσταντίνου, κατελθόντες ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Σεβασμιωτάτου ἡμῶν Ἀυθέντου καὶ Δεσπότη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Νεοφύτου καὶ ψήφους κανονικὰς προβαλλόμενοι τῇ ἐπικλήσει τοῦ Παναγίου Πνεύματος εἰς ἀνάδειξιν τοῦ ἐξ αὐτῶν χειροτονηθησομένου εἰς Ἀρχιερέα καὶ Ἐπίσκοπον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Μυρέων, προεκρίναμεν τὸν Ὀσιολογιώτατον Ἀρχιμ. Κύρ Γερμανὸν Θεοτοκᾶν.

Ἐφ' ᾧ εἰς διηνεκῇ ἐνδειξιν καὶ μόνιμον πα-

ράστασιν κατεστρώθη τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν τῷ δε τῷ Ἱερῷ Κώδικι τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἐν ἔτει σωτηριῶ αωθγ' κατὰ μῆνα Ἰουνιον ιθ', Ἐπινεμήσεως ΣΤ'

- † Ὁ Ἡρακλείας Γερμανὸς
- † Ὁ Δέρον Καλλίνικος
- † Ὁ Νικομηδείας Φιλόθεος
- † Ὁ Χαλδίας Γερβάσιος
- † Ὁ Αἴνου Λουκάς
- † Ὁ Χαλκηδόνος Ἰωακεῖμ
- † Ὁ Ἰωαννίνων Γρηγόριος
- † Ὁ Δράμας Γερμανὸς
- † Ὁ Γρεβενῶν Κλήμης.

Ἡ χειροτονία του σὲ Ἐπίσκοπο μυσταγωγήθηκε¹⁵ τὴν 27.6.1893 στὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου - Γαλατᾶ, ἀπὸ τὸν συνοδικὸ μητροπολίτη Ἡρακλείας (1888-1897) τὸν μετέπειτα Χαλκηδόνος (1897-1913) καὶ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸ τὸν Ε' (1913-1918) συμπαραστατούμενο ἀπὸ τοὺς μητροπολίτες Διδυμοτείχου Φιλόθεο (1893-1896) καὶ πρώην Ἑρσεκίου Ἰγνάτιο (1878-1888).

(Συνεχίζεται)

1. Ἀλιβιζάτου, Λιλῆς. Γερμανὸς Θεοτοκάς - Ἀπὸ τὸ βιβλίον, Ἐνα Κεμήλιον τὸ Πυργὶ τῆς Χίου, Ἀθήνα 1992, σ. 220.

2. Ἡμερολόγιο Στέγης Θηλέων Καλύμνου τοῦ ἔτους 1969.

3. Βασιλάκη, Μάρκου Ἀγαπητοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου. Οἱ διαπρέψαντες Χίοι Κληρικοί, Χίος 1952 σ. 46-47.

4. Σταυρίδου, Βασιλείου Θ. Ἡ Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, Θεσσαλονίκη 1988, σ. 110.

5. Παπαδοπούλου, Γεωργίου Φ. Ἐπίσκοπος Γερμανὸς Θεοτοκάς, Μητροπολίτης Αἴνου καὶ Λέρου καὶ Καλύμνου ὁ ἄξιος Ἀρχιερέας, Χίος 1993, σ. 8.

6. Ἀλιβιζάτου, Λιλῆς, ἐνθ. ἄνωτ. σ. 221.

7. ἐνθ' ἄνωτ.

8. Περιοδικὸ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἀρ. φ. 26, Ἐν Κων/λει 1890, σ. 202.

9. ἐνθ' ἄνωτ. ἀρ. φ. 2, Ἐν Κων/λει 1891, σ. 10.

10. ἐνθ' ἄνωτ. ἀρ. φ. 2, Ἐν Κων/λει 1890, σ. 9.

11. ἐνθ' ἄνωτ. ἀρ. φ. 23, Ἐν Κων/λει 1892, σ. 177-178.

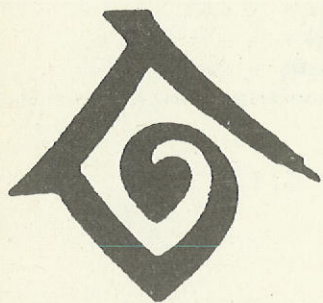
12. ἐνθ' ἄνωτ. ἀρ. φ. 47, Ἐν Κων/λει 1893, σ. 375.

13. ἐνθ' ἄνωτ. ἀρ. φ. 2, Ἐν Κων/λει 1893, σ. 9.

14. Κώδιξ Πατριαρχ. Ἀρχιεπιφ. ΕΖ, σ. 451.

15. Περιοδικὸ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἀρ. φ. 17, Ἐν Κων/λει 1893, σ. 129-130.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

ΓΑΜΟΣ - ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Εισαγωγικές σκέψεις

Η Έκκλησία επιφυλάσσει για τὸν ἑαυτὴς τὸ ρόλο τῆς μεγάλης οἰκογένειας καὶ χαρακτηρίζει τὸ γάμο καὶ τὴν οἰκογένεια ὡς μικρὴ ἐκκλησία. Εἶναι φυσικὸ λοιπὸν τὸ πηγαῖο ἐνδιαφέρον καὶ ἡ ἀμέριστη φροντίδα τῆς σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς διακονίας τῆς. Ἀνέκαθεν καὶ τώρα ἀναπτύσσει ποικίλους τομεῖς πού στόχος τους εἶναι ἡ στοργή καὶ ἡ συμπαράσταση τῆς Ἐκκλησίας στὶς πολλὰ διαστάσεις καὶ ἀνάγκες τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας. Ὅλη αὐτὴ ἡ μέριμνα παραμένει ὅμως ἐν πολλοῖς ἄγνωστη καὶ εἶναι κρίμα καὶ νὰ μὴ γνωρίζουμε τὴν πολὺπτυχη δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ καὶ μὴ γνωρίζοντας, νὰ μὴ μπορούμε ν' ἀπευθυνθοῦμε σ' αὐτὴν καὶ στὶς διάφορες ὑπηρεσίες πού προσφέρει, γιὰ νὰ βοηθηθοῦμε κατὰλληλα ὅταν χρειαστοῦμε αὐτὴ τὴ βοήθεια.

Παράλληλα ἓνα θεωρητικότερο ἐνδιαφέρον ὠθησε ἐμᾶς καὶ τοὺς συνεργάτες μας νὰ γνωρίσουμε ἐγγύτερα αὐτὴ τὴ διακονία τῆς Ἐκκλησίας. Νὰ δοῦμε δηλαδὴ τὴν ποιότητα τῆς προσφοράς, τὴ δομὴ αὐτῶν τῶν ὑπηρεσιῶν, τὸν τρόπο διοικήσεως, τὸ εὖρος τῆς καταρτίσεως τῶν στελεχῶν, τὴν κίνηση τῶν γάμων καὶ τῶν διαζυγίων, τὸ περιεχόμενο τῆς διαποιμάνσεως. Νὰ δοῦμε ἀκόμα πῶς ἐκτιμᾶται αὐτὴ ἡ προσφορά, ποιὲς μπορεῖ νὰ εἶναι οἱ προοπτικὲς μιᾶς τέτοιας διακονίας, ἀλλὰ καὶ συγκεκριμένες προτάσεις γιὰ τὴ διεύρυνση καὶ τὴ βελτίωση τῆς ποιμαντικῆς γάμου καὶ οἰκογενείας στὴν Ἑλλάδα.

Σκεφθήκαμε λοιπὸν τὴ διερεύνηση ὅλων αὐτῶν πού ἀναφέραμε πρὶν πάνω νὰ τὴν κάνουμε μὲ τὴ μεσολάβηση ἑνὸς ἐρωτηματολογίου, στὴ σύνταξη τοῦ ὁποίου βοήθησε ἐνεργῶς ὁ π. Ἀντώνιος Καλλιγέρης, συνεργάτης μας στὴ συγκρότηση τοῦ Ἀρχείου Ποιμαντικῆς Γάμου καὶ Οἰκογενείας. Παλαιότερα, στὴ διερεύνηση ἄλλων θεμάτων μὲ τὴ βοήθεια ἐρωτηματολογίων (Σχεδιάγραμμα πνευματικῆς γεωγραφίας, Ἐνοριακὴ ὀργάνωση καὶ ζωὴ, πρεσβυτέρους τοῦ καιροῦ

μας κ.ἄ.), εἴχαμε βρεῖ μεγάλη ἀνταπόκριση ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ περιοδικοῦ σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες, εὐλαβεστάτους Ἐφημερίους καὶ σεβάσιμες Πρεσβυτέρους, ὀσιωτάτους Καθηγούμενους καὶ ὀσιώτατες Ἡγουμένισσες Ἱ. Μονῶν.

Ἐλπίζουμε ὅτι καὶ τώρα στὴν παρούσα μας ἔκκληση θὰ θελήσουν νὰ καταθέσουν τὶς ἐμπειρίες τους καὶ νὰ μᾶς ἐνημερώσουν καὶ δι' ἡμῶν νὰ πληροφορήσουν τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος γιὰ τὸ πολυσχιδὲς ἔργο πού ἐπιτελεῖται στοὺς κόλπους Ἱ. Μητροπόλεων, Ἐνοριῶν, Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων καὶ Ἱ. Μονῶν πού ἀφορᾷ στὸ Γάμο καὶ τὴν Οἰκογένεια. Θὰ εἶναι μία ὥραία εὐκαιρία μὲ τὴν ἐναρξὴ τοῦ νέου χρόνου 1994, πού ἔχει χαρακτηριστεῖ ἀπὸ τὸν Ο.Η.Ε. ὡς Διεθνὲς ἔτος τῆς οἰκογενείας, νὰ συνειδητοποιήσουμε καὶ νὰ κάνουμε γνωστὸ τὸ τεράστιο ἔργο πού συντελεῖται στοὺς κόλπους τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἀλλὰ ἐνδεχομένως καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν γιὰ τὸ Γάμο καὶ τὴν Οἰκογένεια.

Νὰ παρακαλέσουμε μόνον οἱ ἀπαντήσεις σας νὰ ἔλθουν ὅσο γίνεται πρὶν σύντομα καὶ νὰ εἶναι ὅσο τὸ δυνατόν πληρέστερες*. Αὐτὸ θὰ δώσει σὲ μᾶς τὴν εὐχέρεια νὰ ἀποκομίσουμε μιὰ ἀκριβῆ εἰκόνα γιὰ τὸν τρόπο πού ἡ Ἐκκλησία ποιμαίνει τὰ μέλη τῆς καὶ τοὺς θεσμούς τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας στὴν Ἑλλάδα τοῦ 1994.

Μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἀνταποκριθεῖτε πρόθυμα στὴν πρόσκλησή μας γιὰ συνεργασία, σᾶς εὐχαριστοῦμε ἐκ τῶν προτέρων καὶ σᾶς ζητοῦμε νὰ (προσ)ευχηθεῖτε γιὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐκβίαση τῆς ἔρευνας.

* Ἐὰν ὁ χῶρος δὲν ἐπαρκεῖ, μπορεῖτε νὰ χρησιμοποιήσετε συμπληρωματικὰ λευκὰ φύλλα, στὰ ὁποῖα θὰ καταγράψετε τὶς πληροφορίες σας ἀπὸ τὴ μία μόνον ὄψη, ἀφοῦ προτάξετε τὸν ἀριθμὸ τῆς ἀντίστοιχης ἐρωτήσεως χωρὶς νὰ παραλείψετε τὴν ἐνότητα στὴν ὁποία ἀνήκει (Α., Β., Γ., Δ. ἢ Ε., π.χ. Δ. 1 κ.τ.τ.).

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Ποιμαντική γάμου και οίκογενείας ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ*

A. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Όνομασία τής Ίερᾶς Μητροπόλεως:.....
2. Όνομασία τής Ένορίας (Στήν περίπτωση που ἡ Ένορία ἔχει Γραφεῖο ἢ Ποιμαντική Όμάδα ἢ Υπηρεσία Οἰκογενειακῆς Συμπαράστασης):.....
3. Διεύθυνση:.....
(Πόλη ἢ χωριό, ὁδός καί ἀριθμός).....
4. Ταχυδρομικός κώδικας:.....
5. Τηλέφωνο τής Ί. Μητροπόλεως ἢ τής Ένορίας:.....
(Πρόθεμα - ἀριθμός)
6. Ἡμερομηνία συμπλήρωσης:.....
7. Όνοματεπώνυμον ἀρμοδίου:.....

4. Μὲ ποιά κριτήρια ἔγινε ἡ ἐπιλογή τους;
(Κατάρτιση, ἐμπειρία, ἄλλα κριτήρια)

5. Πῶς διευθύνεται ἡ ὑπηρεσία;.....

6. Ποιές εἶναι οἱ ἀρμοδιότητες - καθήκοντα τοῦ ὑπευθύνου;

7. Μὲ ποιά κριτήρια ἔγινε ἡ ἐπιλογή του;.....
(Κατάρτιση, ἐμπειρία, ἄλλα κριτήρια)

B. ΔΙΟΙΚΗΣΗ - ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

1. Μὲ πόσα μέλη ἔχει στελεχωθεῖ ἡ Υπηρεσία;.....
2. Πόσα μέλη εἶναι κληρικοί καί πόσα λαϊκοί;
(Ἀριθμητικά)
Κληρικοί Λαϊκοί
3. Ποιές εἶναι οἱ ἀρμοδιότητες - καθήκοντά τους;.....

8. Υπάρχουν ἐπιμέρους ὑπηρεσίες;
Ὁχι Ναι
Ἄν Ναι ποιές εἶναι αὐτές;.....

9. Υπάρχει ἐσωτερικός κανονισμός λειτουργίας καί ὀργάνωσης;
Ὁχι Ναι
Ἄν Ναι, παρακαλοῦμε συνάψατε σέ φωτοτυπία.

10. Ποιοί εἶναι οἱ οικονομικοὶ πόροι τῆς ὑπηρεσίας;
(Προϋπολογισμός Ί. Μητροπόλεως ἢ Ένορίας, Παροχές, δωρεές κ.λπ.)

* Ὅπου ὑπάρχει τετράγωνο, σημειώστε μὲ σταυρὸ τὴν ἀντίστοιχη ἀπάντησή σας. Τὸ «Ἐρωτηματολόγιο» συμπληρωμένο, παρακαλοῦμε νὰ σταλεῖ πρὸς:

Ἄν. Καθηγητὴ Α.Μ. Σταυρόπουλο,
Θεολογικὴ Σχολὴ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν,
Τομέα Χριστ. Λατρείας, Ἀγωγῆς καὶ Διαπομπάνσεως,
157 02 ΑΝΘ. ΙΑΙΣΙΑ (Τηλ. 77.94.752).

Γ. ΚΙΝΗΣΗ ΓΑΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΖΥΓΙΩΝ

1. Πόσοι γάμοι τελοῦνται ἐτησίως στὴν Ίερὰ Μητρόπολη;

Σε δρόμους ποιμαντικής διακονίας

2. Πόσα διαζύγια εκδίδονται ετησίως;

Πόσο χρόνο είχε διάρκεια ο γάμος;
(κατά προσέγγιση)

(α) 0- 5 έτη (β) 5- 9 έτη

(γ) 10-14 έτη (δ) 15-και άνω

4. Πόσοι από τους μελλονύμφους τελούν Β' ή Γ' γάμο (κατά προσέγγιση).

α) Β' Γάμος: Άνδρες: %

Γυναίκες: %

β) Γ' Γάμος: Άνδρες: %

Γυναίκες: %

iii. 45 και άνω iii. 45 και άνω

γ) Ποιό είναι το μορφωτικό επίπεδο των μελών τής υπό βοήθειαν οικογένειας:

	Άνδρες	Γυναίκες
i. Αναλφάβητοι%%

ii. Δέν τελείωσαν Δημοτικό%%
----------------------------	--------	--------

iii. Απόφ. Δημοτικού%%
----------------------	--------	--------

iv. Απόφ. Γυμνασίου%%
---------------------	--------	--------

v. Απόφ. Λυκείου%%
------------------	--------	--------

vi. Απόφ. Τ.Ε.Ι. ή Α.Ε.Ι.%%
---------------------------	--------	--------

Δ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΙΜΑΝΣΕΩΣ

1. Περιγράψτε το αντικείμενο με το οποίο ασχολείσαι ή υπηρεσία σας;

.....
.....
.....
.....
.....

2. Με ποιούς συνήθως τρόπους διακονούνται οι οικογένειες που ζητούν τη βοήθεια τής υπηρεσίας σας;

.....
.....
.....
.....
.....

3. Από τις οικογένειες που ποιμαίνονται μέσω τής υπηρεσίας σας:

α) Σε τί ποσοστό είναι οικογένειες που διατηρούν στενή σχέση με την ένορία τους; %
ή ανήκουν στην κατηγορία των αδιαφόρων % ή έρχονται από άλλες ένορίες κατόπιν συστάσεως %.

β) Ποιά είναι συνήθως ή ηλικία των συζύγων που προσφεύγουν στην υπηρεσία σας;

Άνδρες	Γυναίκες
--------	----------

i. 18-34 έτη ☐	i. 18-34 έτη ☐
---------------------------------------	---------------------------------------

ii. 35-44 έτη ☐	ii. 35-44 έτη ☐
--	--

δ) Σε τί ποσοστό οι γυναίκες των οικογενειών αυτών είναι εργαζόμενες;%.

ε) Ποιά είναι ή ηλικία γάμου των οικογενειών αυτών;

i. 0-5 έτη ii. 5-9 έτη

iii. 10-14 έτη iv. 15 και άνω

ς) Πόσα παιδιά έχουν συνήθως οι οικογένειες που προσφεύγουν στην υπηρεσία;

i. κανένα παιδί ii. ένα iii. δύο

iv. τρία v. τέσσερα και άνω

ζ) Ποιά ζητήματα απασχολούν συνήθως τις οικογένειες που ζητούν τη συμπαράστασή σας;

.....
.....
.....
.....
.....

η) Οι οικογένειες αυτές έχουν τακτική επαφή, μετά την ολοκλήρωση τής παρέμβασής σας, με την υπηρεσία;

.....
.....
.....
.....

4. Υπάρχει συνεργασία τής υπηρεσίας σας με άλλες που ασχολούνται με το ίδιο αντικείμενο (φορείς τής Πολιτείας ή άλλων Ί. Μητροπόλεων), προκειμένου να βοηθηθούν περισσότερο οι οικογένειες που προσφεύγουν σε σάς;

Όχι Ναι

Άν Ναι, με ποιές;.....

5. Στους χώρους τῆς ὑπηρεσίας υπάρχουν ὀπτικοακουστικά μέσα;

α) Βιβλιοθήκη;	Ναι ☐	Όχι ☐
β) Βίντεο;	Ναι ☐	Όχι ☐
γ) Τηλεόραση;	Ναι ☐	Όχι ☐
δ) Μηχανή προβολῆς σλάϊτς;	Ναι ☐	Όχι ☐
ε) Κιν/φικὴ μηχανὴ προβολῆς;	Ναι ☐	Όχι ☐
ς) Στερεοφωνικὸ συγκρότημα;	Ναι ☐	Όχι ☐
ζ) Ἡλεκτρονικὸς ὑπολογιστής;	Ναι ☐	Όχι ☐

6. Ἐκδίδονται φυλλάδια ἢ δελτία ὥστε νὰ ἐνημερώνονται οἱ πιστοὶ πάνω σὲ θέματα οἰκογενειακοῦ βίου ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς ὀρθόδοξης διδασκαλίας;

Όχι Ναι

i. Ἄν Ναι, ποιός εἶναι ὁ τίτλος του;.....

ii. Κάθε πότε κυκλοφορεῖ;.....

Ε. ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1. Προκειμένου νὰ βελτιωθοῦν οἱ τρόποι καὶ οἱ μέθοδοι τῆς Ποιμαντικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴ σύγχρονη οἰκογένεια:

α) Ποιός εἶναι, κατὰ τὴ γνώμη σας, ὁ καλύτερος τρόπος ὀργάνωσης μιᾶς Ὑπηρεσίας Συμπαραστάσεως Οἰκογενείας;.....

β) Σὲ ποιὰ ἐνδιαφέροντα ἢ προβλήματα ποὺ ἀφοροῦν στὴν οἰκογένεια θὰ πρέπει ἡ Ἐκκλησία νὰ

συγκεντρώσει τὴν προσοχὴ της;.....

2. Ποιά, κατὰ τὴ γνώμη σας, πρέπει νὰ εἶναι τὰ κριτήρια καὶ ποιὰ ἡ ἐκπαίδευση ποὺ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἔχει κάποιος ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ διακονήσει μιὰ Ὑπηρεσία Συμπαραστάσεως Οἰκογενείας;.....

3. Ποιοί, κατὰ τὴν γνώμη σας, τύποι Ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων εἶναι κατάλληλοι γιὰ τὴν ἐκπαίδευση αὐτῶν τῶν λειτουργῶν;.....

4. Σὲ ποιές περιοχὲς γνώσης πρέπει νὰ δοθεῖ ἰδιαίτερη ἔμφαση κατὰ τὸν σχεδιασμὸ ἑνὸς Ποιμαντικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος γιὰ τὴν οἰκογένεια;.....

5. Γράψτε μας τίς δικές σας παρατηρήσεις καὶ προτάσεις πάνω στὰ θέματα ποὺ θίγει τὸ παρὸν ἐρωτηματολόγιο.....

Οί κυβερνήσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως μπροστὰ στο πρόβλημα τῶν αἰρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας

2. Οί θέσεις τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ Ὑπουργείου γιὰ τὴ Νεότητα*

Τοῦ π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, Δρ. Θεολ. – Δρ. Φιλοσ.

Ἦδη καὶ πρὶν ἀπὸ τὴ δημιουργία μιᾶς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας ἢ ὁμοσπονδιακῆ Κυβέρνηση τῆς Γερμανίας ἀνέθεσε τὴν εὐθύνη γιὰ τὰ θέματα τῶν αἰρέσεων τῆς Νεότητος στὸν διευθυντὴ κ. Norbert Reinke. Στὴ συνέχεια θὰ παραθέσουμε ἀπομαγνητοφωνημένη συζήτηση, πού εἶχαμε μὲ τὸν κ. Reinke πάνω σ' αὐτὰ τὰ θέματα, κατὰ τὴν ἐπίσκεψή μας στὸ «Ὁμοσπονδιακὸ Ὑπουργεῖο γιὰ τὶς Γυναῖκες καὶ τὴ Νεότητα» στὴ Βόννη (15.9.1992).

α) Ποιές ομάδες βρίσκονται στὸ στόχαστρο τῆς Πολιτείας

Ἐρώτηση: Κύριε Reinke, εἶστε ὁ ὑπεύθυνος τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Ὑπουργείου γιὰ θέματα πού ἀναφέρονται στὶς λεγόμενες θρησκείες τῆς Νεότητος, δηλαδὴ στὶς νέες αἰρέσεις. Μὲ ποιές ομάδες ἀσχολεῖστε κυρίως;

Reinke: Ἀσχολούμεθα μὲ τὸ ὅλο πρόβλημα. Γνωρίζετε ὅτι καὶ στὴν Ὁμοσπονδιακὴ Δημοκρατία τῆς Γερμανίας, κατὰ τὰ μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ 1970, σκοντάψαμε σ' αὐτὸ τὸ πρόβλημα. Εἶχαμε διάφορα στοιχεῖα ἀπὸ γονεῖς θυμάτων καὶ ἀπὸ ἄτομα πού ἦλθαν σὲ ἄμεση σχέση μὲ τὶς αἰρέσεις τῶν νέων καὶ τὶς θρησκείες τῆς νεότητος.

Τὸ 1980 περιλάβαμε στὸ πρόγραμμα ἐτήσιας ἐνισχύσεως ἓνα φορέα· τὴ «Δραστηριότητα γιὰ Πνευματικὴ καὶ Ψυχικὴ Ἐλευθερία» (AGPF), πού εἶναι Σύνδεσμος Συλλόγων Πρωτοβουλίας Γονέων, μὲ ὑπεύθυνο τὸν κ. Heinemann, μὲ τὸν ὁποῖον θὰ συναντηθεῖτε σήμερα.

Στὴν περιοχὴ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας σχηματίστηκε μεγάλος ἀριθμὸς Συλλόγων Πρωτοβουλίας Γονέων, τόσο σὲ τοπικὸ, ὅσο καὶ σὲ ἐθνικὸ ἐπίπεδο. Σύλλογοι Πρωτοβουλίας Γονέων ὑπάρχουν σὲ κάθε ὁμοσπονδιακῆ χώρα.

β) Ἡ θέση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως

Ἐρώτηση: Οἱ Σύλλογοι αὐτοὶ ἀποτελοῦν ἰ-

διωτικὴ πρωτοβουλία τῶν γονέων. Ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνηση καταπιάνεται ἄμεσα μὲ αὐτὰ τὰ προβλήματα;

Reinke: Ἡ Πολιτεία ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς, δὲν εἶχε, οὔτε ἔχει μία κεντρικὴ Ὑπηρεσία νὰ ἀσχολεῖται ἀποκλειστικὰ μ' αὐτὰ τὰ προβλήματα. Τὸ πεδίο εὐθύνης γιὰ τὶς αἰρέσεις καὶ τὶς θρησκείες τῆς νεότητος βρίσκεται στὸ δικό μας Ὑπουργεῖο.

Πρέπει κανεὶς νὰ δεῖ τὸ ρόλο τῆς Πολιτείας μὲ σαφήνεια, ἐπειδὴ κατὰ τὸ Γερμανικὸ Σύνταγμα εἴμαστε δέσμοι τοῦ ἀρθροῦ 4, πού ἀναφέρεται στὴν ἐλευθερία τῆς πίστεως καὶ τῆς κοσμοθεωρίας. Αὐτὸ σημαίνει πὼς ἡ Πολιτεία, σ' αὐτὸ τὸ εὐαίσθητο σημεῖο, πρέπει νὰ τηρεῖ οὐδετερότητα. Μὲ βάση τὸ Σύνταγμα, τὸ τί πιστεύουν οἱ πολῖτες, δὲν ἀφορᾷ τὴν Πολιτεία. Αὐτὸ εἶναι μία ἀρχή, τὴν ὁποία ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνηση ἐσέβητο πάντοτε καὶ θὰ συνεχίσει νὰ τὴν σέβεται.

γ) Δικαστικοὶ ἀγῶνες

Ἐρώτηση: Γνωρίζω πὼς διάφορες ομάδες κατέφυγαν στὴ γερμανικὴ Δικαιοσύνη ἐναντίον τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως.

Reinke: Τὸ ἔτος 1979, μὲ βάση πολλὰ στοιχεῖα πού ὑπεβλήθησαν στὴν Ἐπιτροπὴ Αἰτημάτων τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Βουλῆς καὶ ἀναφέρονταν σὲ διάφορες ομάδες, ὅπως Σαηντόλοτς, Μούν καὶ ἄλλες, ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Βουλὴ μᾶς ἀνέθεσε νὰ κάνουμε μία ἐκθεση. Ἐτοιμάσαμε λοιπὸν τὴν Ἐκθεση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως γιὰ τὶς θρησκείες καὶ τὶς αἰρέσεις τῆς νεότητος. Σ' αὐτὴ τὴν ἐκθεση περιλάβαμε τὶς τότε ὀκτὼ κλασσικὲς ὀργανώσεις, τοῦ Μούν, Παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, Σαηντόλοτς, μέχρι καὶ τὸν Ὑπερβατικὸ Διαλογισμό. Στὴν ἐκθεση τοῦ ὅλου προβλήματος ἐπισημάναμε ὅτι εἶναι δυνατόν, ἀπὸ τὶς δραστηριότητες αὐτῶν τῶν ομάδων, νὰ προέρχονται καὶ διάφοροι κίνδυνοι γιὰ νέους ἀνθρώπους.

Αὐτὲς οἱ θέσεις τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως, πού ἦταν σχετικὰ ἀκίνδυνες, ἔγιναν αἰ-

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 383 τοῦ ὑπ' ἀρ. 18/1993 τεύχους.

τία μηνύσεων έναντίον τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ μέρους τέτοιων ομάδων.

Κατ' ἀρχὴν μῆψκαμε σὲ μακρόχρονη δικαστικὴ διαμάχη μὲ τὸν Ὑπερβατικὸ Διαλογισμὸ. Αὐτὴ ἡ ὑπόθεση πέρασε ἀπὸ ὅλες τὶς δικαστικὲς βαθμίδες. Πυρῆνας τῆς κατηγορίας ἦταν πάντοτε ἡ θέση ὅτι ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνηση πρέπει νὰ μὴ προβαίνει στὸ μέλλον σὲ τέτοιες ἐκφράσεις, ὅπως ἐκεῖνες ποὺ περιλαμβάνονταν στὴν ἐκθεση καὶ ὅτι ὀφείλει νὰ ἀνακαλέσει αὐτὲς τὶς ἐκφράσεις. Ἐπρόκειτο γιὰ τὴ θέση, ὅτι ὁ Ὑπερβατικὸς Διαλογισμὸς ἀνήκει στὶς αἰρέσεις καὶ τὶς θρησκείες τῆς νεότητος καὶ ὅτι μπορεῖ νὰ ἐμπερικλεῖει διαφόρους κινδύνους γιὰ νέους ἀνθρώπους. Αὐτὴ τὴ δίκη τὴν κερδίσαμε στὸν πρῶτο βαθμὸ.

Στὸν δεῦτερο βαθμὸ, τὴν χάσαμε πανηγυρικά. Τὸ Ἀνώτερο Διοικητικὸ Δικαστήριον τοῦ Münster δὲν ἔκανε δεκτὴ τὴν ἔφεση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως καὶ αὐτὸ κανονικὰ ἐσήμαινε τὸ τέλος τῆς δίκης. Τελικὰ πήραμε τὴν ἄδεια ἀπὸ τὸ Ὁμοσπονδιακὸ Διοικητικὸ Δικαστήριον τοῦ Βερολίνου καὶ ἡ δίκη συνεχίσθηκε ἐνώπιόν του. Ἡ ἀπόφαση αὐτοῦ τοῦ Δικαστηρίου βγῆκε τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1989 καὶ δημοσιεύθηκε στὶς 23 Μαΐου. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀπόφαση αὐτὴ ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνηση ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προειδοποιεῖ γιὰ κινδύνους ὅπως ἀκριβῶς ἔκανε στὴν περίπτωσιν τοῦ Ὑπερβατικοῦ Διαλογισμοῦ. Ἡ ἐπιχειρηματολογία καὶ ἡ θεμελίωσις αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρουσα.

Παράλληλα μὲ τὴν ἀπόφαση, τὴν ὁποία κερδίσαμε, στὸ Ἀνώτερο Δικαστήριον, ὑπῆρχε καὶ ἓνας ἄλλος δικαστικὸς ἀγώνας μὲ τὴν κίνηση τοῦ Μπαγκβάν, ποὺ ὀνομάζεται τώρα, κίνηση τοῦ Osho. Καὶ ἡ κίνηση αὐτὴ κατέφυγε στὰ δικαστήρια ἐναντίον τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως.

Τὸ Ἀνώτερο Διοικητικὸ Δικαστήριον τοῦ Münster, ὅπως καὶ ἡ ἀπόφαση τοῦ Βερολίνου, ἀπέρριψε τὴν ἐναντίον μας κατηγορία. Κατ' αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως, ἡ Κίνηση τοῦ Osho ἔκανε ἔφεση στὸ Ὁμοσπονδιακὸ Δικαστήριον τοῦ Βερολίνου. Τὸ Δικαστήριον αὐτὸ ἐξέδωσε μίαν ἀπόφαση, ποὺ δικαίωσε τὴν Ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνηση.

δ) Οἱ βασικὲς ἀρχὲς

Ἐρώτησις: Μήπως τὸ κείμενον τῆς ἀποφά-

σεως αὐτῆς διετύπωσε κάποιες γενικώτερες ἀρχὲς στὸ θέμα τοῦ περιορισμοῦ δραστηριοτήτων, ποὺ ἀναφέρονται στὴν ἐλεύθερη ἀσκηση τῆς θρησκείας;

Reinke: Τὸ Ἀνώτατο Διοικητικὸ Δικαστήριον τοῦ Βερολίνου, στὴν ἀπόφαση ποὺ ἐξέδωσε διετύπωσε βασικὲς ἀρχὲς ποὺ ἔχουν μεγάλη σημασία. Ἐκεῖ ἀναφέρεται ὅτι ἐπιτρέπεται στὴν Ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνηση νὰ προειδοποιεῖ γιὰ κινδύνους οἱ ὁποῖοι προέρχονται ἀπὸ θρησκευτικὲς καὶ κοσμοθεωριακὲς κοινότητες. Αὐτὸ σημαίνει σαφῶς ὅτι ἐπιτρέπεται στὴν Ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνηση, δηλαδὴ στὴν Πολιτεία, νὰ προειδοποιεῖ τοὺς πολίτες γιὰ πιθανοὺς κινδύνους, ποὺ μπορεῖ νὰ προέρχονται ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὶς κατεστημένους ἐκκλησίες.

Ἐρώτησις: Σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις, ἐναπόκειται βέβαια στὴν Ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνηση νὰ ἀποφασίσει γιὰ ποιούς κινδύνους ἐπιθυμεῖ νὰ προειδοποιήσῃ τοὺς πολίτες τῆς;

Reinke: Φυσικὰ, στὴν ἐκβαση αὐτοῦ τοῦ δικαστικοῦ ἀγῶνα, αὐτὸ εἶναι τὸ ἐνδιαφέρον σημεῖο. Ἡ κίνηση τοῦ Osho λογίζεται τουλάχιστον κοσμοθεωριακὴ κοινότητα, ἂν ὄχι θρησκευτικὴ κίνηση.

Τὸ πὸ ἀξιοπαρατήρητο εἶναι ἡ διαπίστωση τοῦ δικαστηρίου, ὅτι ἐπιτρέπεται βασικὰ στὴν Πολιτεία, ἂν ὑπάρχει ἀφορμὴ, νὰ προειδοποιεῖ γιὰ τοὺς κινδύνους ποὺ μπορεῖ νὰ προέλθουν ἀπὸ τέτοιες ομάδες.

(Συνεχίζεται)

Μία ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσα ἐκδοσις

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΕΣ ΛΑΤΡΕΙΕΣ

Ἀπειλὴ γιὰ τὸν ἄνθρωπον, τὴν κοινωνία καὶ τὸν πολιτισμὸ μας.

**Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος
κ. Χριστοδούλου.**

Ποιὲς εἶναι αὐτὲς οἱ σατανιστικὲς, καταστροφικὲς λατρεῖες; Πῶς δροῦν στὴν Ἑλλάδα; Τί πρέπει νὰ κάνετε καὶ τί νὰ ἀποφεύγετε ἐσεῖς καὶ τὰ παιδιά σας, ὥστε νὰ μὴ παγιδευθῆτε σ' αὐτὲς;

Στὶς 64 σελίδες τῆς ἐκλαίκευμένης αὐτῆς μελέτης, ἐξ ὀλοκλήρου σὲ τετραχρωμία καὶ μὲ πλῆθος φωτογραφίες, δίδονται πειστικὲς ἀπαντήσεις.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

ΟΙ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ «ΕΠΙΒΑΣΙΣ» ΤΗΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Τοῦ Πρεσβ. κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΡ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ (πτ. Θ. καὶ Φ.)

Ἐπιστ. Βοηθοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Μακροχρόνια παράδοση στήν Θεολογική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν θέλει τίς ποιμαντικές ἐπισκέψεις ἀπαραίτητο συμπλήρωμα τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῆς Ποιμαντικῆς στήν αἴθουσα¹. Αὐτή ἡ παράδοση δὲν εἶναι αὐθαίρετη, οὔτε τυχαία. Στηρίζεται σὸ ὅτι τὸ μάθημα ἀνήκει στὸν Πρακτικὸ κλάδο τῆς Θεολογίας². Ὡς ἐκ τούτου, ἡ Ποιμαντικὴ, ποὺ εἶναι «τέχνη... τεχνῶν, καὶ ἐπιστήμη ἐπιστημῶν»³, ἀποσκοποῦσα εἰς τὸ «Θεὸν ποιήσαι»⁴ τὸν ἄνθρωπον, ὑπακούει στὸ Πατερικὸ κέλευσμα, ποὺ θέλει «πρᾶξιν θεωρίας ἐπίβασιν»⁵.

Παλαιότερα, ὅταν τὸ μάθημα τῆς ποιμαντικῆς διδασκόταν σὲ ἐτήσια βάση, οἱ ποιμαντικὲς ἐπισκέψεις ἦταν πολλὲς καὶ ἐκάλυπταν ἀντιστοίχως πολλοὺς τομεῖς τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας⁶. Τὰ τελευταῖα ὅμως χρόνια, λόγω τοῦ περιορισμοῦ τοῦ χρόνου διδασκαλίας τοῦ μαθήματος σὲ ἓνα ἐξάμηνο, ἔχουν περιορισθεῖ κατ' ἀνάγκην καὶ οἱ ποιμαντικὲς ἐπισκέψεις σὲ τρεῖς ἢ τέσσερις.

Οἱ ποιμαντικὲς ἐπισκέψεις γίνονται σὲ προσεκτικὰ ἐπιλεγόμενους χώρους, ὅπου τὸ ποιμαντικὸ ἔργο ἐπιτελεῖται κατὰ τίς ἐπιταγὲς τῆς διδασκαλίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἔτσι, οἱ φοιτητὲς ἔχουν τὴν δυνατότητα, νὰ δοῦν ἐφαρμοζόμενα στήν πράξη, αὐτὰ ποὺ διδάσκονται στήν αἴθουσα, νὰ ἐπικοινωνήσουν ἀμέσως μὲ τοὺς ποιμένες, ποὺ διακονοῦν στὸ ἔργο αὐτό, νὰ ρωτήσουν ὀτιδήποτε σχετικῶς, νὰ πλουτίσουν τίς ἐμπειρίες τους, νὰ ἐμπνευσθοῦν ιδέες γιὰ νὰ τίς ἐφαρμόσουν καὶ αὐτοὶ στὸ μέλλον καί, συγχρόνως, μὲ τίς εὐστοχες παρατηρήσεις τους νὰ συμβάλουν στήν περαιτέρω βελτίωση τῶν προσφερομένων ποιμαντικῶν ὑπηρεσιῶν. Ἐπίσης, ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ ἐπικοινωνήσουν ἀμέσως μὲ τοὺς λαϊκοὺς συνεργάτες τῶν ποιμένων, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, οἱ ὁποῖοι εἶναι παράγοντες ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ⁷, γιὰ τὴν πραγμάτωση τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου καὶ νὰ ἀποκομίσουν ἐκ τῆς ἐπικοινωνίας αὐτῆς πολὺτιμα στοιχεῖα γιὰ τίς προσωπικὲς τους δυνατότητες καὶ προοπτικὲς στὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Τέλος, ἔχουν τὴν δυνατότητα ἐπικοινωνίας μὲ τοὺς ποιμνινομένους.

Αὐτὴ ἡ ἐπικοινωνία, πέρα τῶν σημαντικῶν εὐκαιριῶν προσφορᾶς, τῆς συνειδητοποιήσεως καταστάσεων καὶ τοῦ προσωπικοῦ προβληματισμοῦ, δίνει στοὺς φοιτητὲς τὴν δυνατότητα νὰ βιώσουν τίς δυσκολίες τῆς πρώτης ἐπαφῆς, συνομιλίας⁸ καὶ ἐπικοινωνίας ἐν γένει μὲ τὸν συνάνθρωπο, ποὺ βρίσκεται στήν κάθε περίπτωση κάτω ἀπὸ εἰδικὲς συνθήκες. Αὐτὴ, ἐπίσης, ἀποτελεῖ πρώτης τάξεως εὐκαιρία γι' αὐτοὺς νὰ συνειδητοποιήσουν καὶ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο αὐτὲς οἱ δυσκολίες ὑπερβαίνονται, δηλαδή, μὲ τὴν προσευχὴ, τὴν προσοχή, τὴ διάκριση καὶ μάλιστα μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν στοργή, ποὺ ἀνοίγουν καὶ τίς πρὸ καλὰ κλειδωμένες ψυχές.

Οἱ ποιμαντικὲς ἐπισκέψεις ἀρχίζουν πάντοτε μὲ τὴν τέλεση τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἑσπερινοῦ. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ τίς ἐντάσσει στὸ χῶρο τῆς ὀρθοδόξου λατρείας καὶ βοηθεῖ τοὺς φοιτητὲς νὰ συνειδητοποιήσουν τὸν ἐκκλησιαστικὸ χαρακτήρα τῆς ποιμαντικῆς διακονίας, ποὺ ἀποσκοπεῖ στήν ἀνόρθωση καὶ ἀποκατάσταση τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ «ἀρχαῖον κάλλος»⁹. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Ἑσπερινοῦ ἀκολουθεῖ εἰσήγησις τοῦ ὑπευθύνου ποιμένου, ποὺ ἀναφέρεται στὸ ἐπιτελούμενο ποιμαντικὸ ἔργο, τὸν σκοπὸ, τὰ μέσα καὶ τοὺς συντελεστὲς αὐτοῦ. Ἡ εἰσήγησις ἀκολουθεῖται πάντοτε ἀπὸ συζήτηση μεταξὺ τοῦ ποιμένου καὶ τῶν φοιτητῶν, τὴν ὁποία συντονίζει ὁ ὑπεύθυνος τῶν ποιμαντικῶν ἐπισκέψεων. Αὐτὴ συμβάλλει στήν πληρέστερη ἐνημέρωση γιὰ τὸ ἐπιτελούμενο ποιμαντικὸ ἔργο καὶ στήν βαθύτερη κατανόηση τῆς προηγηθείσης εἰσηγήσεως. Ἐπεται ἡ ἐπίσκεψη τῶν ἐκτός τοῦ ναοῦ ὑπαίθριων χώρων καὶ κτισμάτων, ὅπου διεξάγεται μέρος τῶν ποιμαντικῶν δραστηριοτήτων. Ἡ αὐτοψία τῶν ἐγκαταστάσεων αὐτῶν καὶ ἡ ἐνημέρωση ὑπὸ τῶν ὑπευθύνων ποιμαντικῶν παραγόντων γιὰ τὴν χρῆση τους ἀποτελεῖ σημαντικὸ τμῆμα τῆς κάθε ποιμαντικῆς ἐπισκέψεως, ἡ σημασία τοῦ ὁποῖου εἶναι προφανής. Δίνει ἐρεθίσματα, δημιουργεῖ προοπτικὲς, βοηθεῖ τοὺς φοιτητὲς νὰ ἀνακαλύψουν δυνατότητες προσωπικῶν ἀνοιγμάτων, ἐνῶ συγχρόνως τοὺς ἐνημερῶνει γιὰ τὸ ἤδη ἐπιτελούμενο ἐκκλησιαστικὸ ἔργο καὶ τοὺς

προφυλάσσει από την αποπροσανατολιστική παραπληροφόρηση των πολεμίων της Έκκλησίας. Οί ποιμαντικές επισκέψεις, τέλος επισφραγίζονται, κατά τις επιταγές της περι φιλοξενίας ορθοδόξου εκκλησιαστικής παραδόσεως, με την δεξίωση των φοιτητών από τον ποιμένα και τους συνεργάτες του. Κατ' αυτήν οί φιλοξενούντες προσφέρουν στους επισκέπτες τους, μέσα σε κλίμα έγκαρδιότητας και πολλής αγάπης, άφθονα σπιτικά φαγητά, γλυκά καθώς και αναψυκτικά. Η διανομή δώρων, μάλιστα ένδιαφερόντων βιβλίων, άποτελεί τó έπιστέγασμα των επισκέψεων αυτών, γεγονός που προκαλεί πάντοτε ένξαιρετική έντύπωση στους φοιτητές.

* * *

Συνεπείς προς όλα αυτά, που σημειώσαμε άνωτέρω, έπραξατοποιήσαμε και κατά τó ακαδημαϊκό έτος 1992-93 τρεις ποιμαντικές επισκέψεις, στόν ί. ναό Ευαγγελιστρίας Πειραιώς, στο Άσκληπεϊόν της Βούλας και στίς ένγκαταστάσεις της Ίεράς Συνόδου, της Άποστολικής Διακονίας και του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Έκκλησίας της Ελλάδος.

Και στίς τρεις επισκέψεις, όπου ó αριθμός των συμμετασχόντων φοιτητών ξεπερνούσε τους ένκατό, έπιτεύχθηκαν, με την χάρη του Θεού, οί σκοποί, που διαγράφηκαν άνωτέρω.

Στήν ένορία, από την κυριολεκτικώς έξαντλητική είσήγηση του ιερέως και την επίσκεψη των προσκισμάτων του ναού¹⁰, όπου διεξάγονται πολλές από τίς ποιμαντικές δραστηριότητες¹¹, οί φοιτητές συνειδητοποίησαν τίς άπειρες δυνατότητες και τó εύρος του ποιμαντικού έργου της ένορίας¹². Κατάλαβαν, ότι τó έργο αυτό για να πραγματοποιηθεί άπαιτεί ποιμένες με φόβο Θεού, πίστη, αγάπη, όμόνοια, διάκριση και άφοσίωση, εύαίσθητους δέκτες των μηνυμάτων των καιρών και των πραγματικών άναγκών του ποιμνίου. Ποιμένες, που με αυτό τον τρόπο άφυπνίζουν και συνεγείρουν τους λαϊκούς, που θέλουν και μπορούν να γίνουν συνεργάτες τους, ήθικοι και ύλικοι άρωγοί του έργου της ένορίας. Τά όσα είδα, άκουσαν και αισθάνθηκαν οί φοιτητές και μάλιστα τó «Ένημερωτικό φυλλάδιο Ποιμαντικών Δραστηριοτήτων Ένορίας Ευαγγελιστρίας Πειραιώς» μαζί με τó πλούσιο έντυπο ύλικό για τίς ένοριακές δραστηριότητες, που τους δόθηκε, πιστεύω, ότι άποτελούν πολύτιμα ποιμαντικά έφόδια ιδιαίτερας σημασίας για την μελλοντική διακονία τους.

Στό νοσοκομείο, μετά την σύντομη και περιεκτική είσήγηση του ποιμένου, που συμπληρώθηκε από την επίσκεψη των άσθενών στους θαλάμους και την προσωπική έπικοινωνία με αυτούς, ή συζήτηση ήταν γόνιμη, ούσιαστική και συνετέλεσε στο να φωτισθούν πάρα πολλές πτυχές του θέματος της ποιμαντικής του άσθενούς στο νοσοκομείο¹³. Έτσι, ύπογραμμίσθηκε, ότι ó άρρωστος είναι α) πρόσωπο άπειρου άξίας «ύπερ ου Χριστός απέθανε»¹⁴, προορισμένος για τόν άγιασμό και την θέωση κατά χάριν και β) ψυχοσωματική προσωπικότητα με τίς αντίστοιχες άνάγκες, που μάλιστα βρίσκεται κάτω από είδικές, έκ πρώτης όψεως δυσμενείς, συνθήκες. Έπίσης, τονίσθηκε, ότι έργο του ιερέως του νοσοκομείου είναι να βοηθήσει τόν άρρωστο, με τη χάρη του Θεού, να αξιοποιήσει την εύκαιρία, ούτως ώστε να προκύψει από την δοκιμασία αυτή ούσιαστική ώφέλεια, δεδομένου ότι ή άσθένεια, «τό δοκούν μεν κακόν δια τó της αισθήσεως άλγεινόν, άγαθού δέ δύναμιν έχον» κατά την έκφραση του Μ. Βασιλείου¹⁵, γίνεται πολλές φορές ή άφορμή για την άφύπνιση, την μετάνοια και την «καινή» έν Χριστώ πορεία του ανθρώπου. Τά φωτεινά πρόσωπα των παρόντων και διακονούντων συνεργατών του ποιμένου του νοσοκομείου, ή έπισήμανση των ψυχοσωματικών άναγκών των άσθενών και ή συνειδητοποίηση, ότι «ό μεν θερισμός πολύς, οί δέ έργάται όλίγοι»¹⁶, εύαισθητοποίησαν κάποιους φοιτητές, που ένδιαφέρθηκαν να πυκνώσουν τίς τάξεις των συνεργατών αυτού.

Με την επίσκεψη στίς ένγκαταστάσεις της Ίεράς Συνόδου, που είναι ή άνωτάτη Άρχή της έν Ελλάδαδι Όρθοδόξου Έκκλησίας, της Άποστολικής Διακονίας της Έκκλησίας της Ελλάδος, που είναι ó έπιτελικός ποιμαντικός όργανισμός Αυτής και του Ραδιοφωνικού Σταθμού της Έκκλησίας της Ελλάδος (89,4 F.M. Stereo), έπιδιώχθηκαν και έπιτεύχθηκαν, με την χάρη του Θεού, σκοποί μείζονος σημασίας για τους φοιτητές μας. Κατ' άρχήν κατανοήθηκε, ότι τó ορθόδοξο ποιμαντικό έργο είναι εκκλησιαστικό, δηλαδή σύμφωνο με τη διδασκαλία της Έκκλησίας και σε άρρηκτο σύνδεσμο και κάτω από την έποπτεία των ήγουμένων του ποιμαντικού έργου Αυτής. Αυτό έγινε σαφές από την άναφορά του ύπευθύνου για την ένήμερωση των φοιτητών κληρικού στήν άποστολή της Ίεράς Συνόδου της Ίεραρχίας¹⁷, της Διαρκούς Ίεράς Συνόδου¹⁸ και των δώδεκα Συνοδικών Έπιτροπών¹⁹,

οί όποίες ώς γνωμοδοτικά όργανα αυτών καλύπτουν κυριολεκτικώς όλους τούς τομείς ποιμαντικής δράσεως τής Έκκλησίας. Επίσης, οί περισσότεροι φοιτητές μας βρέθηκαν για πρώτη φορά στους χώρους όπου κινούνται οί ταγοί τής Έκκλησίας και λαμβάνονται οί αποφάσεις. Είδαν, άκουσαν, έμαθαν για όλα αυτά. Έπαψαν νά αισθάνονται ξένοι και αδιάφοροι πρός αυτά, τó «μεσότοιχον» κατέπεσε, αισθάνθηκαν οικείοι, δέν θά είναι πλέον εύκολα θύματα παραπληροφορήσεως και αποπροσανατολισμού υπό τών πολεμίων τής Έκκλησίας. Τοúτο συνάγω από τó ενδιαφέρον, τήν ζωηρότητα, τó εύρος και τó βάθος τής συζητήσεως, ή όποία κατά τήν γνώμη μου ήταν ή έπιτυχέστερη άπ' όλες τες προηγουμένες. Μέν τήν αναφορά, έν συνεχεία, στίς δραστηριότητες τής Άποστολικής Διακονίας τής Έκκλησίας τής Ελλάδος²⁰ έγινε κατανοητό, ότι ó έπιτελικός αυτός ποιμαντικός όργανισμός τής Έκκλησίας, μέ λιγοστά μέσα και όχι χωρίς δυσκολίες, έπιτελεί άθρούβως σημαντικό έργο στους τομείς, τής έξωτερικής ιεραποστολής (στήν Άφρική και τήν Άσία κυρίως), τών εκδόσεων (πλήθους λειτουργικών, θεολογικών, οικοδομητικών κ.ά. βιβλίων, φυλλαδίων και περιοδικών), τού μορφωτικού έργου (φροντιστήριον Κατηχητών κ.λπ.), τού Θεολογικού Οικοτροφείου κ.ά. Μέν τήν έννημέρωση, τέλος, για τόν Ραδιοφωνικό Σταθμό τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, πού υπάγεται στο Έπικοινωνικό και Μορφωτικό Ίδρυμα τής Έκκλησίας τής Ελλάδος²¹, και τήν έπίσκεψη στίς έγκαταστάσεις του οί φοιτητές συνειδητοποίησαν, ότι ή Έκκλησία και μέσω αυτού ποιμαίνει τόν λαό τού Θεού είκοσι τέσσερις ώρες τó είκοσιτετράωρο.

Μέν τες ποιμαντικές αυτές έπισκέψεις οί φοιτητές μας βοηθήθηκαν νά συλλάβουν έστω και μερικώς τήν έκταση και τó μέγεθος τού συντελουμένου ποιμαντικού έργου τής Έκκλησίας κατά τó παρόν και τες άπειρες δυνατότητες ανάπτυξεως και έπεκτάσεως αυτού είς τó μέλλον, πρός σωτηριάν τών ανθρώπων και δόξαν τού έν Τριάδι Θεού. Επίσης, έλαβαν τó μήνυμα, ότι για νά γίνουν όλα αυτά άπαιτείται και ή δική τους υπεύθυνη και όλόψυχη συμμετοχή.

* * *

Έν είδη έπιλόγου παραθέτω κατωτέρω τά σχόλια δύο φοιτητιών, α) τής Άναστ. Δεμερτζή και β) τής Άγλ. Ρεμπατσουλέα, οί όποίες μετέσχον στίς άναφερθείσες ποιμαντικές έπισκέψεις.

Τά σχόλια, τά όποία ύπογραμμίζουν άριστα τó περιεχόμενον τής παρουσίας εργασίας, δημοσιεύθηκαν για πρώτη φορά στήν «Ποιμαντική Ένημέρωση» έτους 1992, στήν σ. 7 και έχουν ως έξής:

α) «Η πρωτόγνωρη για μάς τούς δευτεροετείς φοιτητές, τού Τμήματος Ποιμαντικής τής Θεολογικής Σχολής, έμπειρία τών τριών ποιμαντικών έπισκέψεών μας στον Ίερό Ναό τής Ευαγγελιστρίας τού Πειραιά, στο Άσκληπιείο τής Βούλας και στίς έγκαταστάσεις τής Ίεράς Συνόδου μέσα στα πλαίσια τού μαθήματος τής Ποιμαντικής, ήταν πραγματικά σταθμός στήν πορεία τών δύο αυτών φοιτητικών μας χρόνων. Η γνωριμία μας μέ τούς τρεις αυτούς χώρους, πού άναμφισβήτητα πολλοί από έμάς δέν είχαν πρωύτερα τήν εύκαιρία νά έπισκεφθούν, ήταν ουσιαστική και άπαραίτητη, έτσι ώστε νά γνωρίσουμε και πτυχές τής έκκλησιαστικής δραστηριότητας πού μάς ήταν άγνωστες. Το ίδιο έποικοδομητική και διαφωτιστική ήταν και ή συζήτηση πού πραγματοποιήθηκε και στίς τρεις έπισκέψεις μας, τής όποίας τó ενδιαφέρον και οί πάμπολλες κάθε φύσεως έρωτήσεις μας, τες παρέτειναν για άρκετη ώρα, πρός εύχαρίστηση τών πατέρων πού πολύ εύγενικά και πρόθυμα κατέβαλλαν προσπάθειες νά μάς ίκανοποιήσουν όλους. Έξαιρετικά εύγενική δέ ήταν και ή προσφορά τους σέ μάς κάποιων άναμνηστικών δώρων (βιβλίων και άλλων έντύπων), πού πολλούς από έμάς ξάφνιασαν αλλά όλους χαροποίησαν. Εύχομαι και έλπίζω παρόμοιες έμπειρίες νά έχουμε και κατά τήν διάρκεια τών έπομένων δύο φοιτητικών χρόνων μας».

β) «Μέσα στο Νοέμβριο και τó Δεκέμβριο οί φοιτητές τού Β' έτους τού Ποιμαντικού Τμήματος τής Θεολογικής Σχολής Άθηνών πραγματοποίησαν τρεις ποιμαντικές έπισκέψεις. Στίς έπισκέψεις αυτές οί φοιτητές πληροφορήθηκαν και ήλθαν σέ έπαφή μέ τόν ένοριακό χώρο τού Ίερού Ναού τής Ευαγγελιστρίας στον Πειραιά, πού περιλαμβάνει πολύ χρήσιμες κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, μέ τó δύσκολο χώρο τού προθαλάμου τής Χειρουργικής Μονάδος τού Άσκληπιείου Νοσοκομείου τής Βούλας και έπίσης έπισκέφθηκαν τήν Ίερά Μονή Πετράκη και τες έγκαταστάσεις τής Ίεράς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος. Η άτμόσφαιρα αυτών τών έπισκέψεων ήταν ζεστή και φιλόξενη και οί συζητήσεις ήταν έποικοδομητικές και ουσιαστι-

κὲς πάνω σὲ θέματα Ποιμαντικῆς ἀλλὰ καὶ γενικότερα Θεολογικῆς φύσεως. Στὸ τέλος τῶν συζητήσεων οἱ φοιτητὲς ἐπιδόθησαν σὲ δοκιμὲς λιχουδιῶν καὶ ἄλλων ὀρεκτικῶν ποῦ εἶχαν ἐτοιμασθεῖ μὲ φροντίδα. Οἱ ἐπισκέψεις ἦταν πολῦτιμες ἐμπειρίες γιὰ τὸ ποιμαντικὸ ἔργο, ποῦ πρόκειται ὅλοι νὰ βιώσουν ὡς Διδάσκαλοι καὶ Ποιμένες...».

1. Πρὸβλ. σχετικῶς Ἄλεξ. Σταυροπούλου, Ποιμαντικὲς ἐπισκέψεις, «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ», ΛΖ' (1988), σ. 16. Οἱ Ποιμαντικὲς ἐπισκέψεις ἐπὶ σειρᾶ ἐτῶν ὀργανώνονται καὶ διευθύνονται ἀπὸ τὸν γράφοντα ὑπὸ τὴν ἐποπτεία διαδοχικῶς τῶν καθηγητῶν κ.κ. Κωνστ. Μουρατίδου, Παν. Μπούμη καὶ Ἄλεξ. Σταυροπούλου.

2. Περισσότερα γιὰ τὴν σχέση τῆς Ποιμαντικῆς πρὸς τὴν Πρακτικὴ Θεολογία βλ. εἰς Δημ. Μωραΐτου, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Ποιμαντικὴν, ἐν Ἀθήναις, ἄ.χ., σ. 3-7.

3. Ἄγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἀπολογητικὸς τῆς εἰς τὸν Πόντον φυγῆς ἔνεκεν, καὶ αὐθις ἐπανόδου ἐνεῖθεν μετὰ τὴν τοῦ πρεσβυτέρου χειροτονία, ἐν ᾧ τί τὸ τῆς ἱερωσύνης ἐπάγγελμα, P.G. 35, 425 A.

4. Ἄγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, μνημ. ἔργον, σ. 432 B.

5. Ἄγ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Λόγος Δ', Κατὰ Ἰουλιανοῦ βασιλέως. Σημιτευτικὸς πρῶτος, P.G. 35, 649 B.

6. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρω τὰ ὀνόματα μερικῶν ἀπὸ τοὺς χώρους, ὅπου κατὰ τὸ παρελθὸν πραγματοποιήσαμε ποιμαντικὲς ἐπισκέψεις: α) Ὁρφανοτροφεῖο θηλέων «ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ», β) Ἄσυλο Ἀνιάτων, γ) Ἴδρυμα Ἀγωγῆς Ἀηλιζων Ἀρρένων Στοιχειῶδους Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως Κορυδαλλοῦ, δ) Ἴδρυμα Ἀγωγῆς Ἀηλιζων Ἀρρένων Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως Κορυδαλλοῦ, ε) Στέγη Προνοίας Γερόντων Ἰεροῦ Ναοῦ ἁγ. Θεοράντος - Ζωγράφου, στ) Κ.Α.Π.Α. (Κέντρον ἀντιμετωπίσεως καὶ προλήψεως αὐτοκτονιῶν), ζ) Νοσοκομεῖον «ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ», η) Κέντρο Νεότητος «Ο ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ», θ) Κ.Σ.Ο. (Κέντρο Συμπαραστάσεως Οἰκογενείας) τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ι) Ἱερὸς Ναὸς ἁγ. Γερασίμου - Ἄνω Ἰλισίων, ια) Ἐταιρεία Προστασίας Ἀηλιζων Ἀθηνῶν κ.ἄ.

7. Σχετικῶς μὲ τὴν θέσιν τῶν λαϊκῶν στὴν Ἐκκλησία καὶ τὴ συμμετοχὴ τους στὸ ἔργο αὐτῆς βλ. μετὰ τῶν πολλῶν ἐργασιῶν εἰς, Ἄρχιμ. Ἱερων. Κοτσώνη, Ἡ θέσις τῶν λαϊκῶν ἐντὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ, ἐν Ἀθήναις 1956, Παν. Τρεμπέλα, Οἱ λαϊκοὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ «τὸ βασιλεῖον ἱεράτευμα», Ἀθήναι 1957, Κωνστ. Μουρατίδου, Ἡ οὐσία καὶ τὸ πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν διδασκαλίαν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἐν Ἀθήναις 1958, σ. 208-219 καὶ Ἰω. Καρμίρη, Δογματικῆς Τμῆμα Ε', Ὁρθόδοξος Ἐκκλησιολογία, Ἀθήναι 1973, σσ. 430-518, ὅπου ὑπάρχει καὶ πλουσία σχετικὴ βιβλιογραφία.

8. Περισσότερα γιὰ τὸ θέμα τῆς ποιμαντικῆς συνομιλίας βλ. εἰς, Ἰω. Κορναράκη, Ποιμαντικὴ (Πανεπιστημιακὰ παραδόσεις), Θεσσαλονίκη, ἄ.χ., σ. 146-156 καὶ Παπα - Φιλόθεου Φάρου, Ὁ Διάλογος, ἀρχεὲς καὶ μέθοδοι, Ἀθήναι 1983.

9. Φράσις τροπαρίου τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας, Μικρὸν Εὐχολόγιον ἢ Ἀγιασματάριον, ἐκδ. τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1984, σ. 203.

10. Γιὰ τὰ προσκίματα τοῦ Χριστιανικοῦ ναοῦ ὁ Γεώργ-

γιος Σωτηρίου γράφει: «Ἡ Ἐκκλησία πρὸς πλήρωσιν τῶν ὑψηλῶν αὐτῆς σκοπῶν... ἵδρυσεν καὶ διοργάνωσεν παρὰ τὸν χριστιανικὸν ναὸν παντὸς εἶδους οἰκίματα, ἐνθα παρεῖχτο ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ διαπαιδαγώγησις τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ καὶ ὅπου περιεθάλπετο πᾶσα κοινωνικὴ ἀνάγκη», Χριστιανικὴ καὶ Βυζαντινὴ Ἀρχαιολογία, ἐν Ἀθήναις 1942, σ. 238.

11. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρω, τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῶν διαφόρων βαθμίδων, τὰ μαθήματα βυζαντινῆς καὶ παραδοσιακῆς μουσικῆς, παραδοσιακῶν χορῶν, ζωγραφικῆς, χειροτεχνίας, ξένων γλωσσῶν, τὶς ἐκδηλώσεις τῆς θεατρικῆς σκηνῆς, τὰ μαθήματα τῆς σχολῆς γονέων.

12. Περισσότερα γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ μπορεῖ νὰ διαβάσει κανεὶς, στὸ ἄρθρον τοῦ Ἄλ. Σταυροπούλου, Ἀναζωογόνησις καὶ δραστηριοποίησις τῆς ἐνορίας καὶ στὶς ἐργασίαις ποῦ περιλαμβάνονται στὸν σχετικὸ βιβλιογραφικὸ ὁδηγό. Ὅλα αὐτὰ μπορεῖ νὰ τὰ βρεῖ κανεὶς στὸ ἀνάτυπο τοῦ συγγραφέως ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «Ὁ Ἐφημέριος» τῶν ἐτῶν 1985-1986 μὲ τίτλο, Μορφὲς Ποιμαντικῆς Διακονίας, σσ. 11-36.

13. Περισσότερα γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ βλέπε τοῦ Μητρο. Παραμυθίας Τίτου Ματθαίου, Ἡ ἐν νοσοκομεῖοις ποιμαντικὴ διακονία τῶν κληρικῶν, Ἀθήναι 1978, ὅπου ὑπάρχει καὶ σχετικὴ βιβλιογραφία.

14. Ρωμ. 14, 15.

15. Ὁμιλία «ὅτι οὐκ ἔστιν αἴτιος τῶν κακῶν ὁ Θεός», P.G. 31, 341 B.

16. Ματθ. 9, 37.

17. Περισσότερα γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ βλέπε στὴν ἐκδοσὴ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», Νόμος 590/1977 (Φ.Ε.Κ. 146/31-5-77, Τεύχος Α'), Ἀθήναι ἄ.χ. σ. 34-39.

18. Λεπτομερῶς γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ βλέπε στὴν ἀνωτέρω ἐκδοσὴ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, σ. 39-43.

19. Οἱ Συνοδικὲς Ἐπιτροπὲς εἶναι οἱ ἐξῆς: α) ἡ ἐπὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς β) ἡ ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης καὶ μουσικῆς γ) ἡ ἐπὶ τῶν δογματικῶν καὶ νομοκανονικῶν ζητημάτων δ) ἡ ἐπὶ τῆς θείας λατρείας καὶ τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου ε) ἡ ἐπὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου στ) ἡ ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς τῆς νεότητος ζ) ἡ ἐπὶ τῶν διορθοδόξων καὶ διαχριστιανικῶν σχέσεων η) ἡ ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς ἐπιμορφώσεως τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου θ) ἡ ἐπὶ τοῦ τύπου, τῶν δημοσίων σχέσεων καὶ τῆς διαφωτίσεως ι) ἡ ἐπὶ τῶν αἰρέσεων ια) ἡ ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς προνοίας καὶ εὐποιίας καὶ ιβ) ἡ ἐπὶ τῶν οικονομικῶν τῆς Ἐκκλησίας, Καταστατικὸς Χάρτης..., σ. 44-45.

20. Γράφει περὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁ Βλ. Φειδᾶς, ὅτι εἶναι «ἐπιτελικὸς πνευματικὸς ὀργανισμὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος... τελεῖ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ προσφέρει τὴν διακονίαν αὐτῆς ἐντὸς τῶν πλαισίων τῶν ἐκείνου ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου προδιαγραφόμενων ἢ προγραμματιζομένων ἰδιαιτέρων ἀναγκῶν εἰς τὸ καθ' ὅλου ποιμαντικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς ἐκασταχοῦ μητροπόλεις καὶ ἐνορίας», εἰς, Ἀρχιμ. Νικ. Πρωτοπαλά, Ἀποστολικὴ Διακονία πενήντα χρόνια (1936-1986), ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας 1988, σ. 7.

21. Περὶ τῶν σκοπῶν τοῦ Ἰδρυματος καὶ τῶν ὑπηρετούντων προσώπων στὸν Ῥαδιοφωνικὸ Σταθμὸ, βλέπε Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος 1994, ἐκδ. τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, σ. 253-254.

Ο ΑΝΑΛΩΤΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ Ι. ΜΟΝΗΣ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ*

Του κ. ΠΑΝ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ, Δ/ντού Λυκείου

2. Η Βιβλιοθήκη τής μονής Ταξιαρχών

Η μονή Ταξιαρχών είχε όλες τις προϋποθέσεις για τη συγκρότηση αξιόλογης βιβλιοθήκης, αλλά οι έθνικες δοκιμασίες και οι καταστρεπτικές πυρκαγιές του μοναστηριού στα χρόνια τής μαύρης σκλαβιάς δυσκόλεψαν τόν πλουτισμό της.

Στήν μετεπαναστατική περίοδο ή ίδρυση ελληνικού σχολείου στο μοναστήρι, ή εγκαταβίωση σ' αυτό αδελφών με πνευματικά ενδιαφέροντα (Δοσίθεος Ἀσημακίδης, Μητροφάνης Οικονομόπουλος, Δανιὴλ Πετρούλιας κ.ά.) και ή φοίτηση μοναχών τής μονής Ταξιαρχών σέ πανεπιστημιακές σχολές τής πατρίδας μας και τού έξωτερικού, συνέβαλαν αποφασιστικά στη δημιουργία μεγάλης βιβλιοθήκης στους Ταξιαρχες, ή όποία διαρκώς πλουτιζόταν με θεολογικά, φιλολογικά και ιστορικά συγγράμματα Ἑλλήνων και ξένων (κυρίως Γερμανών) συγγραφέων.

Στόν κώδικα τού μοναστηριού τόν ἀρχόμενον ἀπό τὸ ἔτος 1834, για πρώτη φορά γίνεται λόγος για βιβλιοθήκη στη μονή Ταξιαρχών. Στις σελίδες του ἀπό 206 ἔως 217 καταχωρίζονται οί τίτλοι 225 βιβλίων με τὸ ὄνομα τού συγγραφέα ή τού ἐκδότη τους, τὸν τόπο και τὸ χρόνο τής ἐκτυπώσεως, καθὼς και τὸ σχῆμα τού βιβλίου. Στή στήλη τῶν παρατηρήσεων ἀναγράφεται ἀκόμα ὁ τρόπος κτήσεως κάθε βιβλίου (δωρεά, ἀγορά, κ.λπ.).

Στόν ἀνωτέρω κατάλογο τῶν βιβλίων τής μονής τήν πρώτη θέση κατέχουν τὰ θεολογικά. Διακρίνει κανείς ἀνάμεσά τους συγγράμματα ἐρμηνευτικά τῶν βιβλίων τής Ἀγίας Γραφής, ὑπομνήματα και κυριακοδρομία, ὅπως τού Θεοφύλακτου Ἐρμηνεία εἰς τὰ 4 Εὐαγγέλια (Λειψία 1761), Ἐξήγηση τῶν κατὰ πάσαν Κυριακὴν ἀναγνωσμάτων ἐκ τῶν Ἐπιστολῶν τού Παύλου, ὑπὸ τού πατριάρχου Γρηγορίου Ε', Κυριακοδρομία τού Νικηφόρου Θεοτόκη κ.λπ.

Ξεχωριστὴ θέση κατέχουν τὰ ἔργα ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων και μεγάλων πατέρων τής Ἐκκλησίας, ὅπως τὰ Εὐρισκόμενα τού Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου (Παρίσιοι 1562), Τὰ ἅπαντα τού Μ. Βασιλείου (1551, τ. 2), Τὰ ἅπαντα τού Γρηγορίου Νύσσης (Παρίσιοι 1638), Λόγοι τού Χρυσοστόμου (1684), Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία Εὐσεβίου, ή Ἐκδοσις ἀκριβῆς τής Ὁρθοδόξου πίστεως Ἰωάν. Δαμασκηνοῦ (1715), Τὰ

Ἀσκητικά Ἰσαὰκ τού Σύρου (1770), Τὰ Εὐρισκόμενα Συμεὼν τού νέου θεολόγου, ή Βιβλιοθήκη τού Φωτίου, ή Φιλοκαλία περὶ τῶν ἱερῶν νηπτικῶν (Ἰωάν. Μαυροκορδάτου, 1782) κ.ά.

Δὲ λείπουν ἀπὸ τὴ Βιβλιοθήκη τὰ πολεμικά κατὰ τού Πάπα και τής ἀθείας ἔργα, ὅπως Ἐλεγχος κατὰ ἀθέων ὑπὸ Παρθενίου μοναχοῦ (1742), Ἀντίρρησης περὶ τής ἀρχῆς τού Πάπα, ὁ Ἀντίπαπας, ἦτοι ἀγῶνες ὑπερθαύμαστοι και ἥρωικά παλεύσματα Ἄθαν. Παρίου κ.λπ. Καταχωρισμένα στόν κατάλογο εἶναι και πολλά δογματικά και ἠθικά συγγράμματα διαφόρων συγγραφέων, ὅπως: Μέλισσα ἀπομνημονευμάτων, περὶ ἀγάπης και ἄλλων ἀρετῶν (1680), Συναγωγή θεοφθόγγων ρημάτων και διδασκαλιῶν τῶν θεοφόρων Πατέρων, Ἐγχειρίδιον συμβουλευτικὸν περὶ φυλακῆς τῶν 5 αἰσθήσεων, Περὶ μιμήσεως τού Χριστοῦ, Ἐρῶ Κατήχησις τῶν θείων δογμάτων, Δογματικὴ και ἠθικὴ Θεολογία (1721). Καταχωρισμένα στόν προαναφερθέντα Κώδικα εἶναι και πολλά φιλολογικά συγγράμματα. Μεγάλης ἀξίας εἶναι τὰ στερεότυπα κείμενα τῶν τραγωδιῶν τού Σοφοκλέους και τού Αἰσχύλου, καθὼς και τῶν Λόγων τού Δημοσθένους (Ἐκδ. Λειψίας). Ὑπάρχουν πολλά βιβλία με σχόλια στὰ ἔργα τού Ὀμήρου, στις τραγωδίες τού Εὐριπίδη, στόν Πίνδαρο και στόν Ἰσοκράτη. Στόν κατάλογο τῶν βιβλίων ἐπισημαίνει κανείς ἀκόμη πολλά λεξικά και ιστορικά συγγράμματα, ὅπως Ἱστορία Καρόλου τού ΙΒ', Ἱστορία τῶν Αἰγυπτίων - Καρχηδονίων κ.λπ., Ἱστορία τής Αὐτοκρατορίας τής Ρωσίας, Ἱστορικὸν βιβλίον ἀπὸ κτήσεως κόσμου μέχρι τής ἀλώσεως τής Κων/λεως ὑπὸ Μητροπ. Μονεμβασιάς Δωροθέου (1750) κ.λπ.

Πολλά ἀπὸ τὰ προαναφερθέντα βιβλία σώζονται μέχρι σήμερα.

Ἡ Βιβλιοθήκη τού μοναστηριού πλουτίστηκε σημαντικά με τὴ μεταφορὰ ἀπὸ τὴ Λειψία τής Γερμανίας τῶν βιβλίων τού ἀποθανόντος ἐκεἶ τὸ 1872 λόγιου μοναχοῦ τής μονής Ταξιαρχῶν Ἀνδρόνικου Δημητρακόπουλου.

Φαίνεται ὅμως ὅτι ή διοίκηση τού μοναστηριού κάποια χρονικά διαστήματα δὲν ἐπιδείκνυε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τὴ Βιβλιοθήκη. Γι' αὐτὸ σὲ φυλλάδιο τού 1883, πού ἐκδόθηκε ἀπὸ μοναχοὺς τής μονής Ταξιαρχῶν με τίτλο «οἰκονομολογικὰ φλυαρία», διατυπώνονται σοβαρὲς ὑπόνοιες για τὴν ἀπώλεια βιβλίων τής μονής «κυρίως μὴ δεδεμένων» και ἐκτοξεύονται

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 390 τού ὑπ' ἀρ. 18/1993 τεύχους.

κατηγορίες κατά τοῦ Ἱγουμενοσυμβουλίου, γιατί «οὐδεμία εἰσέτι ἐλήφθη πρόνοια, οὔτε περὶ καταλλήλου τοποθετήσεως οὔτε περὶ ἀναγκαίου καταλόγου τῶν ὅλων βιβλίων κατ' εἶδος»²⁵.

Πάντως, γεγονός εἶναι ὅτι ἡ Βιβλιοθήκη τοῦ μοναστηρίου διαρκῶς πλουτιζόταν καὶ μὲ τὰ βιβλία τῶν μορφωμένων κληρικῶν του ποὺ περιέχονται σ' αὐτὴ μετὰ τὸ θάνατό τους, καθόσον ἡ μονὴ Ταξιαρχῶν θεωρήθηκε πάντοτε «φυτώριο λογίων καὶ σεμνῶν κληρικῶν».

Ἡ Βιβλιοθήκη τῆς μονῆς Ταξιαρχῶν δὲν ἔχει μέχρι σήμερα μελετηθεῖ ἐπαρκῶς ἀπὸ κάποιο εἰδικό. Ὁ Ν. Βέης ποὺ ἔκανε περιοδεΐα στὶς μονὲς τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων (Παναθήναια 9,237 κ.έ.) ἄφησε ἔξω ἀπὸ τὴν ἔρευνά του τοὺς Ταξιάρχες. Πρῶτος ποὺ ἀσχολήθηκε μὲ τὴ Βιβλιοθήκη εἶναι ὁ τότε ἐπιμελητῆς τῶν χειρογράφων τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Λίνος Πολίτης, νεότερος γιὸς τοῦ διακεκριμένου φιλολόγου καὶ καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Νικ. Πολίτη. Ὁ ἀνωτέρω ἐπισκέφτηκε τὴ μονὴ Ταξιαρχῶν τὸ Νοέμβριο τοῦ 1937 σὲ ἐκτέλεση ὑπουργικῆς ἐντολῆς. Ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς Κύριλλος Παπαχριστοδουλόπουλος μὲ τὸ συμβούλιό του, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐξαιρετικὴ φιλοξενία, παρέσχε στὸν Πολίτη καὶ κάθε διευκόλυνση στὴν ἐξέταση καὶ μελέτη τῶν χειρογράφων, τῶν ἐγγράφων καὶ τῶν βιβλίων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ μοναστηρίου. Ἀπὸ τὴν ἐκθεση τοῦ ἀνωτέρω μαθαίνουμε ὅτι ἡ Βιβλιοθήκη τότε στεγαζόταν «εἰς τὴν παλαιὰν τράπεζαν τῆς μονῆς ἐντὸς ξυλίνων ἐρμαρίων μετὰ ὑαλίνων θυρίδων». Ἐνας μοναχὸς εἶχε ἀναλάβει τὴ φροντίδα τῆς. Τὰ βιβλία, κατὰ τὸ μελετητῆ, ἦσαν ἀταξινόμητα καὶ «ἐκτεθειμένα εἰς παντοίαν φθοράν».

Βεβαίως δὲν ὑπῆρχε φόβος νὰ χαθεῖ ἔντυπο, ἀλλὰ δὲ γινόταν καὶ χρῆση τῆς Βιβλιοθήκης, ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἴδιος. Κατὰ πρόχειρο ὑπολογισμό τοῦ ἀνωτέρω «τὰ βιβλία τὰ περιεχόμενα εἰς τὴν μονὴν Ταξιαρχῶν συμποσοῦνται εἰς 2.500 - 3.000». Μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχει ἡ Πατρολογία τοῦ Migne, μερικὰ τοῦ Corpus τῆς Βόννης τῶν Βυζαντινῶν ἱστορικῶν, λίγα ἀρχέτυπα²⁶ (π.χ. Σουΐδας τοῦ 1499), πολλὰ παλαιότυπα καὶ πολλὲς σπάνιες ἐκδόσεις (Fasti Gymnasii Patavini - Mensi Glossarium) Ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων Βενετίας 1720, ἡ Ἑλληνικὴ βιβλιοθήκη τοῦ Fabricius, παλαιοὶ τόμοι Ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδας κ.ἄ.

Ἡ πρώτη ταξινομήση καὶ καταγραφή σὲ καρτέλλες ὅλων τῶν βιβλίων τῆς μονῆς ἐγίνε τὸ 1939 ἀπὸ τὸ λόγιό ιερέα Θεόδωρο Παπαγεωργίου. Ὁ πόλεμος, ποὺ μεσολάβησε, νέκρωσε τὰ πάντα. Μόλις τὸ 1953-4 ἐπισκευάστηκε τμῆμα τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ μονα-

στηρίου καὶ ἐκεῖ, μέσα σὲ περιποιημένη αἴθουσα, μεταφέρθηκαν τὰ βιβλία.

Ριζικὴ ἀνακαίνιση τῆς Βιβλιοθήκης ἐγίνε στὴν περίοδο τῆς ἡγουμενίας τοῦ ἀρχιμανδριτῆ Νικηφόρου Πεζόπουλου. Ἡ ὄροφή τῆς αἴθουσας τῶν κειμηλίων καὶ τῆς βιβλιοθήκης ἐγίνε ἀπὸ μετὸν γιὰ τὴν προφύλαξη τῶν θησαυρῶν ἀπὸ πυρκαϊὰ καὶ κλοπῆ, ἀντικαταστάθηκε ἡ ἐπίπλωση τῆς Βιβλιοθήκης καὶ τοποθετήθηκαν τραπέζια, καθίσματα καὶ ἐπαρκῆς φωτισμὸς γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ μελετητῆ. Ὑπολείπεται ἡ ταξινομήση τῶν βιβλίων μὲ βάση τὰ σύγχρονα ἐπιστημονικὰ δεδομένα καὶ ἡ ἐξαρχῆς καταγραφή καὶ ἀριθμησὴ τους, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἀναζήτηση καὶ ἡ χρῆση τῶν βιβλίων τῆς πλούσιας Βιβλιοθήκης τοῦ μοναστηρίου.

Μιὰ πρόχειρη τακτοποίηση τῶν βιβλίων μὲ βάση τὶς παλαιὲς καρτέλλες ἐγίνε ἀπὸ τὸν ἐπιμελητῆ τῆς Βιβλιοθήκης π. Γρηγόριο Γιαννούλη μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ ἀρχαιολόγου Κων. Κυριακόπουλου, ὁ ὁποῖος ἀσχολήθηκε μὲ τὴ Βιβλιοθήκη τῆς μονῆς. Δυστυχῶς ὁμως ὁ πρόωρος θάνατός του σταμάτησε κάθε προσπάθεια πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτή.

Στὴ Βιβλιοθήκη τῶν Ταξιαρχῶν ξεχωριστὴ θέση κατέχουν τὰ ἑλληνικὰ παλαιότυπα ποὺ ἀνέρχονται στὰ 400, τὰ χειρόγραφα ποὺ ἐγγίζουν τὴν ἑκατοντάδα, κάποιοι κώδικες μεγάλης ἀξίας καὶ μερικὰ ἐπίσημα ἔγγραφα, σιγίλλια καὶ ταπία, ποὺ κατοχυρώνουν τὴν αὐτονομία καὶ σταυροπηγιακὴ κλήση τῆς μονῆς, καθὼς καὶ τὴν περιουσία τῆς. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρουμε μερικὰ ἀπὸ τὰ πιὸ παλαιὰ βιβλία ποὺ ἐντοπίσαμε στὴ Βιβλιοθήκη τῆς μονῆς.

1. Κατὰ Σουΐδαν ἅπαντα τοῦ θεοῦ καὶ μεγάλου καλουμένου Βασιλείου, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Βασιλείας, 1561.

2. Μητροφάνους Κριτοπούλου, Ὁμολογία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, Helmestadii, 1561.

3. Διονυσίου Ἀρειοπαγίτου, Τὰ εὐρισκόμενα, Παρίσιοι 1562.

4. Aemylio Francisci, Ψαλμοὶ τοῦ Δαυΐδ εἰς ἔμμετρον Λατινικὴν καὶ Ἑλληνικὴν, Βασιλεία, 1581.

(Συνεχίζεται)

25. Οἰκονομολογικαὶ φλυαρίαι, σελ. 17.

26. Ἀρχέτυπα ὀνομάζονται τὰ βιβλία ποὺ ἐκδόθηκαν τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας (1448-1500). Ἀναγνωρίζονται εὐκόλα ἀπὸ τὸ παλαιωμένο χαρτὶ καὶ τὰ χονδροειδῆ τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Συνήθως αὐτὰ δὲν ἔχουν ἀριθμημένους σελίδες, οὔτε τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδότη. Δὲ χρησιμοποιοῦν κεφαλαῖα γράμματα, οὔτε σημεῖα στίξεως. Ἔχουν ὁμως μεγάλη ἀξία γιὰ τὶς πολύτιμες εἰκονογραφίες τους καὶ τὶς ἄλλες πληροφορίες. Ἑλληνικὰ ἀρχέτυπα θεωροῦνται ἐκεῖνα τὰ βιβλία ποὺ τυπώθηκαν στὰ τυπογραφεῖα τῆς Μοσχόπολεως, Βουκουρεστίου, Κων/λεως καὶ Βενετίας.

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΓΡΗΓΟΡΙΟΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Τού κ. ΚΩΝ. ΚΟΝΤΑΞΟΠΟΥΛΟΥ, Δρος Ίατροῦ Καρδιολόγου

Γρηγόριος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου καὶ Ἐπίσκοπος Κωνσταντίας

Ἡ Κωνσταντία ἦταν τότε πρωτεύουσα τοῦ νησιοῦ. Γιορτάζεται στίς 5 Μαρτίου.

ΑΓΙΟΙ ΓΡΗΓΟΡΙΟΙ ΠΟΥ ΕΓΙΝΑΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ

Ἅγιος Γρηγόριος Ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας ὁ Θαυματουργός

Μέσα στήν μεγάλη χορεία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας πρωτεύουσα θέση ἔχει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος, ὁ Νεοκαισαρείας, ὁ Θαυματουργός. Ὑπῆρξε μαθητῆς τοῦ Ὁριγένη στήν Καισάρεια καὶ εἶναι ὀνομαστός ὁ ἀποχαιρετιστήριος λόγος του μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν του. Ἐκεῖ φαίνεται ἡ μεγάλη ἀξία τοῦ Ὁριγένη σὰν δασκάλου καὶ ἡ βαθειὰ εὐγνωμοσύνη τοῦ Γρηγορίου σὰν μαθητοῦ.

Τὸν βίον τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ συνέγραψε ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ἐπίσκοπος Νύσσης, ἀδελφὸς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἀλλὰ καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος σ' ἓνα λόγο του μιλά με θαυμασμό γιὰ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο ἀναφέροντας τὰ πνευματικά του χαρίσματα καὶ τὴν χάρη τῶν θαυμάτων.

Γεννήθηκε περὶ τὸ 213 στήν Νεοκαισάρεια τοῦ Πόντου καὶ ἀνῆκε σὲ ἐπιφανῆ οἰκογένεια εἰδωλολατρῶν. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ πατέρα του, βαπτίσθηκε Χριστιανὸς σὲ ἡλικία 14 χρονῶν. Καὶ πῆρε τὸ ὄνομα Γρηγόριος ἐνῶ προηγουμένως λεγόταν Θεόδωρος. Μαζὶ με τὸν ἀδελφὸ του Ἀθηνόδωρο σπούδασαν Ρητορικὴ, Λατινικὴ Φιλολογία καὶ Νομικά.

Σ' ἓνα ταξίδι τους πρὸς τὴν Βηρυττὸ ὅταν στάθμευσαν στήν Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης, οἱ δύο ἀδελφοὶ καταγοητεύθηκαν ἀπὸ τὴν διαλεκτικὴν διδασκαλίαν τοῦ Ὁριγένη καὶ ἐπὶ 5 ὀλόκληρα χρόνια παρέμειναν στήν Σχολὴν του, σπουδάζοντας Φυσικὲς ἐπιστήμες, Φιλοσοφία, Θεολογία καὶ Βιβλικὴ Ἑρμηνεία. Ὅταν ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Καισάρεια ὁ Γρηγόριος ἀπηύθυνε στὸν Ὁριγένη ἐκτενὴ εὐχαριστήριον λόγον. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ὁριγένης ἔστειλε στὸν Γρηγόριο ἐπιστολὴν ὅταν οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐπέστρεψαν στήν πατρίδα τους. Τότε ὁ Ἐπίσκοπος Ἀμασειᾶς Φαίδιμος τοὺς ἀνέδειξε σὲ Ἐπισκόπους. Ὁ Γρηγόριος ἔγινε Ἐπίσκοπος τῆς πατρίδας του Νεοκαισαρείας. Ἐκεῖ οἱ περισσότεροὶ κάτοικοι ἦταν εἰδωλολάτρες.

Ὅμως αὐτὸς ἀνέπτυξε τόσο καταπληκτικὴν ἱεραποστολικὴν καὶ ποιμαντικὴν δράση, ὥστε κατὰ τὴν παρὰ

δοση, ἐνῶ βροῖκε στὴ πατρίδα του μόνο 17 χριστιανούς, ὅταν πέθανε ὑπῆρχαν ἐκεῖ μόνο 17 εἰδωλολάτρες. Διακρίθηκε γιὰ τὴν ἐπιτέλεση πολλῶν θαυμάτων, γι' αὐτὸ καὶ ἔλαβε τὴν προσωνυμίαν Θαυματουργός.

Ἐπίσης διακρίθηκε γιὰ τὴν συγγραφὴν δογματικῶν, κανονικῶν, ἀπολογητικῶν καὶ ἐπιστολικῶν ἔργων. Ὅταν ξέσπασε ὁ διωγμὸς ἐπὶ αὐτοκράτορος Δεκίου (250) ἀναγκάσθηκε νὰ παραλάβει μαζὶ του τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ποιμνίου του καὶ νὰ καταφύγει στὰ βουνὰ γιὰ νὰ τὸ προφυλάξει ἀπὸ τὶς σφαγὰς καὶ τὶς τλαιπωρίες. Ὅταν τελείωσε ὁ διωγμὸς ξαναγύρῃσεν στήν Ἐπισκοπὴν του καὶ ὤρισεν νὰ τελεῖται κάθε χρόνον γιορτὴ πρὸς τιμὴν τῶν μαρτυρησάντων σ' αὐτὸ τὸ διωγμὸν πρὸς χάρη τῆς χριστιανικῆς μας πίστεως.

Ὑστερα ἀπὸ μιὰ πλοῦσιαν καὶ ἀποδοτικὴν ἐπισκοπικὴν δράσην τριάντα ὀλοκλήρων ἐτῶν τὸ ἔτος 270 ἐπὶ αὐτοκράτορα Αὐρηλιανοῦ ἐκοιμήθη ὁ περίφημος αὐτὸς Ἅγιος Ἐπίσκοπος σὲ ἡλικίαν 60 ἐτῶν. Ἡ ἱερὴ μνήμη του γιορτάζεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας στίς 17 Νοεμβρίου.

Ἅγιος Γρηγόριος Ἐπίσκοπος Νύσσης, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης εἶναι περισσότερον φιλόσοφος παρὰ θεολόγος. Εἶναι ὁ φιλοσοφικώτερος ἀπ' ὅλους τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅπως εἶπε ἓνας ξένος μελετητῆς, ἀνάμεσα στὸν Ὁριγένη, τὸν Μέγα Βασίλειον καὶ τὸν Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, ὁ Γρηγόριος ὁ Νύσσης «μπόρεσε καλύτερα ἀπ' ὅλους νὰ μεταφνεύσει στὸ ἐσωτερικὸν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τὴν πνευματικὴν κληρονομίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος». Κι ἓνας δικὸς μας σοφὸς ἔγραψε πὼς ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης εἶναι ὁ «Θεμελιωτῆς τῆς χριστιανικῆς μυστικῆς φιλοσοφίας». Γεννήθηκε στήν Νεοκαισάρειαν τοῦ Πόντου ἀπὸ μιᾶς εὐσεβῆ καὶ ἁγίας οἰκογένειας ποὺ ἀποτελεῖτο ἀπὸ 12 μέλη, δηλαδὴ οἱ γονεῖς καὶ 10 τέκνα. Ἀπὸ τὴν μεγάλην αὐτὴν οἰκογένειαν τὰ 7 μέλη τῆς ἀνακηρύχθηκαν Ἅγιοι.

Συγκεκριμένα ὁ πατέρας Βασίλειος ποὺ ἦταν ἱερέας, ἡ μητέρα Ἐμμέλεια, τέσσερις γιοί, ὁ Μέγας Βασίλειος Ἀρχιεπίσκοπος Καισαρείας, ὁ Πέτρος Ἀρχιεπίσκοπος Σεβαστείας, ὁ Ναυκράτιος ὁ ὄσιος, ὁ ἐδῶ ἀναφερόμενος Γρηγόριος ὁ Ἐπίσκοπος Νύσσης καὶ μιὰ θυγατέρα ἡ Ἁγία Μακρίνα.

Στὴν ἀρχὴ τῆς σταδιοδρομίας του ἐξασκοῦσε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ρήτορα, ὅμως μετὰ τὸν θάνατον τῆς

* Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελ. 393 τοῦ ὑπ' ἀρ. 18/1993 τεύχους.

συζύγου του Θεοσέβειας άφησε την ρητορική και άφωσιώθηκε στην ύπηρεσία της Έκκλησίας με την προτροπή και του άδελφού του Μεγάλου Βασιλείου τον όποιο πάντα πολυ σεβότανε και τιμούσε. Ο Μέγας Βασίλειος τó 371 τόν έκανε Έπίσκοπο Νύσσης. Η Νύσσα ήταν μιá μικρή πολίχνη της Καππαδοκίας.

Άδικα κατηγορούμενος για πράγματα που δέν έκανε καθαιρέθηκε από την θέση του Έπισκόπου από μιá άρειανική σύνοδο στην Νύσσα τó 376 και έτσι έφυγε από την θέση του. Όταν όμως τó 378 πέθανε ó άρειανός αυτοκράτορας Ουάλης επανήλθε θριαμβευτικά στο θρόνο του. Τó 381 έλαβε μέρος στην Β' Οικουμενική Σύνοδο που έγινε στην Κωνσταντινούπολη έναντίον του αίρετικού Μακεδονίου.

Έγραψε σπουδαίους λόγους και συγγράμματα και υπήρξε έπιφανής έκκλησιαστικός συγγραφέας. Έκοιμήθη ειρηνικά σέ μεγάλη ηλικία. Η ιερή μνήμη του τιμάται στις 10 Ίανουαρίου.

Άγιος Γρηγόριος Έπίσκοπος της Μεγάλης Άρμενίας, ó Φωτιστής

Άνάμεσα στους άγιους άνδρες στους όποιους όφείλεται ó έκχριστιανισμός όλοκλήρων λαών είναι ó άγιος Γρηγόριος ó Φωτιστής.

Ο Άγιος Γρηγόριος άφου πρώτα έζησε βίο μαρτυρικό για χάρη της πίστεώς του κι έξ αίτίας της άγριότητας του ειδωολάτρου βασιλιά της Άρμενίας, έπειτα σάν βραβείο και σάν έπαθλο της μεγάλης πίστεώς του, άξιώθηκε νά γίνει πραγματικά ó φωτιστής του λαού του, άφου πρώτα βάπτισε τόν ίδιο τόν πρώην διώκτη και βασανιστή του βασιλιά Τηριδάτη.

Λίγοι άνθρωποι σάν τόν Άγιο Γρηγόριο υπέφεραν τόσα βασανιστήρια κι έμειναν άκλόνητοι στην πίστη τους. Αυτό είναι τó προνόμιο τών Άγίων Μαρτύρων. Μά και λίγοι άνθρωποι σάν τόν Άγιο Γρηγόριο συνέδεσαν τó όνομά τους και τó έργο τους με τόν έκχριστιανισμό ένός όλόκληρου λαού. Μάρτυρας και Άπόστολος υπήρξε ó Άγιος Γρηγόριος ó Φωτιστής ó όποιος έζησε στα χρόνια του αυτοκράτορα Διοκλητιανού (284-304) και ήταν γιός του βασιλιά Άνάκ και συγγενής του βασιλιά της Άρμενίας Κουσουρώ.

Στην Καισάρεια της Καππαδοκίας διδάχθηκε την χριστιανική πίστη και άργότερα όταν έγινε ένας καλός και πιστός Χριστιανός χειροτονήθηκε από τόν Άρχιεπίσκοπο της περιοχής Λεόντιο κι αυτός Έπίσκοπος. Μετά πήγε στην πατρίδα του την Άρμενία όπου όλοι οί κάτοικοι ήταν ειδωολάτρες και άρχισε σιγά σιγά νά διδάσκει εκεί τόν Χριστιανισμό και νά κάνει τούς Άρμένιους Χριστιανούς.

Όμως ó βασιλιάς της χώρας ó Τηριδάτης που ή-

ταν φανατικός ειδωολάτρης δέν τά ήθελε αυτά και άφου συνέλαβε τόν Έπίσκοπο Γρηγόριο, τόν υπέβαλε σέ φρικτά βασανιστήρια και μετά τόν έστειλε έξορία στο Άραράτ όπου έπί πολλά χρόνια ταλαιπωρήθηκε. Άλλά ó Γρηγόριος μετά από άρκετόν καιρό ξαναγύρισε στην Άρμενία και κατάφερε τόν διώκτη και βασανιστή του βασιλιά νά τόν κάνει κι αυτόν Χριστιανό και μετά και όλους τούς Άρμένιους.

Έζησε πολλά χρόνια και έτσι μπόρεσε νά έπιτελέσει με άνεση τó ιεραποστολικό του έργο. Στα βαθιά του γεράματα και προτού πεθάνει χειροτόνησε τόν γιό του που όνομάζετο Άρωστάκης Άρχιεπίσκοπο Άρμενίας για νά συνεχίσει εκείνος τó σπουδαίο έργο του. Η Έκκλησία μας γιορτάζει την μνήμη του Άγίου Γρηγορίου Έπισκόπου Άρμενίας του Φωτιστού στις 30 Σεπτεμβρίου.

Άγιος Γρηγόριος Έπίσκοπος και Πάπας Άλεξανδρείας, ó Όμολογητής

Έζησε κατά τόν έννατο αιώνα όταν Αυτοκράτορας της βυζαντινής αυτοκρατορίας ήταν ó Λέων ó Ε' (813-820). Κι αυτός ó αυτοκράτορας ήταν εικονομάχος και έξέδιδε άσεβη αυτοκρατορικά διατάγματα για την καταστροφή τών εικόνων. Ο Άλεξανδρείας όμως Γρηγόριος υπεράσπιζε τó όρθόδοξο φρόνημα και ματαίωσε την έφαρμογή της βασιλικής θέλησης. Ο Λέων ó Ε' άπειλήσε τόν θαρραλέο Έπίσκοπο στην άρχη με γράμματα. Έπειδή όμως μάθαινε ότι δέν έλαμβάνοντο υπ' όψη οί άπειλές και οί προσταγές του, έφερε τόν γενναίο πρόμαχο της Έκκλησίας δέσμιο στη Κωνσταντινούπολη. Ο Γρηγόριος παρουσιάσθηκε με θάρρος στον βασιλιά και τόν έλεγε μπροστά στην σύγκλητο και τούς άρχοντες σάν δυσσεβή και αίρετικό.

Αυτός δέ έπειδή όργίσθηκε πολυ διέταξε νά μαστιγώσουν τόν Έπίσκοπο και νά τόν έξορίσουν μακριά άπ' την πόλη. Ο Γρηγόριος απέθανε μετά από τρία χρόνια στην έξορία. Η Έκκλησία μας τιμά την ιερή μνήμη του στις 5 Νοεμβρίου.

(Συνεχίζεται)

ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΒΙΒΛΙΚΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

Τοποθεσίες, εύρήματα, γεγονότα.

Μία μνημειώδης έκδοση της Άπ. Διακονίας, άληθινός πανδέκτης πληροφοριών θρησκευτικού και άρχαιολογικού ένδιαφέροντος. Ό,τι έχει σχέση με πρόσωπα, τόπους και γεγονότα της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης. Έξ όλόκληρου τυπωμένο σέ χαρτί ίλλουστρασιόν και τετραχρωμία. Κατάλληλο για παιδιά, μαθητές, καθηγητές και ιστορικούς. (Σχήμα 24X29 εκ., σελ. 200).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Ἀδέλφια τοῦ Χριστοῦ

Ἐνα παλαιὸ πρόβλημα τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας, εἶναι ἡ κατάσταση ποὺ επικρατεῖ στὶς φυλακές.

Τὰ τελευταῖα χρόνια ἔγινε κάποια προσπάθεια εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν ἐκσυγχρονισμό τοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος, ὥστε νὰ γίνῃ περισσότερο ἀνθρώπινο, παρέμεινε ὅμως ἄλυτο καὶ ἐπεκτείνεται τὸ πρόβλημα τῆς συμφόρησης. Ἦδη στὶς φυλακές τῆς χώρας κρατοῦνται ὑπερδιπλάσιοι ἀπὸ ὅσους χωρᾶνε, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ κατάσταση νὰ παίρνῃ δραματικὰ χαρακτηριστικά. Οἱ κρατούμενοι συνωσιζονται κατὰ ομάδες στὰ κελιά, μὲ ὅλα τὰ συνεπακόλουθα. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἀνήκουν στὴν ομάδα τῶν «ἐλαχίστων ἀδελφῶν» ποὺ ἀνέφερε ὁ Κύριος. Πρέπει νὰ ληφθεῖ κάθε μέρμινα, ὥστε νὰ δημιουργηθοῦν οἱ δέουσες συνθήκες, γιὰ νὰ εἶναι ὁ χρόνος κρατήσεως, χρόνος σωφρονισμοῦ ὄντως καὶ ὄχι ἐξαγορώσεως...

Σύγχρονοι Φαλμεράιερ

Ἀνθελληνικὴ προπαγάνδα ἐπιχειρεῖται μέσα ἀπὸ διδακτικὰ βιβλία ξένων ἐκδοτικῶν οἴκων. Ἐμφανίζουν τὴν Κρήτη, τὰ Δωδεκάνησα καὶ τὴν Κύπρο ὡς τουρκικὰ ἐδάφη, τὰ Σκόπια ὡς Μακεδονία καὶ τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴ Μακεδονία ὡς διαφορετικὰ ἔθνη.

Στὴ σοβαρότατη αὐτὴ καταγγελία γιὰ τὴν θρασύτατη προπαγάνδα σὲ βάρος τῆς χώρας μας προέβη πρόσφατα, ἡ Πανελλήνια Ὁμοσπονδία Ἰδιοκτητῶν Φροντιστηρίων Ξένων Γλωσσῶν, ἡ ὁποία ζήτησε ἀπὸ τὰ μέλη τῆς νὰ σταματήσουν νὰ διδάσκουν τὰ βιβλία αὐτὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ἐκδοτικοὺς οἴκους νὰ τὰ ἀποσύρουν ἀμέσως, ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμο, ὅπου πωλοῦνται. Ἐπίσης, κατήγγειλε τὸ γεγονός στὸν ὑπουργὸ Παιδείας, ὁ ὁποῖος ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ ἐρευνήσει τὸ θέμα. Τὰ βιβλία τὰ ὁποῖα ἐπισημάνθηκαν ἀπὸ τὴν Ὁμοσπονδία —μέσα στὶς 5.000 καὶ πλέον τῶν τίτλων ξένων ἐκδοτικῶν οἴκων ποὺ κυκλοφοροῦν καὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι, ὅπως παρατηρήθηκε, δύσκολο νὰ ἐλεγχθοῦν— εἶναι τὰ ἐξῆς: PHOTO DICTIONARY LONGMAN, στὸ ὁποῖο ἐμφανίζονται ἡ Κρήτη καὶ τὰ Δωδεκάνησα ἀλλὰ καὶ ἡ Κύπρος ὅτι ἀνήκουν στὴν Τουρκία. READING FOR ADULTS UNIT M. Ἀλέξανδρος, ὅπου παρουσιάζεται ἡ Ἑλλάδα καὶ ἡ Μακεδονία ὡς διαφορετικὰ ἔθνη. Χάρτης σὲ ντοσιὲ τοῦ MACMILLAN, ὅπου ἐμφανίζονται τὰ Σκόπια ὡς Μακεδονία. Γερμανικὸ βιβλίο, μὲ τὰ Σκόπια ὡς Μακεδονία ἐπίσης. Ὅπως το-

νίστηκε στὴ συνέντευξη Τύπου ἀπὸ τὴν πρόεδρο τῆς ΠΟΙΦΕΓ κ. Μαρία Ἀναστασάκη καὶ τὸ γενικὸ γραμματεῖα κ. Γ. Κουτρούλη, «ἂν οἱ ξένοι οἴκοι δὲν συμμορφωθοῦν, ἡ Ὁμοσπονδία εἶναι ἀποφασισμένη νὰ μοιχοτάρῃ ὅλα τὰ βιβλία τους». «Υπῆρξαν», ἀναφέρθηκε, «κάποιες συναντήσεις μὲ δύο ἀπὸ τοὺς ἐκδοτικοὺς οἴκους, δόθηκαν κάποιες ἀπολογητικὲς ἐξηγήσεις ὅτι πρόκειται περὶ λάθους καὶ ὅτι τὰ ἀπέσυραν ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τῆς Ἑλλάδος». Ἀκόμη, σημειώθηκαν τὰ ἐξῆς: «Ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ κρούσματα ἀποτελοῦν τρανταχτὲς ἀποδείξεις γιὰ τὸ τί πρόκειται νὰ συμβεῖ ἂν ἡ ἔλευση τῶν ξένων γίνῃ ἀνεξέλεγκτη στὸ χώρο τῆς ξενόγλωσσης ἐκπαίδευσης, κρούσαμε τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου. Ἐχομε ἤδη ζητήσει ἀπὸ τὸν ὑπουργεῖο νὰ μὴ δίνει ἄδεια ἴδρυσης σχολεῖοι σὲ ξένους, ἂν δὲν γνωρίζουν τὴν ἐλληνικὴ γλῶσσα καὶ τὴν ἱστορία, αἶτημα ποὺ ἔχει ἐπι크ροτηθεῖ ἀπὸ ὄλους τοὺς κατὰ καιροὺς ὑπουργοὺς Παιδείας, ἀλλὰ ἀκόμα δὲν εἶναι βέβαιο ἂν ὑπάρχει ἡ δέσμευση στὸ σχετικὸ Π.Δ.».

Κάθε ὥρα 4 Ἕλληνες νεκροί...

Κάθε ὥρα χάνουν τὴ ζωὴ τους περίπου 3-4 Ἕλληνες ἀπὸ τὴ στεφανιαία νόσο ἢ κάποια ἄλλη καρδιαγγειακὴ πάθηση. Ἔτσι, οἱ ἀσθένειες τῆς καρδιάς καὶ τῶν ἀγγείων ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι ἡ πρώτη αἰτία θανάτου σὲ ποσοστὸ 50% καὶ ἀκόμα στέλλουν στὸ χειρουργεῖο περίπου 6.000 Ἕλληνες κάθε χρόνο.

Ἡ στεφανιαία νόσος εἶναι πιὸ συχνὴ στοὺς ἄνδρες ἀπὸ ὅ,τι στὶς γυναῖκες σὲ σχέση περίπου 8:1 πρὶν τὴν ἡλικία τῶν 40 ἐτῶν. Στους ἄνδρες, ἡ μεγαλύτερη συχνότητα εἶναι μεταξὺ 50 καὶ 60 ἐτῶν καὶ στὶς γυναῖκες μεταξὺ 60 καὶ 70 ἐτῶν. Στὴν ἡλικία τῶν 80 ἐτῶν ἡ συχνότητα εἶναι ἴδια. Οἱ προδιαθεσιακοὶ παράγοντες γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς στεφανιαίας νόσου εἶναι οἱ ὑπερλιπιδαιμίες, ἡ ὑπέρταση, τὸ κάπνισμα, τὸ θετικὸ κληρονομικὸ ἱστορικὸ, ὁ σακχαρώδης διαβήτης, ἡ παχυσαρκία, ἡ καθιστικὴ ζωὴ χωρὶς ἐπαρκὴ ἄσκηση καὶ τὸ στρές.

Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ συχνότητα ἐμφάνισης ἐμφράγματος τοῦ μυοκαρδίου εἶναι 2-4 φορές μεγαλύτερη στοὺς πρώτου βαθμοὺς συγγενεῖς ἀσθενῶν μὲ ἐμφραγμα μυοκαρδίου.

Τὰ παραπάνω τονίστηκαν ἀπὸ τὸν εἰδικὸ παθολόγο κ. Ν. Καλογερόπουλο σὲ συνέντευξη Τύπου ποὺ δόθηκε μὲ ἀφορμὴ τὰ τρία χρόνια κυκλοφορίας τῶν

... δισκίων σκόρδου στην Ελλάδα! Τα χάπια σκόρδου έχουν την ιδιότητα να δρουν ευνόικα στην χοληστερίνη, τα τριγλυκερίδια, στη συστολική και διαστολική πίεση και στην πηκτικότητα του αίματος για την αποφυγή θρόμβων.

Είναι κι αυτό –τό... δισκίο σκόρδου– μιὰ κάποια «έκφραση» (άοση ασφαλώς!) του πολιτισμού μας! Πέρα όμως από το φαιδρολόγημα, καλό είναι να δώσουμε τη δέουσα σημασία στις άνησχητικές αποκαλύψεις του γιατρού. Ή μάλλον, όχι άπλως να δώσουμε σημασία...

Δορυφόρος με φέσι!

Οί Κάννες της Γαλλίας, σὲ λίγο καιρὸ δὲν θὰ εἶναι γνωστὲς μόνο για τὸν κινηματογράφο, ἀλλὰ και για τὸν TURKSAT. Εἶναι ὁ πρῶτος τουρκικὸς δορυφόρος πὸν θὰ ἐκτοξευθεῖ στὶς 21 Ἰανουαρίου και ἡ κατασκευὴ του ὀλοκληρώθηκε στὴν ὁμορφὴ περιοχή της Γαλλίας. Οἱ γείτονές μας ἔχουν ἐπενδύσει δισεκατομμύρια δολάρια στὸ πρόγραμμα MEGA PROJECTS, μέρος τοῦ ὁποῖου εἶναι και ὁ TURKSAT. Ὁ δορυφόρος αὐτὸς θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν εὐκρινὴ μετάδοση τῶν ραδιοτηλεοπτικῶν προγραμμάτων στὴν Κεντρικὴ Εὐρώπη και σὲ ὅλη τὴ Μέση Ἀνατολή.

–Εἶδες ἡ Τουρκία;...

Οἱ συνέπειες...

Ξέρετε ὅτι τὸ ἀνθρώπινο γονίδιο κάνει τὰ ... γουρούνια νὰ μεγαλώνουν γρηγορά; Οἱ ἐπιστήμονες τὸ ξέρουν και δὲν κάθονται μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια. Ἐμφύτευσαν ἀνθρώπινα γονίδια σὲ τετράποδα και σὲ ψάρια και τὸ πείραμα ἄρχισε. Πρόβατα, ἀγελάδες, γουρούνια, κασίκες γνώρισαν τὴ βελόνα τῶν εἰδικῶν, οἱ ὁποῖοι παρακολουθοῦν μὲ κομμένη τὴν ἀνάσα τὰ ἀποτελέσματα. Σκοπὸς τους εἶναι νὰ φτιάξουν μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἕνα ἐργοστάσιο παραγωγῆς ζώων και ψαριῶν. Τὸ γονίδιο εἶναι τὸ στοιχεῖο τοῦ χρωματοσώματος πὸν ἐξασφαλίζει τὴ μεταβίβαση τῶν χαρακτήρων κάθε εἶδους ἀπὸ τοὺς γονεῖς στοὺς ἀπογόνους. Οἱ ἐπιστήμονες ὁμως διασταύρωσαν τὰ γονίδια διαφορετικῶν εἰδῶν ἐπεμβαίνοντας στὴ φύση και οἱ πρῶτες ἀπαντήσεις ἀπὸ τὸ πείραμα εἶναι ἀπὸ ἀστεῖες ἕως τραγικές. Μπορεῖ τὸ ἀνθρώπινο γονίδιο νὰ μεγαλώνει γρηγορότερα τὰ γουρούνια, ἀλλὰ τὰ κάνει τυφλά, ἀρθρωτικά και ὅταν... φτάνουν στὸ πιάτο μας ἔχουν πολὺ ἄσχημὴ γεύση. Βασισμένοι στὴ θεωρία πὸν μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ στὴ δημιουργία πολλῶν ὀλόιδιων ἀνθρώπων, οἱ ἐπιστήμονες κατάφεραν τώρα νὰ παράγουν μαζικά πρόβατα και ἀγελάδες. Ὁ πρῶτος αὐτὸς τρόπος βρήκε τὴν ἐφαρμογὴ του και στὰ φυτά. Στὴν Ὁξφόρδη, οἱ εἰδικοὶ ἐμφύτεψαν γονί-

διο σκορπιῶν σὲ λάχανο. Γρηγορά ἀποδείχτηκε πὸς τὰ λάχανα αὐτὰ σκοτώνουν τὶς κάμπιες πὸν τὰ δαγκώνουν! Δὲν ἀποδείχτηκε ὁμως ἀκόμα ποιὲς θὰ εἶναι οἱ συνέπειες στὸν ἀνθρώπινο ὀργανισμὸ ἀφοῦ ἀκόμη τὰ λάχανα δὲν ἔχουν γίνει... γεῦμα στὸ τραπέζι μας. Κυκλοφόρησε, ὀστόσο, τὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ νέα προϊόντα, οἱ ντομάτες, πὸν δὲν λιώνουν ἀλλὰ ἔχουν ἄσχημὴ γεύση...

–Νὰ ναι ἄραγε μόνον αὐτὲς οἱ συνέπειες;

Ἴδου ἡ Πάτρα, ἰδου τὸ παράδειγμα!...

Οἱ μαθητὲς τῆς Πάτρας στρώνονται στὴ δουλειά. Τὰ χρήματα πὸν θὰ κερδίσουν θὰ τὰ διαθέσουν για τὴν κάλυψη τῶν ἀναγκῶν τῶν σχολειῶν τους.

Ἡ δουλειά τῶν μαθητῶν εἶναι εὐκόλη. Μὲ μία ἀπλή κίνηση, ρίχνουν σὲ κάδους χαρτιά, κουτιά και γυαλιά, συμμετέχοντας στὸ πρόγραμμα ἀνακυκλώσεως πὸν ἄρχισε μὲ πρωτοβουλία τοῦ Δήμου τῆς πόλης.

Σὲ κάθε ἕνα ἀπὸ τὰ 60 σχολεῖα ὑπάρχουν κάδοι στὰ προαῦλια, ὅπου οἱ μαθητὲς ρίχνουν τὰ χαρτιά και τὰ κουτιά ἀλουμίνιου. «Ὁ ὑπερκαταναλωτισμὸς σὰν τρόπος ζωῆς τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχει δημιουργήσει βάνουση παρέμβαση στὸ περιβάλλον», ἀναφέρει ὁ δήμαρχος τῆς Πάτρας κ. Ἀνδρέας Καράβολας και συμπληρώνει: «Ὁ κῶδωνας κινδύνου ἔχει χτυπήσει ἀπὸ καιρὸ, ὁ Δήμος τῆς Πάτρας ξεκινάει ἕνα πρωτοποριακὸ πρόγραμμα ἀνακυκλώσεως χαρτιοῦ και ἀλουμίνιου ἀπὸ τὰ μεγάλα συγκροτήματα τῆς πόλεως». Ὅπως δηλώνει ὁ χημικὸς μηχανικὸς κ. Ἀνδρέας Τριανταφυλλόπουλος, οἱ στατιστικὲς λένε ὅτι ὑπάρχει 20% χαρτὶ στὰ ἀπορρίματα και ἕνας πρῶτος στόχος εἶναι αὐτὸ τὸ ἐξάμηνο νὰ συγκεντρωθεῖ τὸ 10% τοῦ χαρτιοῦ πὸν καταλήγει στὰ ἀπορρίματα. Ὁ καθηγητὴς κ. Θεόδωρος Πολυζῶης εἶναι αισιόδοξος: «Εἶναι ἕνα πρόγραμμα πὸν ἂν βοηθήσουν ὀλοι θὰ ἔχει μεγάλη ἐπιτυχία». Τὰ παιδιὰ στὰ νηπιαγωγεῖα, δημοτικά, γυμνάσια και λύκεια ἄρχισαν νὰ ρίχνουν τὰ χαρτιά στοὺς εἰδικούς κάδους πὸν τοποθετήθηκαν στὰ προαῦλια. «Ἀπὸ τὴ στιγμή πὸν τοποθετήθηκαν οἱ κάδοι και μᾶς μίλησαν για τὴν ἀνακύκλωση δὲν ὑπάρχει στὸ προαῦλιο κουτὶ ἀναψυκτικὸ πεταμένο», λέει δεκαπεντάχρονη μαθήτρια. Πλάι της μιὰ συμμαθήτριά της δείχνει ξαφνιασμένη μὲ τὸ γεγονός ὅτι θὰ συγκεντρῶσουν χρήματα ἀπὸ τὰ ἀπορρίματα: «Πουλώντας τὰ ἀνακυκλωμένα ὑλικά, θὰ ἀγοράσουμε φωτοτυπικὸ μηχανήμα, ἴσως δημιουργήσουμε και βιβλιοθήκη, ἀλλὰ και ἕνα μικρὸ ποσὸ θὰ τὸ διαθέσουμε για τὴν ἐκδρομὴ μας τὸ Μάιο».

–Μπράβο τους!

Τού κ. Ευαγγέλου Π. Λέκκου

* **Είκοσι χρόνια στον 'Αρχιεπισκοπικό θρόνο** συμπληρώνει αυτές τις ημέρες ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. Σεραφείμ (1974-1994). Για να τιμηθεί τὸ γεγονός, ἡ 'Ι. Σύνοδος ἀφιέρωσε τὰ «Δίπτυχα - 1994» στὸν Μακαριώτατο, ἡ 'Αποστολικὴ Διακονία ἐξέδωσε σὲ καλαίσθητο ἀνάτυπο τὰ εἰσαγωγικὰ τῶν Διπτύχων καὶ τὸ ἐγκόλλιο ἡμερολόγιό της (ἀτζέντα), ἡ 'Ι. Μονὴ Κοιμ. Θεοτόκου Πεντέλης παραθέτει γεῦμα (13 'Ιανουαρίου) καὶ ὁ 'Ιερὸς Σύνδεσμος Κληρικῶν 'Ελλάδος δεξιώνεται τὸν Κλῆρο καὶ ἐπισήμους στὴν 'Αρχιεπισκοπὴ 'Αθηνῶν (16 'Ιανουαρίου).

* **Ἡ 'Ορθόδοξος 'Ακαδημία Κρήτης** συμπλήρωσε, τὸν περασμένο 'Οκτώβριο, 25 χρόνια λειτουργίας καὶ προσφοράς, «στὴ διαλογικὴ μαρτυρία καὶ στὴ λειτουργικὴ διακονία τῆς 'Ορθοδοξίας πρὸς τὸ σύγχρονο ἄνθρωπο πού ζεῖ στὸ μεταίχμιο τοῦ κόσμου πού φεύγει καὶ ἐκείνου πού ἔρχεται». Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἐστειλε σχετικὸ συγχαρητήριο τηλεγράφημα στὸ Γεν. Διευθυντὴ τοῦ 'Ιδρύματος κ. 'Αλ. Παπαδερό, ἐνῶ καὶ ἡ 'Ακαδημία 'Αθηνῶν τῆς ἀπένευμε βραβεῖο (συνεδρία 30ῆς Δεκεμβρίου 1993).

* **Ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης 'Αλβανίας κ. 'Αναστάσιος** ἔγινε ἐπίσημα δεκτὸς ὡς ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν, στίς 14 Δεκεμβρίου 1993. Στὴ διάρκεια τῆς ἐπίσημης τελετῆς προηγήθηκε χαιρετισμὸς ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς 'Ακαδημίας κ. Κων. Δεσποτόπουλο καὶ προσφώνηση ἀπὸ τὸν νέο 'Ακαδημαϊκό, Καθηγ. κ. Μάρκο Σιώτη, ὁ δὲ 'Αρχιεπίσκοπος κ. 'Αναστάσιος ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Παράδοση καὶ ὄραμα εἰρηνικῆς συνυπάρξεως τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων στὴν 'Αλβανία».

* **«Ὁ ἄρτος τοῦ παιδιοῦ»**, εἶναι τὸ σεμνὸ στὴν ἐμφάνιση, ἀλλὰ τόσο καλογραμμένο ἐκκλησιαστικὸ νεανικὸ περιοδικὸ πού συντάσσει κι ἐκδίδει ὁ πανοσ. ἀρχιμ. κ. 'Ιερεμίας Φούντας, ἱεροκήρυκας τῆς 'Ι. Μητροπόλεως Μεγάρων καὶ Σαλαμίνας (Μάνδρα 'Αττικῆς). Ὁ ἴδιος κυκλοφορεῖ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀξιόλογων ἐκδόσεών του, καὶ τὴν περιοδικὴ «Χριστιανικὴ Οἰκογένεια» (ὡς παράρτημα τῆς «'Ορθόδοξης ζωῆς»).

* **Γιὰ τοὺς «ἐν φυλακαῖς»** ἐλαχίστους ἀδελφοὺς τοῦ Χριστοῦ, ὁ «'Ονήσιμος» (Σύλλογος συμπαραστάσεως κρατουμένων), πού ἰδρύθηκε τὸ 1982, προσφέρει σημαντικὴ ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ συμπαράσταση, ἐκδίδει τὸ περιοδικὸ «Φίλοι φυλακισμένων», ἡ-

μερολόγια τοῦ τοίχου καὶ τσέπης, διαθέτει σειρὲς slides ἠθικοπλαστικοῦ καὶ ἐπιμορφωτικοῦ περιεχομένου καθὼς καὶ κινηματογραφικὲς ταινίες 16 χλιοστῶν ἐγχρωμες. Σχετικὲς πληροφορίες παρέχονται ἀπὸ τὸ Σύλλογο στὰ τηλ. 3622017, 3645305 καὶ 6916280.

* **Οἱ ἀποφυλακίσεις ἀπόρων κρατουμένων**, γιὰ τίς ὁποῖες πρωτοστατεῖ ὁ πανοσ. ἀρχιμ. κ. Γερβ. Ραπτόπουλος, ἱεροκήρυκας τῆς 'Ι. Μητροπόλεως Κασσανδρείας συνεχίσθηκαν καὶ τὸν προηγούμενο χρόνο. Ὅπως μᾶς πληροφορεῖ τὸ ὑπ' ἀρ. 203 τεύχος τοῦ περιοδικοῦ του «Χριστ. Παλμοί», στὸ διάστημα 15 'Οκτωβρίου 1992 ἕως 15 'Οκτωβρίου 1993 ἀποφυλακίσθηκαν 2.860 ἄποροι κρατούμενοι ἀπὸ 30 φυλακὲς τῆς 'Ελλάδος, 4 Τμήματα τάξης, 3 στρατιωτικὲς φυλακὲς, 2 φυλακὲς ἐξωτερικοῦ καὶ 12 πόλεις ὅπου δροῦν κλιμάκια ἐξωτ. ἱεραποστολῆς. ('Ὅσοι θέλουν νὰ συνδράμουν ἄς ἀπευθυνθοῦν: «Χριστ. Παλμοί», Τ.Θ. 10397, 54110 Θεσσαλονίκη).

* **Ἡ Γραμματεία Νοτίου Εὐρώπης τοῦ «Συνδέσμου»**, δηλαδὴ τῆς «παγκόσμιας ἀδελφότητος ὀρθόδοξων νεολαίων», στὴν ὁποία μετέχουν σήμερα 74 ὀρθόδοξες νεανικὲς κινήσεις καὶ θεολογικὲς Σχολές, προερχόμενες ἀπὸ 33 χῶρες τῆς Εὐρώπης, 'Ασίας, 'Αμερικῆς, 'Αφρικῆς καὶ Μέσης 'Ανατολῆς, μετὰ ἀπὸ σχετικὴ ρύθμιση τοῦ 'Αρχιγραμματέως τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου πανοσ. ἀρχιμ. κ. Δαμασκηνοῦ Καρπαθάκη ἐγκαταστάθηκε σὲ χῶρο τοῦ κτηρίου τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας ('Αθήνα). Λειτουργεῖ κάθε Δευτέρα, Τρίτη καὶ Πέμπτη (11.00–13.00) καὶ ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ τὸ τηλεφ. κέντρο τοῦ κτηρίου 7248680-89, ἔσωτ. 260.

* **Προστάτες ἅγιοι τῶν πολυτέκνων** ἀνακηρύχθηκαν πρόσφατα οἱ Τερέντιος καὶ Νεονίλλα, ὁμόζυγοι μάρτυρες, καὶ τὰ ἐπτά τέκνα καὶ σύναθλοί τους Σάρβηλος, Νιτᾶς, 'Ιέραξ, Θεόδουλος, Φώτιος, Βῆλη καὶ Εὐνίκη. Ἡ μνήμη τους τιμᾶται τὴν 28ῃ 'Οκτωβρίου. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς γιορτῆς τους, ὁ Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν καὶ πάσης 'Ελλάδος κ. Σεραφείμ διαβεβαίωσε τὴν Συνομοσπονδία τῶν Πολυτέκνων ὅτι «ἡ μητέρα 'Εκκλησία τοὺς περιβάλλει πάντοτε στοργικὰ καὶ ἀποβλέπει σ' αὐτοὺς ὡς ἀριστοὺς οἰκογενειάρχες καὶ ὀρθόδοξους 'Ελληνας».

* **«Ἡ 'Ορθοδοξία μὲ λίγα λόγια καὶ πολλὰ σκίτσα»**, εἶναι μιὰ κομψὴ 32σέλιδη ἐκδοση, σὲ μετάφραση ἀπὸ τὴν παρόμοια ρωσικὴ τοῦ 1992, πού κι-

αυτή προήλθε από την ὀρθόδοξη νεολαία τῆς Φινλανδίας. Τίτλος: «Εἶσαι χριστιανὸς ὀρθόδοξος; Σ' ἐνδιαφέρει...» καὶ ὀφείλεται στὴ «Χριστιανικὴ Στέγη Καλαμάτας» (Βασ. Γεωργίου Α' 5, 24100 Καλαμάτα, τηλ. 0721/23176). Κάνει ἐποπτικὸ λόγο γιὰ τὸ Σταυρὸ καὶ τὸ συμβολισμό του, τὴν εἰκόνα, τὸν ἱ. ναὸ, τὰ Μυστήρια, τὸν ἀγιασμό, τὴν κηδεῖα καὶ ἔθιμα τῶν Ὁρθοδόξων.

* **Ὁ «Οἶκος Εὐγηρίας Ἁγίου Χαράλαμπος Αἰγίου»** ἀρχίζει τὴ λειτουργία του αὐτὲς τὶς ἡμέρες. Εἶναι ἓνα ἀκόμα ἴδρυμα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας. — **Διαρρήκτες** ἀφῆρσαν ἀπὸ τὶς ἐγκαταστάσεις τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως (στὴν Κοινότητα Γρηγορίου Αἰγιαλείας) μηχανήματα τοῦ Σταθμοῦ ἀξίας 2.500.000 δρχ. Μέχρις ὅτου συγκεντρωθεῖ τὸ ποσὸ γιὰ τὴν ἀντικατάστασή τους, διεκόπη ἡ ἀναμετάδοση τῶν προγραμμάτων τοῦ Ρ/Σταθμοῦ.

* Τετραώροφο κτήριο, στὸ ὁποῖο στεγάζεται τὸ «**Ζήτειον Πνευματικὸν Κέντρον**» τοῦ ἱδρυματικοῦ ναοῦ Ζωοδόχου Πηγῆς Καμινίων, ἐγκαινιάσθη τὴν Κυριακὴ 5 Δεκεμβρίου 1993 ὁ Σεβ. Μη-

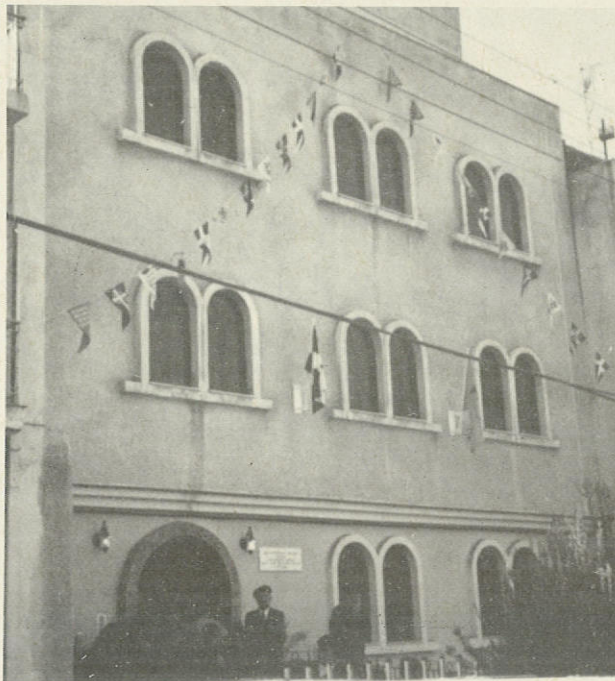
ποῖο ἀπὸ ἐτῶν ἐφημερεύει ὁ πρωτοπρ. κ. Χαράλαμπος Τζέρμπος.

* **Στὸ περιοδικὸ «Πάντα τὰ Ἑθνη»**, ἔκδοση τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀπὸ τὸ ἔτος 1982, ποὺ διακονεῖ στὸ ἔργο τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν ἀπένευμε τὸ βραβεῖο Γεωργίου Σκούρα (ποσοῦ 400.000 δρχ.) κατὰ τὴ συνεδρία τῆς 30ῆς Δεκεμβρίου 1993, τὸ ὁποῖο μάλιστα αὐξήσῃ κατὰ 400.000 δρχ. γιὰ ἐνίσχυση τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας μας.

* Μὲ σειρά ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων, παράλληλων πρὸς τὶς ἐκκλησιαστικὰς Ἀκολουθίας, ὁ ἐνοριακὸς ναὸς τοῦ ἁγίου Ἐλευθερίου Ἀρεως (Ἀθήνα), τίμησε καὶ φέτος τὸν προστάτη του Ἁγιο, ἀπὸ 10-15 Δεκεμβρίου. Μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνονταν: ἐθελοντικὴ αἰμοδοσία, σύναξη νέων, προσκύνημα ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου στὸν ἱ. ναὸ Κοιμήσεως Θεοτόκου Νέας Ἰωνίας (ὅπου φυλάσσεται), ἔκθεση χριστιανικοῦ βιβλίου, δεξίωση ἐπισήμων, διορθόδοξος Ἑσπερινὸς ἀποδόσεως τῆς ἐορτῆς. Προϊστάμενος τοῦ ναοῦ εἶναι ὁ πανοσ. ἀρχιμ. κ. Νικ. Πρωτοπαπᾶς.

* **«Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης** — Ἀπὸ τὴν ἠθικὴ διδασκαλία του», εἶναι ὁ τίτλος εὐσύνοπτης διατριβῆς τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πέργης κ. Εὐαγγέλου Ι. Γαλάνη, τὴν ὁποία συνέταξε πρὶν ἀπὸ σαράντα χρόνια, ὡς τελειόφοιτος τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, μὲ βάση τὶς 2.012 Ἐπιστολὰς τοῦ Ἁγίου. Ὁ σ. στὰ πέντε κεφάλαια τοῦ βιβλίου ἐξετάζει τὴν ὑγιαίνουσα καὶ τὴν νοσοῦσα ἠθικὴ ζωὴ γενικῶς, τὴν ἠθικὴ ζωὴ τῶν χριστιανῶν, τὴ χριστιανικὴ ζωὴ καὶ τὶς καθ' ὕλην ἀρετὲς, τὴ δικαιοσύνη καὶ ἀδικία καὶ τὴν ἀγάπη-ἀγαθωσύνη. (Ἐκδοτικὴ παραγωγή «Ἐπτάλοφος», Ἀθήνα 1993, σελίδες 152).

* **«Ἐκκλησία καὶ Ἀστυνομία»** (Πρακτικὰ τοῦ 1ου Συνεδρίου Θρησκευτικῶν Ὑπηρεσιῶν τῶν Ἀστυνομικῶν χωρῶν-μελῶν τῆς Ε.Ο.Κ.). Μὲ τὸν τίτλο αὐτὸ ἐκδόθησαν τὸ χρονικὸ, τὰ ἔγγραφα, οἱ εἰσηγήσεις, τὰ ἀνακοινωθέντα καὶ φωτογραφικὰ στιγμιότυπα ἀπὸ τὸ 1ο Συνέδριο ποὺ πραγματοποιήθηκε στὴν Ἀθήνα (16-20 Ὀκτωβρίου 1992), μὲ πρωτοβουλία καὶ εὐθύνη τοῦ Προϊσταμένου τῆς Θρησκευτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας, ἀρχιμ. κ. Εὐσεβίου Πιστολῆ, στὸν ὁποῖο ὀφείλεται καὶ ἡ καλαίσθητη ἔκδοση τῶν Πρακτικῶν. (Τυπογραφεῖο Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας, Ἀθήνα 1993, σελίδες 112).

τροπολίτης Πειραιῶς κ. Καλλίνικος. Τὸ ὠραιότατο κτήριο μὲ τὸν πλήρη ἐξοπλισμό του ἀποτελεῖ δωρεὰ τοῦ κ. Ἡλία Ζήτη, βιοτέχνη, καὶ φιλοξενεῖ ἤδη τὶς ποικίλες δραστηριότητες τοῦ ναοῦ, στὸν